

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

อิงอร บัวขจร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

อิงอร บัวขจร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS
UNDER KHON KAEN PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 3

ING-ORN BUAKAJORN

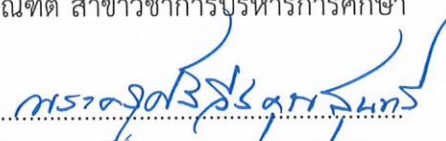
A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF EDUCATION
PROGRAM IN EDUCATIONAL ADMINISTRATION
FACULTY OF EDUCATION
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

2023

หัวข้อวิทยานิพนธ์ : ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
ชื่อนักศึกษา : อิงอร บัวขจร
ชื่อปริญญา : ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา : การบริหารการศึกษา
ปีพุทธศักราช : 2566
อาจารย์ที่ปรึกษา : ดร. เอกชาตรี สุขแสน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(พระครูศรีวิระคุณสุนทร, ผศ. ดร.)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์:

ประธานกรรมการ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ไพศาล สุวรรณน้อย)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษา)

.....
(ดร. เอกชาตรี สุขแสน)

กรรมการ

.....
(พระครูสุธีจรรย์วัฒน์, ผศ. ดร.)

กรรมการ

.....
(พระครูธรรมมาภิสมัย, ผศ. ดร.)

กรรมการ

.....
(พระมหาศุภชัย สุภกิจโจ, ผศ. ดร.)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Thesis Topic : Academic Leadership of School Administrators under Khon Kaen
Primary Educational Service Area Office 3
Student's Name : Ing-Orn Buakajorn
Degree Sought : Master of Education
Program : Educational Administration
Anno Domini : 2023
Advisor : Dr. Akchatree Suksen

Accepted by the Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University in Partial
Fulfillment of the Requirements for the Degree of Master of Education (Educational
Administration)

Dean Faculty of Education

.....
(Phrakhrusriveerakhunsunthorn, Asst. Prof. Dr.)

Dissertation Committee:

Chairman

.....
(Asst. Prof. Dr. Paisan Suwannoi)

Member (Advisor)

.....
(Dr. Akchatree Suksen)

Member

.....
(Phrakhrusutheejarawat, Asst. Prof. Dr.)

Member

.....
(Phrakhrudhammabhisamai, Asst. Prof. Dr.)

Member

.....
(Phramaha Suphachai Suphakicco, Asst. Prof. Dr.)

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	: ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
ชื่อนักศึกษา	: อิงอร บัวขจร
ชื่อปริญญา	: ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชา	: การบริหารการศึกษา
ปีพุทธศักราช	: 2566
อาจารย์ที่ปรึกษา	: ดร. เอกชาติรี สุขเสน

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำนวน 167 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบที และการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 อยู่ในระดับมากทั้ง 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารและการจัดการหลักสูตร มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.21 ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.12 และ การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 และ 2) ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า ผู้บริหารที่มีเพศต่างกัน มีภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน พบว่ามีภาวะผู้นำทางวิชาการไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำทางวิชาการ, ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

Thesis Topic : Academic Leadership of School Administrators under
Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3
Student's Name : Ing-orn Buakajorn
Degree Sought : Master of Education
Program : Educational Administration
Anno Domini : 2023
Advisor : Dr. Akchatree Suksen

The purposes of this research were to study the level of the academic leadership of school administrators under Khon Kaen primary educational service area office 3 and compare the rating of the academic leadership of school administrators under Khon Kaen primary educational service area office 3. Divided by Gender and experience. The target were 173/167 administrators. The research instruments were questionnaire. Statistics for the analysis were percent, mean, standard deviation, T-test, and One-way analysis of variance.

The results are as follow :1) The results of the study of instructional leadership of education administrators in Khon Kaen primary educational service area office 3 revealed that the overall leadership is in high level ($\bar{x} = 4.18$) of school administrators including; Course administration aspects that are in high level ($\bar{x} = 4.24$) management, Promote and support the development of teachers aspects that are in high level ($\bar{x} = 4.24$), Creation and promotion of academic atmosphere aspects that are in high level ($\bar{x} = 4.21$), communication skills, understanding the vision and mission aspects that are in high level ($\bar{x} = 4.12$), and establishing a system for academic work. aspects that are in high level ($\bar{x} = 4.10$), respectively. 2) Comparative results of academic leadership of school administrators under Khon Kaen Primary Educational Service Area Office 3 found that executives with different genders There are different types of academic leadership. statistically significant at the level 0.05 and executives with different work experience There is no difference in academic leadership.

Keywords: Leadership, Academic Leadership, Administrators

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ได้รับความกรุณาและเอาใจใส่เป็นอย่างดีจากผู้ที่เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ผู้วิจัยได้รับความเมตตาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย ประธานกรรมการสอบ ดร.เอกชาติรี สุขเสน อาจารย์ที่ปรึกษา พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร. พระครูธรรมมาภิสมัย, ผศ.ดร., พระมหาศุภชัย สุภกิจโจ, ผศ.ดร.และ ดร.อัครเดช นีละโยธิน ที่เมตตาให้คำปรึกษา แนะนำ ช่วยเหลือ และแก้ไขสิ่งที่บกพร่อง อีกทั้งให้ความกระจ่างในด้านวิชาการเพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

ขอขอบคุณนายสุนทร ทองโพธิ์ รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 นายธีรพล แพไธสง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตลาดหนองแก นางสาวญาณัจฉรา สุดแท้ ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านไผ่ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 ที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพและแก้ไขข้อบกพร่องของเครื่องมือวิจัย

ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามทำให้งานวิจัยนี้สำเร็จด้วยดี

ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตอีสานทุกท่านที่ได้ให้ความสะดวกด้วยดีเสมอมา ตลอดจนเพื่อนนักศึกษาระดับปริญญาโททุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา ที่ให้กำเนิด ที่ได้อบรมสั่งสอนตลอดจนเอื้อเพื่อเกื้อหนุนในด้านต่าง ๆ จนสำเร็จการศึกษา อีกทั้งสามิ บุตร และญาติมิตรทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ที่คอยห่วงใยให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจตั้งแต่เริ่มเรียนจนถึงสำเร็จการศึกษา

คุณงามความดี และประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ เล่มนี้ ผู้วิจัยขอใช้เป็นเครื่องสักการบูชาคุณพระรัตนตรัย พระคุณของมารดา บิดา ครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง และขอแผ่คุณความดีนี้ให้แก่เพื่อนมนุษย์และสรรพสัตว์ทุกรูปทุกนาม พร้อมทั้งเจ้ากรรมนายเวรในภพทุกชาติด้วยเทอญ

อิงอร บัวขจร

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	3
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	3
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	3
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ.....	6
2.1.1 ความหมายของภาวะผู้นำ.....	6
2.1.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำ.....	7
2.1.3 ทฤษฎีภาวะผู้นำ.....	8
2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา.....	10
2.2.1 ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา.....	10
2.2.2 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา.....	11
2.2.3 ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา.....	11
2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ.....	12
2.3.1 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ.....	12
2.3.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ.....	14
2.3.3 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ.....	14
2.4 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา : สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3.....	41
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	43
2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	48

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 49
3.1	กลุ่มเป้าหมาย..... 49
3.2	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 50
3.3	การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ..... 51
3.4	ตัวแปรที่ศึกษา..... 52
3.5	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 53
3.6	การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้..... 53
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 55
4.1	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 55
4.2	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม..... 56
4.3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3..... 56
4.4	ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3..... 62
5	สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ..... 66
5.1	สรุปผลการวิจัย..... 66
5.2	อภิปรายผล..... 67
5.3	ข้อเสนอแนะ..... 73
	บรรณานุกรม..... 74
	ภาคผนวก..... 80
	ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ..... 81
	ภาคผนวก ข หนังสือขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย..... 83
	ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล..... 91
	ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลผ่าน Google Form..... 95
	ภาคผนวก จ หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ..... 104
	ภาคผนวก ช หนังสือขออนุญาตลงเก็บข้อมูลของโรงเรียน..... 108
	ภาคผนวก ซ ผลการเก็บข้อมูลแบบสอบถามผ่าน Google Form ของ กลุ่มเป้าหมาย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมสำเร็จรูป..... 111
	ภาคผนวก ฌ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมสำเร็จรูป..... 116
	ประวัติผู้วิจัย..... 123

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
2.1 การวิเคราะห์เนื้อหาองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา.....	22
2.2 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จากแนวคิดของนักการศึกษา.....	28
2.3 การสังเคราะห์นิยามเชิงปฏิบัติการและสาระการวัดองค์ประกอบเนื้อหาของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา.....	39
2.4 จำนวนโรงเรียนจำนวนนักเรียน และข้าราชการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3.....	42
3.1 แสดงจำนวนกลุ่มเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3.....	49
3.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) รายด้านและโดยรวมของแบบสอบถาม.....	52
4.1 สถานะของผู้ตอบแบบสอบถามแสดงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ของข้อมูลทั่วไป.....	56
4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวม.....	57
4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 องค์ประกอบการบริหาร และการจัดการหลักสูตร.....	58
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 องค์ประกอบ ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู.....	59
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 องค์ประกอบ การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ.....	60
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 องค์ประกอบ ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์ และพันธกิจ.....	61
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 องค์ประกอบ การจัดทำมีระบบนิเทศงานวิชาการ.....	61
4.8 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 3 จำแนกตามเพศ.....	63

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า	
4.9	แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน.....	64
4.10	แสดงค่าเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน.....	64

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2.1	องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา.....	30
2.2	กรอบแนวคิดการวิจัย.....	48
5.1	ภาพแผนภูมิสรุปภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา.....	72

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยมีจุดมุ่งหมายในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้มีความรู้ คู่คุณธรรม โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดหน้าที่ของรัฐ มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพและทั่วถึงโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าาย ทั้งนี้ ตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติซึ่งอย่างน้อยต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการจัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ และดำเนินการและตรวจสอบการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการศึกษาแห่งชาติด้วย (คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2560) ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นแรงผลักดันที่สำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2560 ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานในสถานศึกษาไว้ 4 ด้าน คือ 1) การบริหารงานวิชาการ 2) การบริหารงานงบประมาณ 3) การบริหารงานบุคคล และ 4) การบริหารงานทั่วไป ซึ่งในการบริหารงานด้านต่าง ๆ นั้น ถือว่าเป็นหน้าที่ที่ผู้บริหารต้องรับผิดชอบโดยตรง ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการบริหารงานให้มากขึ้น โดยเฉพาะการบริหารงานวิชาการ ซึ่งถือเป็นหัวใจ หรือภารกิจหลัก ส่วนงานบริหารงานอื่น ๆ เป็นงานสนับสนุนวิชาการสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการที่ให้งานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งจะต้องขับเคลื่อนลงสู่สถานศึกษาอย่างทันทีที่มีแนวทางในการนิเทศ ติดตาม ส่งเสริม สนับสนุนประสิทธิภาพในการทำงานทั้งในด้านคุณภาพและมาตรฐาน การศึกษาระบบประกันคุณภาพ การปฏิรูปหลักสูตร ปฏิรูปการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ที่ดี วิทยากร ท้องถิ่นนโยบายที่สำคัญเกี่ยวกับ ยาเสพติด การส่งเสริม การอ่าน การวิเคราะห์และสำรวจช่วยเหลือโรงเรียนที่มีปัญหาด้านข้อมูลสื่อสารทางคอมพิวเตอร์ และวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อสร้างความเข้มแข็งของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรากฐาน ความเข้มแข็งของสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐาน

อีกทั้ง ประเทศไทยต้องเผชิญกับความท้าทายที่เป็นพลวัตของโลกศตวรรษที่ 21 ทั้งในส่วนที่เป็นแรงกดดันภายนอก จากกระแสความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และแรงกดดันจากภายใน จากสภาวะการณ์และการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านประชากร สิ่งแวดล้อมเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองล้วนส่งผลต่อระบบการศึกษาทั้งสิ้น ซึ่งระบบการศึกษาเป็นกลไกหลักที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นพื้นฐานบนความก้าวหน้าของประเทศ และยังมีภาระระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาให้สอดคล้องรับต่อความท้าทายดังกล่าว การจัดการศึกษาทุกประเภท ทุกระดับล้วนปฏิบัติงานด้านวิชาการเป็น

หลักซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจุดมุ่งหมายของการบริหารวิชาการอยู่ที่การสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ งานวิชาการเป็นตัวบ่งชี้คุณภาพและความสำเร็จของสถานศึกษา วัดความสำเร็จความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำองค์กร หลักการบริหารงานวิชาการ

งานวิจัยของมูลนิธิ The Asia Foundation ซึ่งได้ทำการวิจัย เรื่อง จากความท้าทายสู่คุณภาพการศึกษาของประเทศไทย สํารวจกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 189 คน และผู้อำนวยการโรงเรียน ในสังกัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 85 คน ซึ่งผลการวิจัยที่เสนอมายืนยันชัดเจนว่า “ปัญหาของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ยังขาดความเป็นผู้นำทางวิชาการที่ชัดเจน” และการขาดความเป็นผู้นำวิชาการนั้น พบว่าผู้บริหารสถานศึกษามีหลักการมีแนวคิดอยู่แต่ขาดความเข้าใจในเรื่องความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งจากกลุ่มตัวอย่างที่เก็บจากผู้อำนวยการโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นั้น มีเข้าใจว่าคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) และการที่นักเรียนไปประกวดได้รับรางวัลนั้น คือผลงานทางวิชาการของโรงเรียน ซึ่งความเป็นจริงแล้วผลงานทางวิชาการไม่ใช่เรื่องของโอเน็ต หรือการได้รางวัลหรือประกาศ แต่เป็นเรื่องของการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และการพัฒนาสภาพแวดล้อมบางอย่าง โดยที่ประชุมมองว่าจำเป็นต้องพัฒนาความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา "ผลวิจัยพบขอ.ขาดความเป็นผู้นำทางวิชาการ (หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์, 2564)

ทั้งนี้ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ได้ดำเนินการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ แต่ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพผู้เรียนระดับชาติลดลง ซึ่งมีผลการดำเนินงาน ดังนี้ ผลการทดสอบการประเมินความสามารถการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (Reading Test : RT), การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (NT: National Test) และ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเพื่อทดสอบความรู้และความคิดรวบยอดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 O-NET: (Ordinary National Educational Test) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ลดลงเมื่อจำแนกตามระดับเขต ระดับจังหวัด ระดับ สพฐ. และระดับประเทศ (แผนปฏิบัติการประจำปี 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3, 2565)

เมื่อพิจารณาปัญหาข้างต้น แสดงให้เห็นว่ามีผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนที่ยังขาดภาวะผู้นำทางวิชาการและอาจส่งผลกระทบต่อการทำงานให้เกิดประสิทธิภาพต่อองค์กรได้ ซึ่งจะเห็นได้จากผลการรายงานคุณภาพการบริหารด้านวิชาการด้านคุณภาพผู้เรียน ดังนั้น จึงควรมีการส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการ เริ่มตั้งแต่การบริหารและการจัดการหลักสูตร การสื่อสารวิสัยทัศน์และพันธกิจ การสร้างและส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการ การจัดให้มีระบบนิเทศติดตามและประเมินผล รวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยจึง

สนใจศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลให้คุณภาพการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

1.2 คำถามการวิจัย

1.2.1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 อยู่ในระดับใด

1.2.2. ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ที่มีเพศ และประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันหรือไม่

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

1.3.2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1.4.1 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ที่มีเพศต่างกันมีภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกัน

1.4.2 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกัน

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.5.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำนวน 173 คน

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

เนื้อหาในการวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ซึ่งแบ่งได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การ บริหารและการจัดการหลักสูตร 2) ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ 3) การสร้าง และส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 4) การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ และ 5) ส่งเสริมและ สนับสนุนในการพัฒนาครู

1.5.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย

1.5.3.1 ตัวแปรต้น ประกอบด้วย เพศ ได้แก่ ชายและหญิง, ประสบการณ์ในการทำงาน ได้แก่ น้อยกว่า 5 ปี, 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี

1.5.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ซึ่งแบ่งได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารและการจัดการหลักสูตร 2) ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ 3) การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 4) การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ และ 5) ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ที่แสดงออกถึงความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา ด้านวิชาการโรงเรียนโดยกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการจัดการศึกษา และพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การบริหารและการจัดการหลักสูตร 2) ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ 3) การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 4) การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ และ 5) ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู ซึ่งมีความหมายดังนี้

1.6.2 การบริหารและการจัดการหลักสูตร หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษา ให้คำแนะนำกับครูในการดำเนินการจัดสร้างหลักสูตร ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสม การวัดและประเมินผลการใช้หลักสูตร และการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร

1.6.3 ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ ความสามารถของผู้บริหาร ที่แสดงออกต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจง สื่อสารความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ รวมทั้งเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนเพื่อทราบถึงแนวปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย

1.6.4 การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ส่งเสริม สนับสนุนและจัดสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างบรรยากาศเชิงบวกแห่งการเรียนรู้ให้กับนักเรียนอย่างเหมาะสม

1.6.5 การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ หมายถึง หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาในบทบาทการเป็นผู้นิเทศ จัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ และให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน พัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

1.6.6 ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนางานและให้ครูมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ ประกอบด้วย การวางแผนเพื่อพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนาครู เพิ่มความสามารถของครูทั้งด้านการดำเนินโครงการและส่งเสริมให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อความเป็นครูมืออาชีพ

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ในการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบถึงภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เพื่อนำผลวิจัยที่ได้ไปปรับใช้ในการทำงานให้เหมาะสม ซึ่งเกิดประโยชน์ต่อตนเอง เพื่อนร่วมงาน และสถานศึกษาพร้อมทั้งส่งเสริมให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ

1.7.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 นำข้อมูลไปกำหนดแผนการพัฒนาบุคลากรสายผู้บริหาร และส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารให้สอดคล้องกับการบริหารงานวิชาการในปัจจุบัน

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับของภาวะผู้นำ
 - 2.1.1 ความหมายของภาวะผู้นำ
 - 2.1.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำ
 - 2.1.3 ทฤษฎีภาวะผู้นำ
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสถานศึกษา
 - 2.2.1 ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 2.2.2 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา
 - 2.2.3 ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 2.3.1 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 2.3.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ
 - 2.3.3 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ
- 2.4 สภาพพื้นที่ที่ศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.5.1 วิจัยภายในประเทศ
 - 2.5.2 วิจัยต่างประเทศ
- 2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ

2.1.1 ความหมายของภาวะผู้นำ

โดยธรรมชาติของมนุษย์ย่อมต้องการอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มหรือเป็นหมู่เหล่าซึ่งเรียกว่า “สังคม” และในสังคมนั้นต้องการมีการดำเนินชีวิตหรือประกอบภารกิจต่าง ๆ ร่วมกันเพื่อความอยู่รอดและความก้าวหน้า ประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายของกลุ่มตน ในสังคมไม่ว่าจะขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่ จะต้องมีการจัดตั้งองค์การ (Organization) ขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการ ปัจจัยที่ถือว่าสำคัญที่สุดของการบริหารก็คือ คน เพราะคนเป็นผู้ดำเนินการหรือใช้ทรัพยากร ปัจจัยอื่นให้คุ้มค่าและเกิดประโยชน์สูงสุด หน่วยงานหรือองค์การใดก็ตาม ถ้ามีคนที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์อย่างมากแล้ว ก็จะสามารถดำเนินการกิจนั้นให้บรรลุ

เป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกันได้นั้นคือ ผู้นำทำหน้าที่ได้เหมาะสมเป็นที่พึงพอใจและเกิดการยอมรับของผู้ร่วมงาน ผู้นำจะเป็นผู้กำกับทิศทางการดำเนินงานตามภารกิจสู่จุดหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ความสำเร็จของกลุ่มหรือองค์การโดยอ้อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของภาวะผู้นำของผู้บริหารในองค์การ มีนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศให้ความสนใจศึกษาเรื่องภาวะผู้นำ และมีผู้กล่าวถึงความหมายของผู้นำ (Leader) ไว้มากมาย เช่น ภารตี อนันต์นาวิ (2551), พัสสิรี ชมพุดำ (2552), ธีระ รุญเจริญ (2553), ไชยา ภาวะบุตร (2555) ให้ความหมายภาวะผู้นำไว้ใกล้เคียงกัน สรุปได้ดังนี้ บุคคลเป็นผู้นำจะต้องใช้ศิลปะ อิทธิพล ที่มีต่อกลุ่มและมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมของสมาชิกในกลุ่ม และได้รับการยอมรับ มีความรู้ความสามารถใ้มน้ำว สร้างแรงบันดาลใจ ช่วยกลุ่มหรือองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ตั้งไว้ ขณะเดียวกัน วิโรจน์ สารรัตน์ (2555), Lunenburg & Ornstein (2000), Donaldson (2001), Owens (2004) ได้สรุปความหมาย ภาวะผู้นำ หมายถึง ผู้บริหารจะทำให้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคนอื่น ๆ เป็นความสัมพันธ์ที่มีอิทธิพลระหว่างผู้นำ (Leader) และผู้ตาม (Followers) ซึ่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน (Shared purposes) โดยใช้ความสามารถในการชักนำคนอื่นให้เกิดความเชื่อถือนับถือและปฏิบัติตาม เพื่อปฏิบัติกิจกรรมของกลุ่มให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ Heifetz (1994), Komives, Lucas & MacMahon (2006, Smith (2010), Small Biz Connect (2012), Search Inside Yourself Leadership Institute, (2013) (อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตน์, 2557) ภาวะผู้นำ หมายถึง การระดมกำลังคนเพื่อต่อสู้กับปัญหาที่ยุ่ยาก กระบวนการเชิงสัมพันธ์และเชิงจริยธรรมของบุคคลที่ใช้ความพยายามร่วมกัน มีการจูงใจ การสร้างแรงบันดาลใจ และการเสริมพลังอำนาจให้กับพวกเขาในทางบวก เพื่อให้การเปลี่ยนแปลงไปสนับสนุนให้องค์กรบรรลุตามเป้าหมาย

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำ หมายถึง ผู้บริหารที่มีอิทธิพลเหนือสมาชิกกลุ่ม ในการชักนำ โ้มน้ำว ให้ปฏิบัติงาน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้บรรลุเป้าหมายร่วมกัน ภาวะผู้นำจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

2.1.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำ

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่ทำหน้าที่บริหารงานภายในสถานศึกษา และเป็นผู้ซึ่งมีอิทธิพลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานของครูและบุคลากรในสถานศึกษาทุกคน โดยเฉพาะการปฏิบัติงานทางด้านวิชาการ ดังนั้นภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งซึ่งจะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังที่นักการศึกษาหลายท่านได้เสนอความสำคัญของผู้นำ ไว้ดังนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2562) ผู้นำในระดับต่าง ๆ จำเป็นต้องมีความรู้ที่เหมาะสมกับบทบาทที่รับผิดชอบ เป็นความรู้ที่ประกอบด้วย 3 ลักษณะ “รู้ลึก” หมายถึง รู้ให้ถ่องแท้เกี่ยวกับภาพย่อยและภาพใหญ่ของงานที่รับผิดชอบ “รู้กว้าง” หมายถึง มีความรู้สหวิทยาการสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ มาใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างครบถ้วน และ “รู้ไกล” หมายถึง มีความรู้กว้างไกล มองเห็นอนาคตระยะยาวได้ชัดเจน ผู้นำต้องมีลักษณะชีวิตที่ดี “มีความคิด คำพูดการกระทำที่สอดคล้อง กันเป็นแบบอย่าง และ เป็นผู้สร้างแรงบันดาลใจให้พนักงานทุกคนพร้อมใจ กันร่วมมือเพื่อเป้าหมาย ความสำเร็จขององค์กรร่วมกัน”

จรุงจิต สมบัติวงศ์ (2561) กล่าวว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญอย่างมาก ต่อการพัฒนาองค์การ และการจัดการเพราะจะทำให้มีการปฏิบัติ ที่จะให้เกิดจุดมุ่งหมายขององค์การบรรลุ

เป้าหมาย องค์กรไม่ว่าจะเป็นระดับภาครัฐหรือเอกชน ไม่ว่าจะในระดับโลก ระดับชาติ หรือระดับท้องถิ่นภาวะผู้นำล้วนมีความสำคัญ เพราะก่อให้เกิดผลที่แตกต่างอย่างเห็นได้ชัด ผู้นำบางคนทำให้องค์กรเฉื่อยชาเชื่องช้า กลัปกลายเป็นองค์กรที่มีความกระฉับกระเฉงว่องไว บางคนทำให้องค์กรที่เคยมีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีสิ่งที่ท้าทายให้ทำตลอด และได้แต่ทำงานเนือย ๆ ไปวัน ๆ

นฤมล เพ็ญศิริวรรณ (2561) ภาวะผู้นำ คือ คุณสมบัติลักษณะ หรือคุณลักษณะที่โดดเด่นของคน ๆ หนึ่งที่ทำให้บุคคลอื่น ๆ หันมายอมรับ เชื่อถือ และยอมทำตามคุณสมบัติดังกล่าว อาทิ สติปัญญา ความดีงาม คุณธรรม ความพากเพียร ความสามารถในการจูงใจคน ความสามารถในการสื่อสาร มองโลกในแง่บวก การมีอารมณ์ขัน เป็นต้น และยังควรเป็นผู้ที่มุ่งหวังประโยชน์ส่วนรวมหรือเป้าหมายขององค์กรมากกว่า ประโยชน์ส่วนตัว นอกจากนี้ผู้นำยังควรเป็นแบบอย่างในการรักษาสมดุลของชีวิตทั้งสุขภาพกาย ใจ และ อารมณ์ ให้เป็นแบบอย่างแก่คนอื่น ๆ อีกด้วย

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อองค์กร โดยผู้บริหารต้องมีความรู้ที่เหมาะสม เชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติเพื่อให้องค์กรบรรลุเป้าหมาย หากผู้บริหารขาดภาวะผู้นำจะส่งผลให้องค์กรล้มเหลว หรือประสบความสำเร็จได้ช้าหรือไม่บรรลุวัตถุประสงค์ส่งผลให้องค์กรขาดประสิทธิภาพไม่เป็นที่ยอมรับ

2.1.3 ทฤษฎีภาวะผู้นำ (leadership theory)

ทฤษฎีภาวะผู้นำ (leadership theory) เป็นความพยายามที่จะใช้วิธีการวิจัยเพื่ออธิบายแง่มุมใดแง่มุมหนึ่งของผู้นำในเชิงปฏิบัติ เพื่อให้สามารถเข้าใจ ทำนาย หรือควบคุมภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลได้ ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันมีพัฒนาการระยะแรกของการศึกษาภาวะผู้นำเริ่มในปี ค.ศ. 1930- 1940 มีแนวคิดมาจากทฤษฎีมหาบุรุษ (great man theory) ของกรีกและโรมันโบราณ มีความเชื่อว่าภาวะผู้นำเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติหรือ โดยกำเนิด (born leader) ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่สามารถจะพัฒนาขึ้นได้ งานวิจัยส่วนใหญ่ได้ มุ่งเน้นตรวจสอบหา ลักษณะเฉพาะหรือลักษณะพิเศษ (traits/characteristics) ที่แตกต่างกันระหว่าง ผู้นำและผู้ตาม หรือระหว่างผู้นำที่มีประสิทธิผลกับผู้นำที่ไม่มีประสิทธิผล ในตัวแปรทั้งด้านกายภาพและ ด้านจิตวิทยา แม้แต่ในกระบวนการสรรหาบุคคลเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางการบริหาร ก็มักมีการกำหนด คุณลักษณะต่าง ๆ ไว้ และจะเลือกสรรเฉพาะผู้ที่มีลักษณะเฉพาะหรือลักษณะพิเศษตามที่กำหนดไว้นั้น เนื่องจากไม่มีชุดลักษณะเฉพาะหรือลักษณะพิเศษใดที่เป็นที่ยอมรับของกลุ่มนักวิจัย ดังนั้น ลักษณะเฉพาะหรือลักษณะพิเศษของผู้นำที่มีประสิทธิผลในที่นี้จึงเป็นลักษณะเฉพาะหรือลักษณะพิเศษ ที่นักวิจัยส่วนใหญ่เห็นพ้องต้องกันเท่านั้น ผู้นำที่มีประสิทธิผลในที่นี้จึงมีลักษณะเฉพาะ หรือลักษณะพิเศษแตกต่างกันออกไป หรือหากใครที่ขาดลักษณะเฉพาะหรือลักษณะพิเศษบางประการ ไป ก็ไม่ได้หมายความว่าบุคคลนั้นจะไม่ใช่ผู้นำที่มีประสิทธิผล หากบุคคลนั้นมีลักษณะเฉพาะหรือหรือลักษณะพิเศษแตกต่างกันออกไป หรือหากใครที่ขาดลักษณะเฉพาะหรือลักษณะพิเศษบางประการ ไป ก็ไม่ได้หมายความว่าบุคคลนั้นจะไม่ใช่ผู้นำที่มีประสิทธิผล หากบุคคลนั้นมีลักษณะเฉพาะหรือ ลักษณะพิเศษอื่นทดแทน หรือสามารถพัฒนาส่วนที่ยังขาดอยู่นั้นให้มีขึ้นมาได้ ลักษณะเฉพาะหรือ ลักษณะพิเศษของผู้นำที่มีประสิทธิผลจากผลการศึกษาของ Lussier and Achua (2007) มีดังนี้เช่น มีอำนาจเหนือ (Dominance) มีพลังงานสูง (High Energy) เชื่อมั่นในตนเอง (Self-Confidence) ในความคิด การตัดสินใจ และความสามารถที่แสดงออกจนได้รับการยอมรับจากผู้ตาม แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า

จะต้องเป็นผู้รู้ไปเสียทุกอย่าง (Know it alls) หรือเป็นผู้ที่ถูกต้องอยู่เสมอ (Always right) มีอำนาจเหนือ (Dominance) มีพลังสูง (High energy) เชื้อมั่นในตนเอง ในความคิด การตัดสินใจ และความสามารถที่แสดงออกจนได้รับการยอมรับจากผู้ตาม (วิโรจน์ สารรัตน์, 2557)

ความหมายของแบบภาวะผู้นำ (Leadership style) หมายถึง ลักษณะ อากา และวิธีการในการให้ทิศทาง การดำเนินการ และการสร้างแรงจูงใจคน ที่สังเกตเห็นในภาพโดยรวมของผู้นำ ทั้งส่วนที่เห็นได้ชัดแจ้งและส่วนที่ซ่อนอยู่ภายใน (Newstrom Davis, 1993) (มีผู้ใช้ภาษาไทยสำหรับ Leadership Style ในคำเรียกต่าง ๆ เช่น แบบภาวะผู้นำ รูปแบบภาวะผู้นำ สไตล์ภาวะผู้นำ แบบของผู้นำ หรือรูปแบบของผู้นำ เป็นต้น ในที่นี้ผู้เขียนใช้ “แบบภาวะผู้นำ” ลักษณะแบบภาวะผู้นำ

Daniel Goleman (2016) ได้กล่าวว่า หากมีรูปแบบภาวะผู้นำดังต่อไปนี้จะทำให้เป็นผู้นำที่ดีขึ้น ได้แก่ สถานการณ์ที่สมาชิกกลุ่มมีคุณภาพสูง (Highly Qualified)

1) ภาวะผู้นำด้านวิสัยทัศน์ (Visionary Leadership) คือ ผู้นำที่กำหนดวิสัยทัศน์ในการทำงานให้กับทีมโดยให้ความสำคัญในการสร้างแรงบันดาลใจมากกว่าการกำกับให้คนทำตามเป้าหมาย

2) ภาวะผู้นำประชาธิปไตย (Democratic Leadership) คือ ผู้นำที่เน้นสร้างความร่วมมือในทีมเป็นหลักโดยภาวะผู้นำรูปแบบนี้ ควรมีทักษะในการฟังเชิงรุก (Active listening) และทักษะการนำกระบวนการ (Facilitation Skills)

3) ภาวะผู้นำแบบสอนงาน (Coach-Style Leadership) คือ ผู้นำที่เชื่อมต่อเป้าหมายส่วนตัวของสมาชิกในทีมกับเป้าหมายขององค์กรโดยจะโฟกัสที่การพัฒนาคนให้ประสบความสำเร็จในอนาคตโดยมีการแลกเปลี่ยนพูดคุยกับสมาชิกในทีมเพื่อสร้างแรงบันดาลใจและความเชื่อในการทำงาน โดยรูปแบบนี้จะเหมาะกับสมาชิกที่ต้องการพัฒนาทักษะความจำเป็นในการทำงานในระยะยาว

4) ภาวะผู้นำแบบสร้างมาตรฐาน (Place setting Leadership) คือ ผู้นำที่โฟกัสเรื่องผลงานและการทำตามเป้าหมายโดยมีความคาดหวังสูงกับทีมงานของตนเองและพยายามผลักดันให้บรรลุเป้าหมายในการทำงาน ข้อเสีย คือสร้างความกดดันมากเกินไปจนสมาชิกหมดไฟในการทำงาน และเกิดการเหนื่อยล้า ข้อดี คือกระตุ้นให้สมาชิกทำผลงานที่ยอดเยี่ยมในเวลาอันสั้นเช่นเกิดการแข่งขันที่สูง

5) ภาวะผู้นำแบบออกคำสั่ง (Commanding Leadership) คือ หัวหน้าแบบเผด็จการที่เน้นการควบคุมสมาชิกโดยวิธีการออกคำสั่งมีบทลงโทษเพื่อให้สมาชิกในทีมทำงานบางอย่างหรือไม่ให้ทำงานบางอย่าง ข้อดีของภาวะผู้นำสไตล์ออกคำสั่งเหมาะกับช่วงสถานการณ์วิกฤติซึ่งต้องมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยผู้นำแบบออกคำสั่งจะต้องมีทักษะความสามารถในการจัดการสภาวะวิกฤตและความสามารถในการคิดด้วยตนเองรวมถึงความสามารถในการตัดสินใจถ้ากลางความกดดัน

6) ภาวะผู้นำแบบสร้างความสามัคคี (Affiliative Leadership) คือ ผู้นำที่ต้องการสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในทีมโดยจะสนับสนุนให้เกิดการรวมกลุ่มมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และป้องกันความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในทีมให้มีประสิทธิภาพโดยผู้นำจะต้องเข้าใจภาวะอารมณ์ของคนอื่น ข้อดี ของผู้นำแบบนี้คือลดความแตกแยกในทีมความไม่เห็นตรงกันในการทำงานลดความเครียดโดยผู้นำลักษณะนี้จะต้องมีความสามารถในการแก้ไขความขัดแย้งและการมองโลกในแง่บวก (Positive Thinking)

Lewin (1939 อ้างถึงใน Cherry, 2013) จำแนกแบบภาวะผู้นำออกเป็น 3 แบบใหญ่

1) แบบเผด็จการ (Autocratic or Authoritarian) ผู้นำจะเป็นผู้กำหนดว่าควรทำอะไร และอย่างไร เป็นการแบ่งหน้าที่ชัดเจนระหว่างผู้นำกับผู้ตาม ผู้นำตัดสินใจด้วยตนเอง สมาชิกไม่มีส่วนร่วมหรือมีไม่มาก เน้นการควบคุม ความเชื่อฟัง ความภักดี และยึดกฎระเบียบ ภาวะผู้นำแบบนี้เหมาะสมสำหรับสถานการณ์ที่เร่งด่วน มีเวลาสำหรับการตัดสินใจโดยกลุ่มน้อย หรือในสถานการณ์ที่ผู้นำเป็นผู้ที่มีความรู้มากที่สุด (Most Knowledgeable) แบบภาวะผู้นำอื่นที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันนี้ เช่น แบบควบคุม (Controlling) แบบมุ่งอำนาจ (Mower-Oriented) แบบบังคับ (Coercive) แบบลงโทษ (Punitive) แบบปิด (Close-Minded) เป็นต้น

2) แบบมีส่วนร่วมหรือแบบประชาธิปไตย (Participative Or Democratic) โดยทั่วไปถือว่าเป็นแบบที่มีประสิทธิผลมากที่สุด ผู้นำจะเป็นผู้ให้แนวทางกับสมาชิกกลุ่ม แต่ขณะเดียวกันผู้นำก็จะมีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มด้วย รวมทั้งการรับฟัง ข้อเสนอแนะต่าง ๆ จากสมาชิกกลุ่มคนอื่น ๆ ด้วย ภาวะผู้นำแบบนี้จะทำให้สมาชิกมีแรงจูงใจ มีความผูกพัน และมีความริเริ่มสร้างสรรค์ แม้ว่าผลงานวิจัยบางกรณีพบว่า ผลการปฏิบัติงานจากสมาชิกในภาวะผู้นำแบบนี้อาจต่ำกว่าภาวะผู้นำแบบเผด็จการ - แบบภาวะผู้นำอื่นที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันนี้ เช่น แบบปรึกษา (consultative) แบบมุ่งคน (Employee-Cantered) แบบให้ความสำคัญกับคน (Concern with People) เป็นต้น

3) แบบมอบหมายงานหรือแบบเสรี (Delegation or Laissez-fair) ผู้นำไม่ให้แนวทางแก่ผู้ปฏิบัติ หรือให้แต่น้อย ปล่อยให้กลุ่มตัดสินใจกันเองถือเป็นแบบที่มีประสิทธิผลน้อยที่สุด แต่ภาวะผู้นำแบบนี้ก็เหมาะสมสำหรับ

จากความหมายของภาวะผู้นำข้างต้น ภาวะผู้นำมีแบบที่หลากหลายมีข้อดีแตกต่างกัน แต่ผู้นำสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในแต่ละสถานการณ์ให้เหมาะสมกับบริบทของการบริหารสถานศึกษา เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษา

2.2.1 ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้ให้ความหมายของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 2 ความหมาย ดังนี้ 1) ผู้บริหารการศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งของรัฐและเอกชน 2) ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหาร สถานศึกษาแต่ละแห่ง ทั้งของรัฐและเอกชน และพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ได้กำหนดไว้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษา แต่ละแห่งทั้งของรัฐและเอกชนต้องมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพตามกฎหมายกำหนด การบริหารการศึกษา (Educational Administration) คือ ภารกิจที่ต้องปฏิบัติซึ่งเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา โดยมีกิจกรรมหลักคือการจัดการเรียนการสอน และการเรียนรู้ของผู้เรียน การวางระบบบริหารในสถานศึกษาออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหาร งบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ (วิโรจน์ สารรัตน์, 2555)

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรวิชาชีพผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารสถานศึกษา โดยใช้ความรู้ความสามารถสนับสนุนการทำงาน ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ทั้งในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน

2.2.2 ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารเป็นกระบวนการหรือกิจกรรมที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการอย่างมีระบบ ระเบียบกฎเกณฑ์โดยใช้ทรัพยากรและเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ร่วมกัน ส่วนคำว่า “การบริหารการศึกษา” มีนักวิชาการทางการบริหารและหน่วยงานทางการศึกษา ได้ให้ความหมายที่ใกล้เคียงกันไว้ดังนี้ สุกฤตยา ปงกันทา (2561), สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2562), อีระ รุญเจริญ (2560) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับการมอบหมายหรือได้รับการแต่งตั้ง และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเป็นผู้นำ และมีอำนาจในการอำนวยการงานต่าง ๆ ของสถานศึกษาโดยอาศัยทรัพยากรที่มอบหมาย และการมีส่วนร่วม คอยควบคุมติดตาม สนับสนุน ดูแลดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษาตลอดจนการประกันคุณภาพการศึกษา ให้บรรลุผลสำเร็จตามแผนที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ ขณะที่รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2552) (Good.,1973) (Campbell, 1979) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา เป็นการวางแผนการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อดำเนินการที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคคลที่ได้รับการมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบของสถานศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อบริการทางการศึกษาแก่สังคมและมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ มีวิสัยทัศน์ ความเข้าใจงานด้านการศึกษา สนับสนุน ส่งเสริมและ พัฒนาคุณภาพการศึกษา ให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน

2.2.3 ความสำคัญของการบริหารสถานศึกษา

ในการศึกษาความสำคัญของการบริหาร ผู้วิจัยศึกษาจากแนวคิดของนักการศึกษา และนักวิชาการที่กล่าวไว้ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน สามารถสรุปความสำคัญของการบริหารการศึกษา ดังนี้ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553), ประภาพรรณ รักเลี้ยง (2556), กล่าวถึง ความสำคัญของการบริหารมีองค์ประกอบดังนี้ 1) ช่วยให้การดำเนินงานขององค์กรดำเนินไปอย่างมีทิศทาง 2) ให้เกิดการใช้ทรัพยากรในการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ช่วยให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนด การบริหารงานของผู้บริหารจะช่วยให้ผู้บริหารประสบความสำเร็จ ดังนี้ 1) ช่วยให้การบริหารงานสะดวกรวดเร็ว เพราะจะทำให้มองเห็นความสำคัญของงานช่วยลดปัญหาความซับซ้อน และสามารถมอบหมายงานได้ถูกต้อง 2) ช่วยให้ผู้บริหารนำเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ในการปรับปรุงการทำงานให้ทันความเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของสังคม 3) ช่วยให้ผู้บริหารได้ขยายงาน มีความเจริญเติบโต และก้าวหน้ามองเห็นปัญหา สามารถทำงานบรรลุวัตถุประสงค์ 4) ช่วยส่งเสริมตัวบุคคลในการทำงาน การจัดหน่วยงาน การบริหารงานได้งานที่เหมาะสมกับบุคคลจะได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจ 5) ช่วยให้ผู้บริหารได้ใช้ความคิดสร้างสรรค์ กระตุ้นให้บุคคลในองค์การทำงานอย่างอิสระ และมีความคิดสร้างสรรค์ 6) ช่วยให้การจัดหมวดหมู่ของงานเป็นไปด้วยความเหมาะสมและรวดเร็ว 7) ช่วยให้มีการประเมินผลและติดตามผลการปฏิบัติงาน ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่าผู้บริหารในทุกๆระดับ มีอิทธิพลต่อองค์การสมัยใหม่ในทุกแง่มุม ผู้บริหารจึงต้องทำความเข้าใจในภาระหน้าที่

และความรับผิดชอบของงาน ด้านการบริหารทั้งต่อตนเอง ต่อกลุ่ม ต่อสังคมและต่อประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง
 เนื่องกัน ผู้บริหารทุกองค์การต่างเกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการระบบย่อย 2 ระบบ คือ 1) ระบบงาน
 คือ ทรัพยากรที่ไม่มีชีวิต ได้แก่ ทรัพย์สิน เงินทุน เครื่องจักร วัสดุอุปกรณ์ 2) ระบบคน คือ มนุษย์หรือ
 ทรัพยากรบุคคลที่เป็นผู้ปฏิบัติงาน โดยใช้ทรัพยากรการต่าง ๆ หรือสิ่งของเพื่อที่จะก่อให้เกิดผลสำเร็จ
 ให้กับองค์การ

นอกจากนั้นยังมีนักวิชาการได้แก่ ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ (2550), อีระ รุญเจริญ (2553) ได้
 ให้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหาร ว่าเป็นการทำ การควบคุม การจัดการเรื่องต่าง ๆ การจัดแผน
 ยุทธศาสตร์ทางการศึกษาเพื่อให้การศึกษาบรรลุเป้าหมายอย่างแท้จริงซึ่งรวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่
 บุคคลหลาย ๆ คนร่วมกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุกด้านนับแต่บุคลิกภาพ ความรู้
 ความฉลาด เจตคติ พฤติกรรม คุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคมคือ การทำ
 ให้นักเรียนได้รับประโยชน์สูงสุดที่ถูกต้องจากครู ภายใต้ค่าใช้จ่ายที่ดำเนินการโดยรัฐ โดย นักเรียน
 ได้รับประโยชน์สูงสุดเพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทุกด้านจนบรรลุ ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร และ
 สามารถพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพ พัฒนาสังคมให้ดำรงชีวิตในสังคมเป็นไปด้วยความสงบสุข

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้สถานศึกษาดำเนินงานได้อย่างมี
 คุณภาพและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้ ผู้บริหารจึงต้องทำหน้าที่จัดการเรื่อง
 ระบบงานด้านต่าง ๆ และวิธีการปฏิบัติงาน ให้สามารถทำงานร่วมกันไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ

2.3.1 ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการ

บทบาทที่สำคัญประการหนึ่งของผู้บริหาร คือ การเป็นผู้นำทางวิชาการซึ่งเป็นผู้ที่จะ
 ขับเคลื่อนในทางด้าน การเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านการจัดกิจกรรมทางวิชาการและ
 กระบวนการต่าง ๆ ที่นำมาเพื่อความสำเร็จของงานวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้
 ความหมายที่ใกล้เคียงกัน ดังนี้

อัจฉรา นิยมภา (2561) กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหาร
 สถานศึกษาที่แสดงออกถึงกระบวนการเกี่ยวกับการกำหนดวิสัยทัศน์ กำหนดเป้าหมาย และกำหนด
 พันธกิจการเรียนรู้ การจัดการหลักสูตรและการสอน การพัฒนานักเรียน การพัฒนาครู และการ
 ส่งเสริมบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมการเรียนรู้ โดยการโน้มน้าวใจ ครูและบุคลากรใน
 สถานศึกษา ให้เข้าใจ ตระหนักถึงความสัมพันธ์กัน เพื่อให้เกิดคุณภาพของการจัดการเรียนการสอน
 และคุณภาพของผู้เรียนอันเป็นภารกิจ หลักของสถานศึกษาเกี่ยวข้องโดยตรงกับการสร้างเสริมและ
 พัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

กระทรวงศึกษาธิการ (2553), ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553), รุ่งนภา นุตราชวงศ์ (2552),
 กล่าวไว้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ผู้บริหารโรงเรียนที่มีความรู้ความเข้าใจเรื่องมาตรฐานและ
 หลักสูตร ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา มีบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอย่าง
 สร้างสรรค์ในการชี้แนะ ส่งเสริม สนับสนุน หรือโน้มน้าวใจข้าราชการครู และบุคลากร ทางการศึกษา
 ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าใจ ในการพัฒนางานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การนิเทศ
 ภายใน การวัดและประเมินผลการศึกษา มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบตรวจสอบการประกัน

คุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงาน จนบรรลุความสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด ขณะที่ วิโรจน์ สารรัตน์ (2557), อำนวย ทองโปร่ง (2555), สมุทร ชำนาญ (2554), McEvan, (1998), Wildy and Dimmock (1993) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำทางวิชาการว่า หมายถึง พฤติกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิชาการ โดยให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในด้าน การเรียนรู้ของนักเรียน และการพัฒนาครูกำหนดเป้าหมายร่วมกันกับคณะครู กำกับติดตามงาน ให้ข้อมูลย้อนกลับ เกี่ยวกับการเรียนการสอน การพัฒนาครูให้มีความเป็นมืออาชีพ การสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ และ การจัดหาวัสดุสื่อและทรัพยากรให้ตรงกับความต้องการของครูและนักเรียนโดยให้บุคลากรในสถานศึกษาร่วมมือปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพนับแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน นักวิชาการและผู้รู้จำนวนมากต่างพยายามศึกษา ภาวะผู้นำ ว่าอะไรทำให้บุคคลหนึ่ง ๆ มีความพิเศษ โดดเด่นที่ทำให้คนอื่น ๆ เดินตามและในหลายกรณี สามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงอย่าง ยิ่งใหญ่ในประวัติศาสตร์ มีผู้พยายามให้ความหมายของ ภาวะผู้นำ ว่าคือ คุณสมบัติที่ดี เช่น สติปัญญา ความดีงาม ความรู้ความสามารถของบุคคล ที่ชักนำให้คนทั้งหลายมาประสานกัน และพากันไปสู่ จุดหมายที่ตั้งใจ

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553) ให้ความหมาย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมการกระทำหน้าที่ตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ ในการชี้แนะหรือโน้มน้าวจูงใจข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าใจ และเกิดความตระหนักในการรวมพลัง และประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนางานวิชาการ และวิชาชีพที่ เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ กล่าวคือ ต้องมีพฤติกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ในการส่งเสริม สนับสนุน และ พัฒนาครู เพื่อให้ครูมีการจัดเรียนการสอนที่ดีและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การพูดคุย สะท้อนพฤติกรรมกับครู และการสนับสนุนให้มีการพัฒนาทางวิชาชีพ ดังนั้น ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทที่สำคัญในการบริหารจัดการ การศึกษาในสถานศึกษา ซึ่งหากผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำครูและบุคลากรทางการศึกษาสู่การเป็นเลิศทางด้านวิชาการได้ จะส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผู้เรียนจะบรรลุผลสำเร็จในการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ

McEwan (2001) กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการ (Instructional Leadership) เป็นภาวะผู้นำที่พัฒนามาจากภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) เป็นภาวะที่ผู้นำ โดยเฉพาะผู้บริหารโรงเรียนอาศัยความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการเรียนรู้ ความรู้เกี่ยวกับการสอนและความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรเป็นพลังขับเคลื่อนทางการศึกษา ผู้นำเช่นนี้เรียกว่า “ผู้นำทางวิชาการ” ผู้นำทางวิชาการต้องมีความสามารถในการสื่อสาร และแสดงให้เห็นนักเรียน ครู และผู้ปกครองเห็นว่าอะไรสำคัญและมีคุณค่าในโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นสัญลักษณ์ เป็นแรงขับเคลื่อนและผู้นำทางวิชาการต้องมีทักษะในการสอนจริง ในวัฒนธรรมที่นิยมเฉพาะว่าทั้งหมดของโรงเรียนคืออะไร มิติ ทางการศึกษาสัญลักษณ์ และทางวัฒนธรรมเป็นเรื่องสำคัญต่อภาวะผู้นำในโรงเรียน

Murphy (1999) ให้ความหมาย ภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ว่า ความเป็นผู้นำควรจะทำให้ ความสำคัญของหลักสูตรเหมือนกับการสอน ในการบริหารงานวิชาการควรให้ความสำคัญของ หลักการบริหารที่ยึดเอาหลักสูตรเป็นแนวปฏิบัติ ดังนี้ 1) จำนวนของเนื้อหา 2) การจัดเนื้อหา 3) การ จัดเรียงลำดับเนื้อหา 4) ความชัดเจนและความลึกซึ้งของเนื้อหา 5) ความหลากหลายของวิธีการให้ ความรู้ 6) การบ้านหรืองานที่รับมอบหมาย 7) การวางแผนของหลักสูตร และ 8) คุณภาพของ จุดประสงค์

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง คุณลักษณะหรือ พฤติกรรมที่แสดงออก ของผู้บริหารสถานศึกษา ในการนำความรู้ ทักษะ ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ มาใช้ ให้เกิดประโยชน์ต่อการดำเนินงานวิชาการให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้

2.3.2 ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553), ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2551), Smith ,et al., (1974) ได้กล่าวถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นงานหลักและมีความสำคัญยิ่งซึ่งต้องกำหนดบทบาทภารกิจของ หน่วยงานของสถานศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์และมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยมุ่งเน้นการ พัฒนาสติปัญญาความรู้ความสามารถคุณธรรมจริยธรรมเจตคติและค่านิยมให้ผู้เรียนเป็นคนเก่งคนดี และมีความสุขในการดำรงชีวิต เป็นตัวกำหนดปริมาณงานของสถานศึกษาเป็นเครื่องกำหนดการ จัดสรรทรัพยากรให้แก่สถานศึกษาในรูปแบบของงบประมาณวัสดุครุภัณฑ์ตามสัดส่วนของปริมาณ งานวิชาการซึ่งเป็นเครื่องมือตัดสินคุณภาพของสถานศึกษาเป็นการพิจารณาคุณภาพของสถานศึกษา ต้องอาศัยงานด้านวิชาการเป็นหลักผู้บริหารจะต้องวางแผนติดต่อสื่อสารประสานงานควบคุมบังคับ บัญชาวินิจฉัยสั่งการมอบหมายงานให้ถูกต้องเหมาะสมเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานวิชาการที่บรรลุจุด มุ่งหมายของหลักสูตรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งมีบุคคลได้จัดลำดับของงานวิชาการเป็น 7 ด้านคือ งานวิชาการงานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน งานการเงิน งานอาคารสถานที่ งานที่เกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและงานธุรการอื่น ๆ นอกจากนี้ยังมี ฉัตรชัย ไชยมงคล (2552) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความสำคัญของการบริหารงานวิชาการซึ่งเป็นงานหลักของการ บริหารสถานศึกษาเปรียบเสมือนหัวใจของโรงเรียนมาตรฐาน และคุณภาพของโรงเรียนมักจะ พิจารณาจากผลงานด้านวิชาการเป็นสำคัญงานวิชาการจะสัมฤทธิ์ผลเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับบทบาท ความรู้ความสามารถและการบริหารวิชาการของผู้บริหาร ดังนั้นผู้บริหารควรให้ความสนใจกับงาน วิชาการเป็นพิเศษมุ่งเน้นในการบริหารงานวิชาการเป็นอันดับแรกโดยมีการวางแผนงานวิชาการ ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษา รวมถึงผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบคอบและรัดกุมเพื่อให้เกิด ประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดในการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่า ความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นงานหลักและเป็นสิ่งที่จำเป็นซึ่งมี ความสำคัญยิ่งเปรียบเสมือนหัวใจของโรงเรียน ผู้บริหารต้องทำหน้าที่มอบหมายงานให้ถูกต้องชัดเจน และมีความเหมาะสม เพื่อให้ผู้ร่วมงาน ผู้มีเกี่ยวข้องยอมรับและร่วมปฏิบัติงานจนบรรลุเป้าหมายทาง วิชาการของสถานศึกษา

2.3.3 องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญ เนื่องจากงานวิชาการเป็นงานที่ต้องสัมพันธ์หรือ เกี่ยวข้องกับ บุคลากรหลายฝ่ายหลายด้านในโรงเรียน โดยเฉพาะครูผู้สอนทุกท่าน การที่จะต้องพัฒนาบุคลากรให้

เป็นไปในทางเดียวกัน จำเป็นที่จะต้องได้รับความร่วมมือร่วมใจจากบุคลากร ทุกท่านเป็นอย่างดี และงานวิชาการมีขอบข่ายงานกว้างขวางหลายสาขา หลายด้านเชื่อมโยง และข้องเกี่ยวกับงานฝ่ายอื่น ๆ ตลอดเวลาโดยเฉพาะเกี่ยวกับการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพด้านการเรียนการสอนซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา และเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จตั้งนั้น ความสำเร็จของสถานศึกษาจึงอยู่ที่การบริหารงานวิชาการเป็นสำคัญ ภาวะผู้นำทางวิชาการจึงเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารจะให้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของผู้อื่น มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การ ซึ่งมีนักวิชาการได้กล่าวไว้หลายท่าน ดังนี้

กัญญามนต์ อินทหว่าง (2560) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการมี 3 ด้าน คือ 1) ด้านคุณลักษณะที่มีความสำคัญมาก ได้แก่ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางวิชาการและการเปิดเผยกล้าแสดงออก 2) ด้านความสามารถที่มีความสำคัญมาก ได้แก่ สามารถจัดหางานวิชาการและโครงการวิจัยเข้าสู่คณะวิชาและการวางระบบการบริหารวิชาการ และ 3) ด้านพฤติกรรมที่มีความสำคัญมาก ได้แก่ การใช้ความรู้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร การสร้างเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ

สมจิตร์ เจริญกร (2561) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาต้นแบบการปฏิรูปการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะผู้นำทางวิชาการมี 5 ประการ คือ 1) มีวิสัยทัศน์ต่อการจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง 2) มีการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน 3) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ 4) มีศักยภาพในการพึ่งตนเองในการพัฒนาวิชาการ 5) มีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา

สำนักทดสอบการศึกษา (2554) ได้กำหนดภาวะผู้นำทางวิชาการตามแนวทาง การประเมินประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน 6 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1) ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และความคิดริเริ่มที่เน้น การพัฒนาผู้เรียน คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูล สารสนเทศต่าง ๆ ในปัจจุบันสู่กรอบการพัฒนาผู้เรียนในอนาคต มีความสามารถในการ เป็นผู้นำ มีความสามารถในการริเริ่มวิธีการใหม่ ๆ มาพัฒนาปรับปรุงและเผยแพร่ แนะนำให้บุคลากรในสถานศึกษานำไปปรับใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียน

2) ผู้บริหารใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม และใช้ข้อมูลผล การประเมิน หรือผลการวิจัยเป็นฐานคิด ทั้งด้านวิชาการและการจัดการ คือ ผู้บริหารใช้ หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้ครู ผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานอื่นได้รับรู้และให้ข้อมูลสารสนเทศ ให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ เสนอและเลือกแนวทางประกอบการตัดสินใจ กำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ดำเนินงานติดตามตรวจสอบ ปรับปรุงพัฒนา และใช้ข้อมูลผลการประเมินหรือผลการวิจัย มาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา และส่งเสริมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

3) ผู้บริหารสามารถบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ คือ ผู้บริหารบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย ตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนด เป้าหมายร่วมรับผิดชอบดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ มีการนิเทศ ติดตาม กำกับ และประเมินผลการดำเนินงาน และสร้างขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

4) ผู้บริหารส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้พร้อมรับ การกระจายอำนาจ คือ ผู้บริหารมีแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมพัฒนาครูและบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ การศึกษาคครอบคลุมทั้ง 4 ด้านของ สถานศึกษา ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหาร งบประมาณ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไป มีการดำเนินงาน นิเทศติดตาม ประเมินการดำเนินงาน และรายงานผลประจำปีตามแผนงานโครงการ หรือกิจกรรม ตามระยะเวลาที่กำหนด มีการนำผลการประเมินไปพัฒนาและปรับปรุงศักยภาพครู และบุคลากรอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ

5) ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนพึงพอใจผลการบริหารการจัด การศึกษา คือ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการประเมินการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา ด้านงานบริหาร วิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไปและมีความพึงพอใจผลการ บริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษา

6) ผู้บริหารให้คำแนะนำ คำปรึกษาทางวิชาการและเอาใจใส่ การจัดการศึกษาเต็ม ศักยภาพและเต็มเวลา คือ ผู้บริหารสามารถให้คำแนะนำ คำปรึกษา ทางวิชาการทั้งการพัฒนาและ การใช้หลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ การสร้าง การพัฒนา และการเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การวิจัยเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ และเอาใจใส่การจัดการศึกษาของ สถานศึกษาโดยมีการติดตามกำกับ ประเมินและนำผลการประเมินไปพัฒนาหรือปรับปรุงอย่าง ต่อเนื่องตามภารกิจอย่างเต็ม ความสามารถและเต็มเวลาทำการ

ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวถึง องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ของ ผู้บริหารสถานศึกษาประกอบ 5 ด้าน คือ

1) ด้านการบริหารจัดการ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงบทบาทฐานะผู้นำในการบริหารจัดการ เพื่อผลสำเร็จ ของงานที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การกำหนด นโยบายการตัดสินใจและการสั่งการ

2) ด้านความสามารถ เป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งใน ยุคปัจจุบันการมีผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดของสถานศึกษาที่จะสามารถ นำการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ มาสู่สถานศึกษา อันจะส่งผลต่อการยอมรับและความร่วมมืออย่างมั่นคง ของผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้ประสบ ผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การกำหนดนโยบายการตัดสินใจ และการสั่งการ

3) ด้านการนิเทศ ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการนิเทศเป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำ ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงบทบาทฐานะผู้นำ ในการเป็นผู้นิเทศและให้คำปรึกษา เพื่อช่วยเหลือแก่ครู อาจารย์ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามภารกิจ หลัก อัน เป็นปัจจัยอิทธิพลที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของ นักเรียนอย่างมี ประสิทธิภาพ ได้แก่ เป็นผู้นิเทศ เป็นผู้ให้คำปรึกษาช่วยเหลือ และเป็นผู้พัฒนาบุคลากร

4) ด้านการวางแผน ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการวางแผนเป็นองค์ประกอบหนึ่งของ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องให้ความสำคัญ ทั้งนี้ เพื่อที่จะทำให้มองเห็นภาพของสถานศึกษาว่า ขณะนี้เราอยู่ ณ จุดใดและต้องการจะพัฒนาไปใน

ทิศทางใดเพื่อเป็นการกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติงานที่ชัดเจน อันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาและนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การกำหนดแนวทางและวิธีการปฏิบัติงาน การวางแผน และการคาดคะเน

5) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการเป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงบทบาทในการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ เพื่อสร้างบรรยากาศ แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553) กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมการกระทำหน้าที่ตามบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ในการขึ้นหรือโน้มน้าวใจข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าใจและเกิดความตระหนักในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์ เพื่อพัฒนางานวิชาการ และวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาประกอบด้วย พฤติกรรม 7 ด้าน ดังนี้

- 1) การอำนวยความสะดวกในการพัฒนาวิสัยทัศน์
- 2) การนิเทศและการติดตามการนำหลักสูตรไปใช้
- 3) การสร้างความมั่นใจในเกณฑ์การประเมินผล
- 4) การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลที่หลากหลายในการพัฒนา
- 5) การสนับสนุนการพัฒนาวิชาชีพโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน
- 6) การสร้างและการพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้นำของบุคลากร
- 7) การเสริมสร้างความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) (2552) ได้เสนอ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

- 1) มีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันการเปลี่ยนแปลง
- 2) มีความเป็นผู้นำในการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน
- 3) ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้
- 4) มีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองในการพัฒนางานวิชาการ
- 5) มีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา

Hallinger and Murphy (1985) ได้เสนอองค์ประกอบของพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนไว้ 3 องค์ประกอบใหญ่ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 การกำหนดภารกิจของโรงเรียน องค์ประกอบที่ 2 การจัดการด้านการเรียนการสอน และองค์ประกอบที่ 3 การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของ โรงเรียนมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1) การกำหนดภารกิจของโรงเรียน (Defining the School Mission) การกำหนดภารกิจของโรงเรียนเป็นการกำหนดขอบเขตของงานของโรงเรียนที่ต้องรับผิดชอบในส่วนที่เกี่ยวข้องกับงานวิชาการ และสร้างความเข้าใจในภารกิจดังกล่าวให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ ซึ่งจำแนกเป็นสององค์ประกอบคือ

1.1 การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน (Framing School Goals) การกำหนดเป้าหมายของโรงเรียนนั้นจะต้องมีความชัดเจน โดยเน้นที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยให้ทีมงานมีส่วนในการกำหนดเป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียน ซึ่งจะต้องรวมถึงความรับผิดชอบของคณะครู เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด เป้าหมายในด้านการปฏิบัติงานจะต้องแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดได้ นอกจากนั้นเป้าหมายของโรงเรียนยังต้องมีลักษณะที่ง่ายต่อครูในการที่จะนำไปสอนได้ตรงตามจุดประสงค์ในห้องเรียน

1.2 การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน (Communication School Goals) การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนนั้น ผู้บริหารต้องจัดให้มีขึ้นเพื่อให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนได้ ทราบโดยทั่วกัน ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น การประชุมคณะครู การชี้แจงในหนังสือคู่มือของ โรงเรียน ฯลฯ และโดยรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุยกับครู เป็นต้น

2. การจัดการด้านการเรียนการสอน (Managing the Instructional Program) การจัดการด้านการเรียนการสอน หมายถึง กระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการดูแล ส่งเสริม และสนับสนุนของครู การเรียนของนักเรียนและการประสานการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจำแนกเป็น 3 องค์ประกอบ คือ

2.1 การนิเทศและการประเมินผลด้านการสอน (Supervising and Evaluation Instruction) การนิเทศการประเมินผลด้านการสอนนั้น ผู้บริหารจะทำงานร่วมกับครูในด้านหลักสูตรและการสอนผลงานผู้บริหารจะต้องมั่นใจว่าเป้าหมายของโรงเรียนได้ถูกถ่ายทอดไปสู่การปฏิบัติในห้องเรียน ซึ่งรวมถึงการประสานเป้าหมายของโรงเรียนกับจุดประสงค์ของการเรียนในห้องเรียนให้การสนับสนุนครูด้านการสอนให้ตรงตามจุดประสงค์ ควบคุมการสอนในห้องเรียนโดยการเยี่ยมเยียนอย่างเป็นทางการให้มีผลย้อนกลับครูทางด้านการนิเทศและการประเมินผล โดยมีจุดประสงค์ที่จะทำให้เป็นรูปธรรม และให้ครูเป็นผู้นำวิธีสอนที่เฉพาะเจาะจงไปปฏิบัติ

2.2 การประสานงานด้านการใช้หลักสูตร หมายถึง พฤติกรรมการประสานงานกับครูในด้านการนำหลักสูตรไปปฏิบัติให้เกิดผลจุดประสงค์ตามหลักสูตรของโรงเรียนจะต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาที่สอนในห้องเรียน คณะกรรมการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยตรง

2.3 การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน ผู้บริหารควรจะใช้ผลจากคะแนนทดสอบกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน การประเมินหลักสูตร ประเมินด้านการสอน การวัดผลความก้าวหน้าตามเป้าหมายของโรงเรียน

3. การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน (Promote School Climate) บรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียนจะเกี่ยวข้องกับบรรทัดฐาน (Norm) และเจตคติของบุคลากรและนักเรียนในโรงเรียน ผู้บริหารจะมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ทั้งทางด้านตัวครู นักเรียน และการเรียนการสอน รวมทั้งมาตรฐานทางวิชาการของโรงเรียน ซึ่งจะจำแนกบทบาทในการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน จำแนกเป็น 6 องค์ประกอบ ดังนี้

3.1 การควบคุมการใช้เวลาในการสอน (Protecting Instructional Time) เวลาที่ใช้ในการสอนของครูในห้องเรียนมักจะสูญเสียไปกับการแนะนำกฎเกณฑ์ในห้องเรียน ให้กับเด็กที่เรียนช้า รวมทั้งคำขอร้องต่าง ๆ จากฝ่ายสำนักงานของโรงเรียนซึ่งผู้บริหารโรงเรียนต้องหาทางควบคุมกิจกรรมเหล่านี้ให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด โดยผลักดันให้เป็นนโยบายของโรงเรียนผู้บริหารที่ประสบ

ความสำเร็จในการนำนโยบายนี้ไปใช้ โดยการกำจัดสิ่งต่าง ๆ ที่จะทำให้การสอนในห้องเรียนหยุดชะงักลงได้ ก็จะสามารถเพิ่มเวลาในการเรียนอย่างมีศักยภาพ และนักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3.2 การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด การเอาใจใส่ดูแลครูและ นักเรียนอย่างใกล้ชิด เป็นการช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารนักเรียนและกับครู ซึ่งปฏิสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการแบบนี้ ผู้บริหารจะได้รับข้อมูลมากมายในด้านความต้องการของนักเรียนและครู ผู้บริหารจะมีโอกาสสื่อสารเป้าหมายระดับต่าง ๆ ของโรงเรียนให้นักเรียนและครูทราบ

3.3 การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู (Providing Incentives for Teachers) การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู การสร้างบรรยากาศเชิงบวกด้านการเรียนรู้ รวมทั้งการให้รางวัลและให้การยอมรับการทำงานของครู นับเป็นบทบาทที่สำคัญส่วนหนึ่งของผู้บริหารในการที่ทำให้โครงสร้างของการทำงานดีขึ้น รางวัลที่ผู้บริหารมอบให้ครูสามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับครู อาจารย์อาจไม่ใช่เงินเพียงอย่างเดียว หากแต่อาจเป็นคำชมเชยทั้งโดยส่วนตัวหรือการให้สังคมยอมรับโดยการมอบใบประกาศเกียรติคุณและการให้รางวัลอย่างเป็นทางการ เป็นต้น

3.4 การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ (Promoting Professional Development) การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ผู้บริหารให้โอกาสแก่ครูในการพัฒนาวิชาชีพโดยการจัดให้มีการฝึกอบรมขณะประจำการ รวมทั้งการช่วยให้ครูสามารถนำไปใช้ในห้องเรียนได้

3.5 การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ (Developing and Enforcing Academic Standards) มาตรฐานทางวิชาการที่สูงและมีความชัดเจน จะเป็น สิ่งจำเป็นในการปรับปรุงการเรียนของนักเรียน และมาตรฐานที่สูงขึ้นนี้จะแสดงได้จากผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

3.6 การจัดให้มีการส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ (Providing Incentives for Learning) การส่งเสริมบรรยากาศด้านการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการให้รางวัลและการให้การ ยอมรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการสูง และเมื่อนักเรียนมีการปรับปรุงผลการเรียนดีขึ้น อย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารต้องให้โอกาสนักเรียนในการที่จะเป็นที่ยอมรับของห้องเรียนและในโรงเรียน โดยผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ประสานระหว่างห้องเรียน และในโรงเรียนในด้านการให้รางวัล เพื่อเป็นการยืนยันว่าผู้บริหารให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง

Glickman (2007) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่มีประสิทธิผล มีองค์ประกอบหลัก 3 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านองค์ความรู้ (Knowledge) เป็นความรู้ที่จำเป็นสำหรับภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อใช้ในการปฏิบัติภาระหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา
- 2) ด้านภาระหน้าที่ (Tasks) เป็นภาระหน้าที่ที่สัมพันธ์กับความรู้
- 3) ด้านทักษะจำเป็น (Skills) เป็นการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะภาวะผู้นำที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน

Blase & Blase (2001) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการและได้ข้อสรุปส่วนหนึ่งว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการเน้นการปฏิบัติที่เห็นได้ชัดเจนแสดงบทบาทผสมผสาน โดยใช้ภาวะผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership Decision making) ผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครูในห้องเรียนทำให้

เกิดผลอย่างมากต่อครูในทางความรู้ ความรู้สึกและพฤติกรรม เมื่อเปรียบเทียบความรู้ที่ได้จากงานวิจัยมีข้อเสนอสำหรับการจัดการการเรียนรู้ของโรงเรียนว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรพิจารณาใช้รูปแบบภาวะผู้นำทางวิชาการที่เน้นเรื่องต่อไปนี้ 1) เน้นการเรียนการสอนเป็นอันดับสำคัญที่สุด 2) สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ การวิเคราะห์ และการวิพากษ์ 3) มีการตัดสินใจร่วมกันเกี่ยวกับการเรียนการสอน 4) สร้างข้อตกลงของกลุ่มและขององค์การ

Seyfarth (1999) ได้กำหนดภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนางานการจัดการเรียนการสอนไว้ 5 ด้าน คือ

- 1) มุมมองและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร
- 2) การประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน
- 3) การจัดโครงสร้างสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
- 4) การประเมินผลการสอนของครู
- 5) การวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพ

McEwan (1998) ได้เสนอองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 7 ประการ ดังนี้

1) สร้างมาตรฐานทางวิชาการ ดำเนินการตามมาตรฐาน และดำเนินการให้ บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐาน

- 2) ผู้บริหารต้องเป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการให้แก่ครู
- 3) สร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้
- 4) สื่อสารวิสัยทัศน์และพันธกิจให้แก่ครูและนักเรียน
- 5) ตั้งความคาดหวังสำหรับครูและผู้บริหารโรงเรียนไว้สูง
- 6) พัฒนาครูแกนนำ
- 7) พัฒนาและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ครู

Weber (1996) ภาวะผู้นำทางวิชาการควรมี 5 องค์ประกอบ คือ

- 1) การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน (Defining school mission)
- 2) การจัดการหลักสูตรการสอน (Managing curriculum and instruction)
- 3) การส่งเสริมการเรียนรู้ (Promoting positive learning climate)
- 4) การจัดการปรับปรุงหลักสูตรและการสอน (Observing and improving instruction)
- 5) การประเมินผลโปรแกรมการสอน (Assessing the instructional program)

Krug (1992) กล่าวว่า พฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ โดยจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญได้ 5 องค์ประกอบ ซึ่งถือว่าเป็นครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

- 1) การกำหนดพันธกิจ (Defining Mission)
- 2) การบริหารหลักสูตรและการสอน (Managing Curriculum and Instruction)
- 3) การนิเทศการสอน (Supervising Teaching)
- 4) การกำกับติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน (Monitoring Student Progress)
- 5) การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน (Promoting Instructional Climate)

Bossert (1988) ภาวะผู้นำทางวิชาการควรมี 4 ลักษณะดังนี้

1) เน้นเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีการกำหนดเป้าหมายทางการเรียนการสอน กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติของนักเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนบรรลุผลตามมาตรฐาน เหล่านั้น

2)ให้อำนาจและการตัดสินใจในการประสานงานและดูแลการสอนของครูมากขึ้น

3) มีการบริหารจัดการที่ดีมีนิเทศการสอนและเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานของครูและ ประเมินผลการทำงานของครูมากขึ้น

4) มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

Ubben & Huges, (1987) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ 7 ด้าน คือ

1) การทำงานตามเวลาที่กำหนด

2) การจัดบรรยากาศที่ดีของโรงเรียน

3) การมุ่งเน้นวิชาการ

4) การคาดหวังของครู และผลการปฏิบัติงานของครู

5) การทำงานด้านหลักสูตร

6) การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ

7) การประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

จากการศึกษาทฤษฎีเพื่อการสังเคราะห์ กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา จากทัศนะและจากผลการศึกษาวิจัยของนักวิชาการ 15 แหล่งดังกล่าวมานั้น ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าองค์ประกอบบางตัวมีความหมายเดียวกันแต่นักวิชาการเรียกชื่อ ดังนั้นเพื่อให้ การนำเอาองค์ประกอบแสดงในตารางสังเคราะห์มีความเหมาะสมผู้วิจัยจึงกำหนดชื่อองค์ประกอบที่มีความหมายเหมือนกันแต่เรียกชื่อแตกต่างกันที่เป็นกลาง ที่สะท้อนให้เห็นความหมายเดียวกันและ ครอบคลุมองค์ประกอบอื่นที่ใช้ชื่อแตกต่างกันนั้นหรือเลือกใช้ชื่อตามการสังเคราะห์ของผู้วิจัย สรุปได้ ดังตาราง ที่ 2.1

ตารางที่ 2.1 การวิเคราะห์เนื้อหาองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) (2552)	ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553)	สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553)	สำนักทดสอบการศึกษา (2554)	กัญญาเมธ อินทวง (2560)	พิมพ์พรณ เพชรสมบัติ (2560)	สมจิตร์ เจริญกร (2561)	Hallinger and Murphy (1985)	Ubben & Huges (1987)	Bossert (1988)	Krug (1992)	Weber (1996)	Mc Ewan (1998)	Seyfarth (1999)	Blase & Blase (2001)	Glickman (2007)	การสังเคราะห์ของผู้วิจัย
	การบริหารจัดการเพื่อสื่อสารความเข้าใจ	การอำนวยความสะดวกในการพัฒนาวิสัยทัศน์	ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์		ทักษะด้านเทคนิค การติดต่อสื่อสาร ความหมาย	มีวิสัยทัศน์ต่อการจัดการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง	การกำหนดภารกิจของโรงเรียน			การกำหนดพันธกิจ	การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน	สื่อสารวิสัยทัศน์และพันธกิจให้แก่ครู			ด้านภาระหน้าที่	ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ
		สนับสนุนวิชาชีพโดยการใช้วิจัยเป็นฐาน				การริเริ่มใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน						สร้างมาตรฐานทางวิชาการให้แก่ครู				เป็นผู้นำการใช้ นวัตกรรม และการวิจัย
		การใช้เทคโนโลยีและข้อมูลที่หลากหลายในการพัฒนา				ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติการเรียนรู้									ด้านทักษะจำเป็น	ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สทศ.) (2552)	ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553)	สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553)	สำนักทดสอบการศึกษา (2554)	กัญญาเมษฐ์ อินทวง (2560)	พิมพ์พรรณ เพชรสมบัติ (2560)	สมจิตร เจริญกร (2561)	Hallinger and Murphy (1985)	Ubben & Hugges (1987)	Bossert (1988)	Krug (1992)	Weber (1996)	Mc Ewan (1998)	Seyfarth (1999)	Blase & Blase (2001)	Glickman (2007)	การสังเคราะห์ของผู้วิจัย
			ผู้บริหารให้คำแนะนำปรึกษาทางวิชาการ			มีศักยภาพพึ่งตนเองในการพัฒนางานวิชาการ		การมุ่งเน้นงานวิชาการ								การให้คำปรึกษาแนะนำและสร้างมาตรฐานวิชาการ
						มีการแสวงหาความรู้ใหม่ๆ มาปรับใช้						ผู้บริหารเป็นแหล่งข้อมูลทางวิชาการ			ด้านองค์ความรู้	การแสวงหาความรู้ใหม่
	ด้านการบริหารจัดการ		ผู้บริหารจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย					การทำงานตามเวลาที่กำหนด						สร้างข้อตกลงของกลุ่มและขององค์กร		การบริหารจัดการ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

สำนักงานสถิติการศึกษา (สถศ.) (2552)	ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553)	สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553)	สำนักทดสอบการศึกษา (2554)	กัญญมนต์ อินทวง (2560)	พิมพ์พรณ เพชรสมบัติ (2560)	สมจิตร เจริญกร (2561)	Hallinger and Murphy (1985)	Ubben & Hugges (1987)	Bossert (1988)	Krug (1992)	Weber (1996)	Mc Ewan (1998)	Seyfarth (1999)	Blase & Blase (2001)	Glickman (2007)	การสังเคราะห์ของผู้วิจัย
	ด้านความสามารถ			ด้านความสามารถ จัดวางระบบ การบริหารวิชาการ				การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ								ด้านความสามารถ
การนิเทศติดตามและการนำหลักสูตรไปใช้ การสร้างความมั่นใจในเกณฑ์ การประเมินผล	ด้าน การนิเทศ							การประเมินผล ตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน	การบริหารจัดการที่มีการนิเทศการสอนและเข้าไปมีส่วนร่วม	การนิเทศการสอน การติดตามความก้าวหน้าของนักเรียน	การประเมินผล โปรแกรมการสอน		การประเมินผล การเรียนรู้ของผู้เรียน			การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) (2552)	ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553)	สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553)	สำนักทดสอบการศึกษา (2554)	กัญญมนต์ อินทวง (2560)	พิมพ์พรณ เพชรสมบัติ (2560)	สมจิตร์ เจริญกร (2561)	Hallinger and Murphy (1985)	Ubben & Hugges (1987)	Bossert (1988)	Krug (1992)	Weber (1996)	Mc Ewan (1998)	Seyfarth (1999)	Blase & Blase (2001)	Glickman (2007)	การสังเคราะห์ของผู้วิจัย
	ด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ			ด้านคุณลักษณะความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางวิชาการ			การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	จัดบรรยากาศที่ดีของโรงเรียน		การส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน	การส่งเสริมการเรียนรู้	สร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้		สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้และการวิพากษ์		การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ
การสร้างและพัฒนาศักยภาพของบุคลากร			ผู้บริหารส่งเสริมและศักยภาพของบุคลากร					ความคาดหวังของครูและผลการปฏิบัติงานของครู				พัฒนาครูแกนนำตั้งความคาดหวังสำหรับครูไว้สูงพัฒนาและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับครูและนักเรียน	การวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในวิชาชีพ	มีการตัดสินใจร่วมกันเกี่ยวกับการเรียนการสอน		ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) (2552)	ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553)	สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553)	สำนักทดสอบการศึกษา (2554)	กัญญาเนต อินทวง (2560)	พิมพ์พรณ เพชรสมบัติ (2560)	สมจิตร์ เจริญกร (2561)	Hallinger and Murphy (1985)	Ubben & Huges (1987)	Bossert (1988)	Krug (1992)	Weber (1996)	Mc Ewan (1998)	Seyfarth (1999)	Blase & Blase (2001)	Glickman (2007)	การสังเคราะห์ของผู้วิจัย
			ผู้เรียน ผู้ปกครอง พึงพอใจผล การบริหาร จัดการ						เป้าหมาย และผล สัมฤทธิ์ ทางการ เรียน							สร้างความ เชื่อมั่น ให้กับ ผู้ปกครอง
การสร้าง ความร่วมมือกับ ผู้เกี่ยวข้อง			ผู้บริหารใช้ หลักการ บริหารแบบ มีส่วนร่วม	การสร้าง เครือข่าย ความ ร่วมมือ ทาง วิชาการ												การบริหาร แบบมีส่วนร่วม
													การจัด โครงสร้าง สำหรับ เด็กที่มี ความ ต้องการ พิเศษ			การจัด โครงสร้าง สำหรับเด็ก ที่มีความ ต้องการ พิเศษ

จากแนวคิดและทฤษฎีและการจัดหมวดหมู่ค่าที่มีความหมายใกล้เคียงกัน กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จากทัศนะและจากผลการศึกษาวิจัยของนักวิชาการ 16 แห่งดังกล่าว จากการศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้นำการสังเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการจากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกศึกษาเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ดังนี้

ตารางที่ 2.2 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจากแนวคิดของนักการศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	สมจิตร์ เจริญกร (2061)	พิมพ์พรรณ เพชรสมบัติ (2560)	กาญจนาภรณ์ อินทวงศ์ (2560)	สำนักทดสอบการศึกษา (2554)	สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า(2553)	ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553)	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สทศ.) (2552)	Glickman (2007)	Blase & Blase (2001)	Seyfarth (1999)	Mc Ewan (1998)	Weber (1996)	Krug (1992)	Bossert (1988)	Ubben (1987)	Hallinger and Murphy (1985)	ความถี่
1.การบริหารและการจัดการหลักสูตร	✓	✓	✓			✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	1 2
2.ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ	✓	✓		✓	✓			✓			✓	✓	✓			✓	9
3.การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ			✓			✓			✓		✓	✓	✓		✓	✓	8
4.การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ						✓	✓			✓		✓	✓	✓	✓		7
5. ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู		✓		✓			✓		✓	✓	✓				✓		7
6.การบริหารจัดการ				✓		✓			✓						✓		4
7.เป็นผู้นำการใช้นวัตกรรมและ การวิจัย	✓				✓						✓						3

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	สมจิตร์ เจริญกร (2061)	พิมพ์พรรณ เพชรสมบัติ (2560)	กัญญาณต์ อินทวง (2560)	สำนักทดสอบการศึกษา (2554)	สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า(2553)	ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553)	สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สศท.) (2552)	Glickman (2007)	Blase & Blase (2001)	Seyfarth (1999)	Mc Ewan (1998)	Weber (1996)	Krug (1992)	Bossert (1988)	Ubben (1987)	Hallinger and Murphy (1985)	ความถี่
8. ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี	✓				✓			✓									3
9. การให้คำปรึกษาแนะนำ	✓			✓											✓		3
10. การแสวงหาความรู้ใหม่	✓							✓			✓						3
11. ด้านความสามารถ			✓			✓									✓		3
12. การบริหารแบบมีส่วนร่วม			✓	✓			✓										3
13. การสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ปกครอง				✓										✓			2
14. การจัดโครงสร้างสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ										✓							1

จากตารางที่ 2.2 ผู้วิจัยได้เลือกความถี่ตั้งแต่ระดับ 7 ขึ้นไป จึงสรุปองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการได้ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารและการจัดการหลักสูตร 2) ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์ และพันธกิจ 3) การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 4) การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ และ 5) ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู ความหมายดังนี้ ดังแสดงตามภาพที่ 2.1

ภาพที่ 2.1 องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

จากภาพที่ 2.1 จะเห็นได้ว่าการสังเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจากแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน ผู้วิจัยได้เลือกความถี่ตั้งแต่ระดับ 7 ขึ้นไป จึงสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ที่แสดงออกถึงความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา ด้านวิชาการโรงเรียนโดยกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการจัดการศึกษา และพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การบริหารและการจัดการหลักสูตร 2) ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ 3) การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 4) การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ 5) ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู

ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี จากนักการศึกษาที่เกี่ยวข้อง โดยนักวิจัยและนักวิชาการได้ให้ความหมายความเข้าใจเกี่ยวกับองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ไว้ดังนี้

1. การบริหารและการจัดการหลักสูตร

หลักสูตรสถานศึกษา มีความสำคัญต่อการเรียนการสอนเพราะเป็นสิ่งที่ กำหนดทิศทางการศึกษาในการที่จะให้ความรู้ ถ่ายทอดความรู้เสริมสร้างทักษะ ปลูกฝัง ค่านิยมและเจตคติ ที่ดีให้กับผู้เรียนเพื่อนำไปพัฒนาตนเองทุก ๆ ด้าน จึงมีผู้ให้ความหมาย ของหลักสูตรสถานศึกษาไว้ ดังนี้

สมจิตร์ เจริญกร (2561) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้วย วัตถุประสงค์เพื่อช่วยพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณสมบัติของภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนาองค์กรให้มีความเป็นเลิศทางด้าน การจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบทางวิชาการต้องมีการริเริ่มการใช้ นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน และส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิรูปการ เรียนรู้

กัญญาณต์ อินหว่าง (2560) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้าน พฤติกรรมที่มีความสำคัญมาก ได้แก่ การใช้ความรู้เป็นพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร การสร้าง เครือข่ายความร่วมมือ ทางวิชาการ

พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2560) กล่าวถึงทักษะด้านเทคนิค (Technical Skill) เป็นทักษะ ที่ผู้บริหารทำงานกับสิ่งของ ผู้บริหารที่ใช้ความรู้ความสามารถ และเทคนิคต่าง ๆ ในการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ในการบริหารเป็นทักษะเทคนิคที่เกิดจากการฝึกอบรม การศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ จาก ประสบการณ์ จนทำให้ผู้บริหาร เกิดความชำนาญในการบริหารงาน เช่น การทำทะเบียนนักเรียน การจัดทำงบประมาณ การวางแผน อาคารสถานที่การจัดชั้นเรียน เป็นต้น ในปัจจุบันถือว่าทักษะทาง เทคนิคที่สำคัญของผู้บริหาร ประกอบด้วย ทักษะด้านการวางแผน (Planning Skills) ทักษะ ทางด้าน กระบวนการกลุ่ม และการติดต่อสื่อสารความหมาย (Group Process and Communication Skills) ทักษะทางด้าน การจัดการ (Management and Organizational Skills) เป็นต้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้กล่าวถึงการบริหารหลักสูตรไว้ว่าเป็นการดำเนินงาน เกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้โดยมีการเตรียมการเกี่ยวกับหลักสูตร ได้แก่ การวางแผนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการประชาสัมพันธ์หลักสูตรโดยการตรวจสอบหลักสูตรแม่บท ก่อนนำไปใช้การเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ เช่นบุคลากร อาคารสถานที่ งบประมาณ การจัดหา วัสดุอุปกรณ์ การจัดทำโครงการสอน เป็นต้น ดังนั้นการบริหารหลักสูตรเป็นการดำเนินงานเกี่ยวกับ หลักสูตรอันประกอบด้วย การวางแผนหลักสูตรการนำหลักสูตรไปใช้และการประเมินหลักสูตรรวมถึง การควบคุม กำกับ ดูแล การจัดระบบข้อมูลเกี่ยวกับการจัดระบบการเรียนการสอนเพื่อให้ ประโยชน์สูงสุดแก่นักเรียนสามารถพัฒนาความรู้เจตคติและทักษะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เรียน ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) (2552) ได้เสนอพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมี ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วยความเป็นผู้นำในการริเริ่มการใช้ นวัตกรรม เพื่อการเรียนการสอน มีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองในการพัฒนางานวิชาการและมีการแสวงหา ความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา

Blase & Blase (2001) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการและได้ข้อสรุปส่วน หนึ่งว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการเน้นการปฏิบัติที่เห็นได้ชัดเจนแสดงบทบาท ผสมผสาน โดยใช้ภาวะผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership Decision making) ผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครูในห้องเรียนทำให้ เกิดผลอย่างมากต่อครูในทางความรู้ความรูสึกและพฤติกรรม เมื่อเปรียบเทียบความรู้ที่ได้จากงานวิจัย มีข้อเสนอสำหรับการจัดการการเรียนรู้อของโรงเรียนว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรพิจารณาใช้รูปแบบภาวะ

ผู้นำทางวิชาการที่เน้นเรื่องต่อไปนี้ 1) เน้นการเรียนการสอนเป็นอันดับสำคัญที่สุด 2) สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ การวิเคราะห์ และการวิพากษ์ 3) มีการตัดสินใจร่วมกันเกี่ยวกับการเรียนการสอน 4) สร้างข้อตกลงของกลุ่มและขององค์การ

Seyfarth (1999) ได้กำหนดภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อพัฒนางานการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับ มุมมองและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร งานที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร ผู้บริหารต้องแสดงให้เห็นถึงการมีบทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบในการเป็นผู้นำเชิงริเริ่มสร้างสรรค์ การสร้างหลักสูตรใหม่ เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงการเปลี่ยนแปลงเนื้อหาในหลักสูตร และการสอนเป็นสิ่งต้องเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงต้องมีการพัฒนาหลักสูตรในระดับสถานศึกษาให้เหมาะสมตามค่านิยมและความเชื่อในสังคม โดยยึดนโยบายของรัฐและให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

Weber (1996) ภาวะผู้นำทางวิชาการควรมีองค์ประกอบดังนี้ การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน (Defining school mission) การจัดการหลักสูตรการสอน (Managing curriculum and instruction)

การส่งเสริมการเรียนรู้ (Promoting positive learning climate) การจัดการปรับปรุงหลักสูตรและการสอน (Observing and improving instruction) และการประเมินผลโปรแกรมการสอน (Assessing the instructional program)

Krug (1992) กล่าวว่า พฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล โดยจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ซึ่งถือว่าครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลการบริหารหลักสูตรและการสอน (Managing Curriculum and Instruction) การสอนถือว่าเป็นการบริการเบื้องต้นของโรงเรียน ดังนั้น อย่างน้อยที่สุดผู้บริหารโรงเรียนจะต้องรู้ขอบข่ายของรายวิชาที่สอนและรู้ความจำเป็นที่ต้องสอนรายวิชานั้น ๆ การมีพื้นฐานความรู้กว้าง ๆ ที่ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำพาผู้อื่นดำเนินการ ตามพันธกิจของโรงเรียนได้ก็ถือว่าเป็นสิ่งจำเป็น ผู้บริหารโรงเรียนสามารถให้ข้อมูลสารสนเทศและทิศทางแก่ครูเกี่ยวกับวิธีสอน และผู้บริหารควรใส่ใจและสนับสนุน การพัฒนาหลักสูตรอย่างจริงจัง

Bossert (1988) ภาวะผู้นำทางวิชาการควรมีลักษณะดังนี้ การเน้นเป้าหมายและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีการกำหนดเป้าหมายทางการเรียนการสอน กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติของนักเรียนและส่งเสริมให้นักเรียนบรรลุผลตามมาตรฐานเหล่านั้น ทำให้อำนาจและการตัดสินใจในการประสานงานและดูแลการสอนของครูมากขึ้น มีการบริหารจัดการที่ดีมีนิเทศการสอนและเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานของครูและประเมินผลการทำงานของครูมากขึ้น และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

Ubben & Huges, (1987) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ไว้ 7 ด้าน คือการทำงานตามเวลาที่กำหนด การจัดบรรยากาศที่ดีของโรงเรียน การมุ่งเน้นวิชาการ การคาดหวังของครู และผลการปฏิบัติงานของครู การทำงานด้านหลักสูตร การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ และการประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน

Hallinger and Murphy (1985) ได้เสนอองค์ประกอบของพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง พฤติกรรมประสานงานกับครู ในด้านการนำหลักสูตรไป

ปฏิบัติให้เกิดผลจุดประสงค์ตามหลักสูตรของโรงเรียนจะต้องสัมพันธ์กับเนื้อหาที่สอนในห้องเรียน คณะกรรมการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนโดยตรง

สรุปได้ว่า การบริหารและการจัดการหลักสูตร หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาให้คำแนะนำกับครูในการดำเนินการจัดสร้างหลักสูตร ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสม การวัดและประเมินผลการใช้หลักสูตร และการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร

2. ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ

ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์ และพันธกิจ มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการบริหารการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งมีนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลายท่าน ดังนี้

สมจิตร เจริญกร (2561) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้วยวัตถุประสงค์เพื่อช่วยพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีคุณสมบัติของภาวะผู้นำทางวิชาการ มีความรอบรู้ มีวิสัยทัศน์ มีคุณธรรมจริยธรรม มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะพัฒนาองค์กรให้มีความเป็นเลิศทางด้านการจัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีองค์ประกอบทางวิชาการต้องมีการริเริ่มการใช้นวัตกรรมเพื่อการเรียนการสอน และส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้

พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2560) กล่าวถึง ทักษะการบริหาร หมายถึง ความรู้ ความสามารถของผู้บริหาร ในการบริหารงานที่แสดงออกให้เห็นต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทักษะด้านเทคนิค (Technical Skill) เป็นทักษะที่ผู้บริหารทำงานกับสิ่งของ ผู้บริหารที่ใช้ความรู้ความสามารถ และเทคนิคต่าง ๆ ในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ในการบริหาร เป็น ทักษะเทคนิคที่เกิดจากการฝึกอบรม การศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ จากประสบการณ์ จนทำให้ผู้บริหาร เกิดความชำนาญในการบริหารงาน เช่น การทำทะเบียนนักเรียน การจัดทำงบประมาณ การวางแผน อาคารสถานที่การจัดชั้นเรียน เป็นต้น ในปัจจุบันถือว่า ทักษะทางเทคนิคที่สำคัญของผู้บริหาร ประกอบด้วย ทักษะด้านการวางแผน (Planning Skills) ทักษะทางด้านกระบวนการกลุ่ม และการติดต่อสื่อสารความหมาย (Group Process and Communication Skills) ทักษะทางด้านการจัดการ (Management and Organizational Skills) เป็นต้น

สำนักทดสอบการศึกษา (2554) ได้กำหนดภาวะผู้นำทางวิชาการตามแนวทางการประเมินประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ ภาวะผู้นำ และความคิดริเริ่มที่เน้น การพัฒนาผู้เรียน คือ ผู้บริหารมีความสามารถในการวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล สารสนเทศต่าง ๆ ในปัจจุบันสู่กรอบการพัฒนาผู้เรียนในอนาคต มีความสามารถในการ เป็นผู้นำ มีความสามารถในการริเริ่มวิธีการใหม่ ๆ มาพัฒนาปรับปรุงและเผยแพร่ แนะนำให้บุคลากรในสถานศึกษานำไปปรับใช้เพื่อพัฒนาผู้เรียน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวถึง องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบ ด้านการบริหารจัดการเป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงบทบาทฐานะผู้นำในการบริหารจัดการ

เพื่อผลสำเร็จของงานที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาในสถานศึกษาทุกด้านอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การกำหนดนโยบายการตัดสินใจและการสั่งการ รวมทั้งด้านความสามารถเป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งใน ยุคปัจจุบันการมีผู้นำที่มีความรู้ ความสามารถจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่สุดของสถานศึกษาที่จะสามารถ นำการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ มาสู่สถานศึกษา อันจะส่งผลต่อการยอมรับและความร่วมมืออย่างมั่นใจ ของผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การกำหนดนโยบายการตัดสินใจ และการสั่งการ

สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553) กล่าวถึงภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พฤติกรรมการกระทำหน้าที่ตามบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาอย่างสร้างสรรค์ในการขึ้นหรือโน้มน้าวใจข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้เข้าใจและเกิดความตระหนักในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์ เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนรู้ ให้กับผู้เรียนได้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้อย่างมีคุณภาพ ซึ่งเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาประกอบด้วย พฤติกรรม การสร้างความมั่นใจในเกณฑ์การประเมินผลโดยการเสริมสร้างความร่วมมือกับผู้เกี่ยวข้อง

Glickman (2007) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่มีประสิทธิผล มีองค์ประกอบหลัก ด้านทักษะจำเป็น (Skills) เป็นการนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิผล ผู้บริหาร สถานศึกษาต้องมีทักษะภาวะผู้นำด้านการสื่อสารที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน

McEwan (1998) ได้เสนอองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยทักษะการสื่อสารพัฒนาและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ครู

Weber (1996) ภาวะผู้นำทางวิชาการควรมีองค์ประกอบดังนี้ การกำหนดพันธกิจของโรงเรียน (Defining School Mission) การจัดการหลักสูตรการสอน (Managing Curriculum and Instruction) การส่งเสริมการเรียนรู้ (Promoting Positive Learning Climate) การจัดการปรับปรุงหลักสูตรและการสอน (Observing and Improving Instruction) และการประเมินผลโปรแกรมการสอน (Assessing the Instructional Program)

Krug (1992) กล่าวว่า พฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล ซึ่งถือว่าครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล จะต้องมีการกำหนดพันธกิจ (Defining Mission) งานวิจัยเกี่ยวกับโรงเรียน ที่มีประสิทธิผลแสดงให้เห็นว่า จุดประสงค์ที่ระบุไว้ชัดเจนแล้วนั้น จะต้องสื่อสารให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้เข้าใจแจ่มแจ้ง การจัดทำกรอบเป้าหมาย จุดประสงค์ และพันธกิจนั้นจะต้องไม่ประมาณการสูงเกินไปจุดประสงค์ที่ระบุชัดเจนต้องเป็นไปตามสภาพการณ์ในช่วงเวลาหรือช่วงวิกฤติด้วยการปฏิบัติการโดยไม่มีพันธกิจที่ระบุชัดเจนนั้น ก็เหมือนกับการออกเดินทางที่ไม่มีจุดหมายในใจ

Hallinger & Murphy (1985) กล่าวถึง การสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียนนั้น ผู้บริหารจะต้องจัดขึ้นเพื่อให้ครู ผู้ปกครอง และนักเรียนได้ทราบทั่วกัน ทั้งในรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น การประชุมคณะกรรมการชี้แจงในหนังสือคู่มือของโรงเรียนและรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ เช่น การพูดคุยกับครู เป็นต้นการติดต่อสื่อสารเป็นกระบวนการที่สำคัญในการบริหารการอำนวยความสะดวกทุกขั้นตอนของการบริหาร ย่อมมีการติดต่อสื่อสารเข้าไปเกี่ยวข้องอยู่ด้วยเสมอ การติดต่อสื่อสารทำให้เกิดความเข้าใจที่ดี

มีเหตุผลและเป็นการปลูกฝังความสามัคคีในองค์กร การจัดให้มีระบบการสื่อสารที่ดีในองค์กรเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร และเป็นสิ่งสะท้อนถึงความสามารถของผู้บริหารได้เป็นอย่างดี

สรุปได้ว่า ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ ความสามารถของผู้บริหาร ที่แสดงออกต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจง สื่อสารความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ รวมทั้งเป้าหมายด้านวิชาการของโรงเรียนเพื่อทราบถึงแนวปฏิบัติให้บรรลุเป้าหมาย

3. การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

กัญญามนต์ อินทหว่าง (2560) ได้กล่าวไว้ว่า องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านความสามารถที่มีความสำคัญมาก ได้แก่ สามารถจัดหางานวิชาการ และโครงการวิจัยเข้าสู่คณะวิชา และการวางระบบการบริหารวิชาการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวถึง องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วยด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการเสริมสร้าง บรรยากาศทางวิชาการเป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงบทบาทในการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ เพื่อสร้างบรรยากาศ แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

Blase & Blase (2001) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการและได้ข้อสรุปส่วนหนึ่งว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ การวิเคราะห์ และการวิพากษ์ มีการตัดสินใจร่วมกันเกี่ยวกับการเรียนการสอน สร้างข้อตกลงของกลุ่มและขององค์การ เพื่อส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการ

McEwan (1998) ได้เสนอองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ สร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้

Weber (1996) ภาวะผู้นำทางวิชาการควรมีการส่งเสริมการเรียนรู้ (Promoting positive learning climate) เพื่อเป็นการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ

Krug (1992) กล่าวว่า พฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน (Promoting Instructional Climate) เมื่อเป็นบรรยากาศที่แสดงว่าเห็นคุณค่าของการเรียนรู้และเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมให้บรรลุผลสำเร็จได้ จึงเป็นการยากที่จะไม่เรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนรับผิดชอบการสร้างบรรยากาศการศึกษาทุกระดับและเป็นบรรยากาศที่จะช่วยดึงพลังงานของนักเรียนและครูออกมามีหลายวิธีการที่จะทำให้เกิดผลได้ เช่น การจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบ การจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนเป็นสำคัญ และให้เป็นที่เข้าใจโดยทั่วกันว่า สิ่งที่ดีที่สุดคือ การที่แต่ละคนได้ทำในส่วนของตนเองให้ดีที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดมีความคาดหวังอย่างมากกับนักเรียน

Ubben & Huges, (1987) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการจัดบรรยากาศที่ดีของโรงเรียนเพื่อส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

Hallinger and Murphy (1985) ได้เสนอองค์ประกอบของพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียนมีรายละเอียดดังนี้

การส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน (Promote School Climate) บรรยากาศทางวิชาการในโรงเรียนจะเกี่ยวข้องกับบรรทัดฐาน (Norm) และเจตคติของบุคลากรและนักเรียนในโรงเรียน ผู้บริหารจะมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน ทั้งทางด้านตัวครู นักเรียน และการเรียนการสอน รวมทั้งมาตรฐานทางวิชาการของโรงเรียน ซึ่งจะจำแนกบทบาทในการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของโรงเรียน จำแนกเป็น 6 องค์ประกอบ ดังนี้

3.1 การควบคุมการใช้เวลาในการสอน (Protecting Instructional Time) เวลาที่ใช้ในการสอนของครูในห้องเรียนมักจะสูญเสียไปกับการแนะนำกฎเกณฑ์ในห้องเรียน ให้กับเด็กที่เรียนช้า รวมทั้งคำขอร้องต่าง ๆ จากฝ่ายสำนักงานของโรงเรียนซึ่งผู้บริหารโรงเรียนต้องหาทางควบคุมกิจกรรมเหล่านี้ให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด โดยผลักดันให้เป็นนโยบายของโรงเรียนผู้บริหารที่ประสบความสำเร็จในการนำนโยบายนี้ไปใช้ โดยการกำจัดสิ่งต่าง ๆ ที่จะทำให้การสอนในห้องเรียนหยุดชะงักลงได้ ก็จะสามารถเพิ่มเวลาในการเรียนอย่างมีศักยภาพ และนักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3.2 การดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียนอย่างใกล้ชิด การเอาใจใส่ดูแลครูและ นักเรียนอย่างใกล้ชิด เป็นการช่วยเพิ่มปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารนักเรียนและกับครู ซึ่งปฏิสัมพันธ์อย่างไม่เป็นทางการแบบนี้ ผู้บริหารจะได้รับข้อมูลมากมายในด้านความต้องการของนักเรียนและครู ผู้บริหารจะมีโอกาสสื่อสารเป้าหมายระดับต่าง ๆ ของโรงเรียนให้นักเรียนและครูทราบ

3.3 การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู (Providing Incentives for Teachers) การจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู การสร้างบรรยากาศเชิงบวกด้านการเรียนรู้ รวมทั้งการให้รางวัลและให้การยอมรับการทำงานของครู นับเป็นบทบาทที่สำคัญส่วนหนึ่งของผู้บริหารในการที่ทำให้โครงสร้างของการทำงานดีขึ้น รางวัลที่ผู้บริหารมอบให้ครูสามารถสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับครู อาจารย์ อาจไม่ใช่เงินเพียงอย่างเดียว หากแต่อาจเป็นคำชมเชยทั้งโดยส่วนตัวหรือการให้สังคมยอมรับโดยการมอบใบประกาศเกียรติคุณและการให้รางวัลอย่างเป็นทางการ เป็นต้น

3.4 การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ (Promoting Professional Development) การส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ ผู้บริหารให้โอกาสแก่ครูในการพัฒนาวิชาชีพโดยการจัดให้มีการฝึกอบรมขณะประจำการ รวมทั้งการช่วยให้ครูสามารถนำไปใช้ในห้องเรียนได้

3.5 การพัฒนาและสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ (Developing and A Read aloud Enforcing Academic Standards) มาตรฐานทางวิชาการที่สูงและมีความชัดเจน จะเป็น สิ่งจำเป็นในการปรับปรุงการเรียนของนักเรียน และมาตรฐานที่สูงขึ้นนี้จะแสดงได้จากผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

3.6 การจัดให้มีการส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ (Providing Incentives for Learning) การส่งเสริมบรรยากาศด้านการเรียนรู้ของนักเรียน โดยการให้รางวัลและการให้การ ยอมรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ด้านวิชาการสูง และเมื่อนักเรียนมีการปรับปรุงผลการเรียนดีขึ้น อย่างสม่ำเสมอ ผู้บริหารต้องให้โอกาสนักเรียนในการที่จะเป็นที่ยอมรับของห้องเรียนและในโรงเรียน โดยผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ประสานระหว่างห้องเรียน และในโรงเรียนในด้านการให้รางวัล เพื่อเป็นการยืนยันว่าผู้บริหารให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง

สรุปได้ว่า การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาในการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ ส่งเสริม สนับสนุน และจัดสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างบรรยากาศเชิงบวกแห่งการเรียนรู้ให้กับนักเรียนอย่างเหมาะสม

4. การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ

สำนักทดสอบการศึกษา (2554) ได้กำหนดภาวะผู้นำทางวิชาการตามแนวทางการประเมินประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ผู้บริหารให้คำแนะนำ คำปรึกษาทางวิชาการและเอาใจใส่ การจัดการศึกษาเต็มศักยภาพและเต็มเวลา คือ ผู้บริหารสามารถให้คำแนะนำ คำปรึกษา ทางวิชาการ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การวิจัย เพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ และเอาใจใส่การจัดการศึกษาของสถานศึกษาโดยมีการติดตามกำกับ ประเมิน และนำผลการประเมินไปพัฒนาหรือปรับปรุงอย่างต่อเนื่องตามภารกิจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของระบบการนิเทศงานวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ให้ความหมาย ไว้ดีกว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือกับครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของผู้สอนและเพิ่มคุณภาพของบทเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) (2552) ได้เสนอ พฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้ ส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้ในการจัดระบบนิเทศงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ

Glickman (2007) ได้เสนอองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นองค์ประกอบที่มีรากฐานมาจากกรณีศึกษาการสอน ซึ่งเป็นบทบาทโดยตรงของผู้บริหารโรงเรียนใน การปรับปรุงการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประกอบด้วย 3 ด้าน ใหญ่ ๆ คือ ด้านองค์ความรู้พื้นฐาน ด้านภาระหน้าที่ และด้านทักษะที่จำเป็นด้านภาระหน้าที่ (Tasks) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับ การนิเทศและการประเมินผลการสอน ซึ่งกรณีศึกษาในห้องเรียนเพื่อช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน การพัฒนาทีมงาน (Staff development) เป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการปรับปรุงการสอนของครูในโรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีความหมาย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงมีหน้าที่หาแนวทางในการจัดการศึกษาไปพร้อมกับการได้รับการศึกษาคือการวางระบบการนิเทศงานวิชาการอย่างเป็นระบบจะส่งเสริมการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

Weber (2002) กล่าวว่า การสังเกตการณ์เป็นโอกาสการปฏิสัมพันธ์เชิงอาชีพ ปฏิสัมพันธ์นี้ทำให้เกิดโอกาสในการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สังเกตการณ์ และ ผู้รับการสังเกตการณ์ อาจกล่าวได้ว่า ความสัมพันธ์ต่างตอบแทนซึ่งกันและกันได้เกิดขึ้นจากสองคนที่เกี่ยวข้องโดยได้รับสารสนเทศที่มีค่าเพื่อความก้าวหน้าทางอาชีพ ผู้บริหารโรงเรียนเพิ่มพูนประสบการณ์โดยเน้นงานวิจัยให้เป็นพื้นฐานในการริเริ่มกลยุทธ์การสอน การซ่อมเสริมและการเข้าใจความแตกต่างของบทเรียน

Seyfarth (1999) ได้กำหนดภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนางานการจัดการเรียนการสอนไว้ เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนและประเมินผลการสอนของครู

Krug (1992) กล่าวว่า พฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผล โดยจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญได้ 5 องค์ประกอบ ซึ่งถือว่าครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลการนิเทศการสอน (Supervising Teaching) ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทในการนิเทศการสอนโดยให้ถือว่าเป็นวิธีการพัฒนาครูอย่างจริงจังมากกว่าจะเป็นเพียงการนิเทศการสอนตามสภาพปัญหา (Clinic Supervision) การประเมินการปฏิบัติงานเป็นการพิจารณาย้อนหลัง แต่ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นการมองไปข้างหน้า ซึ่งเรื่องนี้จะต้องนำมาใส่ใจให้มากกว่าเวลานี้ทำอะไรได้ไม่ใช่มองว่าทำอะไรแล้ว ผู้นำทางวิชาการต้องให้โอกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ด้วยเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพในตัวของครูแต่ละคนซึ่งจะช่วยเพิ่มพูนการเรียนรู้ของนักเรียนได้

Bossert (1988) ภาวะผู้นำทางวิชาการควรมี ลักษณะการบริหารจัดการที่ดีมีนิเทศการสอนและเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานของครูและประเมินผลการทำงานของครูมากขึ้น

Ubben & Huges, (1987) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ เกี่ยวกับความคาดหวังของครู และผลการปฏิบัติงานของครู รวมถึงการประเมินผลและการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนจากการนิเทศงานวิชาการ

สรุปได้ว่า การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาในบทบาทการเป็นผู้นิเทศ จัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ และให้คำปรึกษาชี้แนะวัดและประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

5. ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู

สำนักทดสอบการศึกษา (2554) ได้กำหนดภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารต้องส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้พร้อมรับ การกระจายอำนาจ คือ ผู้บริหารมีแผนงาน โครงการ หรือกิจกรรมพัฒนาครูและบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถและมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ การศึกษาครอบคลุมทั้ง 4 ด้านของสถานศึกษา ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหาร งบประมาณ งานบริหารบุคคล งานบริหารทั่วไป มีการดำเนินงาน นิเทศติดตาม ประเมินการดำเนินงาน และรายงานผลประจำปีตามแผนงานโครงการหรือกิจกรรม ตามระยะเวลาที่กำหนด มีการนำผลการประเมินไปพัฒนาและปรับปรุงศักยภาพครู และบุคลากรอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) (2552) ได้เสนอพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเพื่อส่งเสริมการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการปฏิรูปการเรียนรู้แก่ครู ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีศักยภาพในการพัฒนางานวิชาการ มีการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ มาปรับใช้ตลอดเวลา

Blase & Blase (2001) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการและได้ข้อสรุปส่วนหนึ่งว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการเน้นการปฏิบัติที่เห็นได้ชัดเจนแสดงบทบาทผสมผสาน โดยใช้ภาวะผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership Decision making) ผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครูในห้องเรียนทำให้เกิดผลอย่างมากต่อครูในทางความรู้ ความรู้สึกและพฤติกรรมส่งผลต่อการพัฒนาครู

Seyfarth (1999) ได้กำหนดภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนางานการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพ

McEwan (1998) ได้เสนอองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพพัฒนาครู
แกนนำพัฒนาและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ครู

Ubben & Huges, (1987) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้
เกี่ยวกับการคาดหวังของครู ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครูเพื่อให้ครูมีความรู้
ความชำนาญในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพสู่ความเป็นครูมืออาชีพ

สรุปได้ว่า ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาครู หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของ
ผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนางานและให้ครูมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ
ประกอบด้วยการวางแผนเพื่อพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนาครู เพิ่มความสามารถของครูทั้งด้านการ
ดำเนินโครงการและส่งเสริมให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อความเป็นครูมืออาชีพ

จากการสังเคราะห์เนื้อหาองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร
สถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารและการจัดการหลักสูตร 2) ทักษะ
การสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ 3) การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 4) การ
จัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ และ 5) ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู แต่ละองค์ประกอบ
สรุปนิยามปฏิบัติการและสาระการวัดได้ ดังที่แสดงตารางข้างล่างนี้

ตารางที่ 2.3 การสังเคราะห์นิยามเชิงปฏิบัติการและสาระการวัดองค์ประกอบเนื้อหาของภาวะผู้นำ
ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

องค์ประกอบ	นิยามปฏิบัติการ	สาระการวัด
1. การบริหารและ การจัดการหลักสูตร	พฤติกรรมแสดงออกของผู้บริหาร สถานศึกษา ให้คำแนะนำกับครูในการ ดำเนินการจัดสร้างหลักสูตร ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อ อุปกรณ์ที่เหมาะสม การวัดและ ประเมินผลการใช้หลักสูตร และการ พิจารณาปรับปรุงหลักสูตร	1) มีการแสดงพฤติกรรมความเป็น แหล่งวิชาการให้กับครู 2) มีการให้คำแนะนำกับครูเกี่ยวกับ งานวิชาการ 3) มีดำเนินการจัดทำ สร้าง หลักสูตรสถานศึกษา 4) ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักสูตรที่นำมาใช้ในสถานศึกษา 5) มีการเลือกกิจกรรมการเรียน สอนและสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสม 6) มีการวัดและประเมินผลการใช้ หลักสูตร 7) มีการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร
2. ทักษะการสื่อสาร ความเข้าใจวิสัยทัศน์ และพันธกิจ	พฤติกรรมแสดงออกของผู้บริหาร สถานศึกษา มีความรู้ ความสามารถที่ แสดงออกต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจง สื่อสาร	1) มีการแสดงพฤติกรรมทักษะ การสื่อสารความเข้าใจในวิสัยทัศน์ และพันธกิจ

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	นิยามปฏิบัติการ	สาระการวัด
	ความเข้าใจเกี่ยวกับวิสัยทัศน์และพันธกิจ รวมทั้งเป้าหมายด้านวิชาการของ โรงเรียนเพื่อทราบถึงแนวปฏิบัติให้บรรลุ เป้าหมาย	2) มีความรู้ ความสามารถที่ แสดงออกต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง 3) มีการชี้แจง เป้าหมายด้าน วิชาการ 4) การชี้แจง แนวปฏิบัติเพื่อให้ บรรลุเป้าหมาย
3.การสร้างและ ส่งเสริมบรรยากาศ ทางวิชาการ	พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหาร สถานศึกษาในการเสริมสร้างบรรยากาศ ทางวิชาการ ส่งเสริม สนับสนุน และจัด สภาพแวดล้อมเพื่อสร้างบรรยากาศเชิง บวกแห่งการเรียนรู้ให้กับนักเรียนอย่าง เหมาะสม สร้างบรรยากาศเชิงบวก แหล่งการเรียนรู้ให้กับนักเรียนอย่าง เหมาะสม	1) มีพฤติกรรมที่แสดงออกในการ สร้างบรรยากาศทางวิชาการ 2) มีการส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศ ทางวิชาการ 3) มีการสนับสนุนให้เกิด บรรยากาศทางวิชาการ 4) มีการจัดสภาพแวดล้อมเชิงบวก เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักเรียน
4. การจัดให้มีระบบ นิเทศงานวิชาการ	พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหาร สถานศึกษาในบทบาทการเป็นผู้นิเทศ จัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ และให้ คำปรึกษา เกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผลการปฏิบัติงาน พัฒนาการ เรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ	1) มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึง บทบาทการเป็นผู้นิเทศ 2) มีการจัดระบบการนิเทศงาน วิชาการ 3) มีการให้คำปรึกษาแนะนำ เกี่ยวกับการวัดผล ด้านวิชาการ 4) มีการให้คำปรึกษาแนะนำ เกี่ยวกับการประเมินผลด้าน วิชาการ 5) มีแนวทางการพัฒนาการเรียน การสอนให้มีประสิทธิภาพ

ตารางที่ 2.3 (ต่อ)

องค์ประกอบ	นิยามปฏิบัติการ	สาระการวัด
5. ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู	พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนางานและให้ครูมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพประกอบด้วยการวางแผนเพื่อพัฒนาวิชาชีพ การพัฒนาครู เพิ่มความสามารถของครูทั้งด้านการดำเนินโครงการและส่งเสริมให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อความเป็นครูมืออาชีพ	1) มีพฤติกรรมที่แสดงออกถึงกระบวนการพัฒนางานให้ครูมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ 2) การวางแผนเพื่อพัฒนาวิชาชีพ 3) การพัฒนาครู 4) การเพิ่มความสามารถด้านการดำเนินโครงการ 5) ส่งเสริมให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อความเป็นครูมืออาชีพ

2.4 สภาพพื้นที่ที่ศึกษา : สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

สภาพทั่วไปของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยยุบรวมสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ และสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ เข้าเป็นหน่วยงานเดียวกัน มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐานสำหรับประชากรในวัยเรียน ในเขตอำเภอพล อำเภอนองสองห้อง อำเภอเวียงน้อย อำเภอเวียงใหญ่ และอำเภอนอนศิลา ตั้งอยู่ที่ถนนเมืองพล - ชัยภูมิ (บริเวณด้านหน้าของโรงเรียนพล) ตำบลลอมคอม อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น โดยมีระยะทางห่างจากจังหวัดขอนแก่น ประมาณ 75 กิโลเมตร มีจำนวนโรงเรียนในสังกัด 173 โรงเรียน (12 มี.ศ.66) เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 130 โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 73.44 ของโรงเรียนทั้งหมด มีนักเรียน 17,177 คน ครู 1,847 คน ผู้บริหารสถานศึกษา 173 คน ศึกษานิเทศก์ 19 คน และบุคลากร โดยมีผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 (แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น, 2565)

ตารางที่ 2.4 จำนวนโรงเรียนจำนวนนักเรียน และข้าราชการสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

อำเภอ	โรงเรียน	นักเรียน	ข้าราชการครูและ บุคลากรทางการศึกษา	ผู้บริหาร
พล	49	4,259	506	49
แวงน้อย	26	2,484	268	26
แวงใหญ่	20	2,178	236	20
หนองสองห้อง	61	6,250	633	61
โนนศิลา	17	2,026	204	17
รวม	173	17,177	1,847	173

(แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3, 2565)

2.4.1 ผลการดำเนินงานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ได้ดำเนินการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่ต้องขับเคลื่อนการบริหารงานวิชาการให้มีประสิทธิภาพ แต่ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพผู้เรียนระดับชาติลดลงซึ่งเป็นผลผลิตจากการบริหารงานวิชาการ มีผลการดำเนินงาน ดังนี้ ผลการทดสอบการประเมินความสามารถการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (Reading Test : RT) , การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (NT: National Test) และ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเพื่อทดสอบความรู้และความคิดรวบยอดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 O-NET: (Ordinary National Educational Test) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ลดลงเมื่อจำแนกตามระดับเขต ระดับจังหวัด ระดับ สพฐ. และระดับประเทศ เมื่อพิจารณาปัญหาข้างต้น แสดงให้เห็นว่ามีผู้บริหารสถานศึกษาบางส่วนที่ยังขาดภาวะผู้นำทางวิชาการและอาจส่งผลต่อการขับเคลื่อนงานให้เกิดประสิทธิภาพต่อองค์กรได้ ดังนั้นจึงควรมีการส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยเริ่มตั้งแต่การบริหารและการจัดการหลักสูตร การสื่อสารวิสัยทัศน์และพันธกิจให้มีความเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน การสร้างและส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการ การจัดให้มีระบบนิเทศติดตามและประเมินผลรวมทั้งการส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู ซึ่งจะทำให้ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพ ดังรายงานคุณภาพการบริหารด้านวิชาการด้านคุณภาพนักเรียน ปีการศึกษา 2564

1. ผลการประเมินความสามารถด้านการอ่านของผู้เรียน (RT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พิจารณาในภาพรวมจากคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 2 สมรรถนะ พบมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าระดับจังหวัด เท่ากับ 3.36 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำสพฐ.เท่ากับ 0.99 คะแนน

และคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าระดับประเทศ กับและมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละต่ำกว่าระดับประเทศ เท่ากับ 1.70 คะแนน

2. ผลการประเมินคุณภาพเรียน (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2564 เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยรวม 2 ด้าน พบว่ามีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 49.26 โดยมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าระดับจังหวัดเท่ากับ 7.49 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า คะแนนเฉลี่ยระดับ สพฐ. เท่ากับ 2.85 คะแนน และคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า คะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ เท่ากับ 3.54

3. ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เมื่อพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ย 4 กลุ่มสาระมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 40.07 โดยมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับจังหวัดเท่ากับ 0.66 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าระดับ สพฐ. เท่ากับ 1.44 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศ เท่ากับ 0.12 คะแนน (รายงานผลการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3, 2565)

สรุปได้ว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบปัญหาผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน รายงานคุณภาพการบริหารด้านวิชาการด้านคุณภาพนักเรียน ปีการศึกษา 2564 ผลการทดสอบการประเมินความสามารถการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (Reading Test : RT) , การประเมินคุณภาพการศึกษาระดับชาติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 (NT: National Test) และ การทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานเพื่อทดสอบความรู้และความคิดรวบยอดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 O-NET: (Ordinary National Educational Test) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ลดลงเมื่อเทียบกับปีการศึกษาที่ผ่านมา ซึ่งเป็นการประเมินผลด้านวิชาการพบปัญหาส่งผลให้คุณภาพผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการต้องมีการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาคุณภาพด้านวิชาการ (รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2564สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3, 2565)

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.1 งานวิจัยในประเทศ

ประดิษฐ์ ฉัตรจรัสกุล, งามอาจ เทียมกลาง, คัมภีร์ สุดแท้ และเกตุจันทร์ชา ศรีวะรัมย์ (2565) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า ผลการวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านที่มีระดับภาวะผู้นำทางวิชาการสูงสุด คือด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน รองลงมา คือด้านการบริหารจัดการหลักสูตร และด้านการจัดการเรียนรู้ ส่วนด้านที่มีระดับภาวะผู้นำทางวิชาการต่ำสุดคือด้านการวัดประเมินผลและวิจัย ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง และขนาดสถานศึกษาผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ปานหทัย ปลงใจ และ กัลยมน อินทุสุต (2564) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน สรุปได้ดังนี้ 2.1) ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียนที่พบความแตกต่าง โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีมีความคิดเห็นมากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป 2.2) ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการกำหนดภารกิจของโรงเรียนที่พบความแตกต่าง โดยครูที่มีประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกันทั้งครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 5 ปีขึ้นไป ครูที่มีประสบการณ์การทำงาน 2-5 ปี และครูที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 2 ปี มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน

สุชารัตน์ ลูกเมือง (2564) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ไม่แตกต่างกัน ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

สุชิน ประสานพันธ์ (2564) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ รองลงมา ได้แก่ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย พันธกิจของโรงเรียน และด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียน

เกตุสุดา กิ่งการจร (2560) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1 ศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี และ 2. เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี จำแนกตามขนาดโรงเรียน ผลการวิจัย พบว่า 1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการสื่อสาร เป้าหมายของโรงเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน และด้านการจัดให้มีสิ่งเสริมสภาพการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด และ 2. ผลการเปรียบเทียบ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 4 สระบุรี จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการกำหนดเป้าหมายของโรงเรียน และด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอนที่ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศิริมา พันสอาด (2560) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด พบว่า 1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอคลองใหญ่จังหวัดตราด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปหาน้อยคือ ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพครู ด้านการพัฒนาสร้างมาตรฐานด้านวิชาการของโรงเรียน และด้านการประสานงานการนำหลักสูตรไปใช้ตามลำดับ 2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จำแนกตามวุฒิการศึกษาโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการประสานงานการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการพัฒนาสร้างมาตรฐานด้านวิชาการโรงเรียน ด้านการจัดให้มีสิ่งส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ของนักเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติยกเว้นด้านการนิเทศและประเมินผลด้านการสอน และด้านการประสานงานการนำหลักสูตรไปใช้แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

บาลกีส กษา (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอรังปิ้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอรังปิ้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1 พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในดับมาก 2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอรังปิ้ง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลาเขต 1 จำแนกตามตัวแปรเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานพบว่า ภาพรวมไม่แตกต่างกัน และครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 1 ที่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สุชอุทัย จันทร์ทรงกรด (2558) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรีสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามประสบการณ์ และขนาดของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยสามอันดับแรก ได้แก่ ด้านการจัดให้มีการส่งเสริมสภาพการเรียนรู้ ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพและด้านการพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานด้านวิชาการ ส่วนด้านการตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียนมีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นอันดับสุดท้าย 2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และจำแนกตามขนาดโรงเรียนโดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้นด้านการควบคุมการใช้เวลาในการสอน ด้านการดูแลเอาใจใส่ครูและนักเรียน ด้านการจัดให้มีสิ่งจูงใจให้กับครู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

2.5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Quah Cheng Sim (2011) ได้ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของครูใหญ่โรงเรียนมัธยมศึกษา ในประเทศมาเลเซีย ซึ่งมีวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ ตรวจสอบบทบาทความเป็นผู้นำทางด้านวิชาการและขอบเขตประสบการณ์โดยครูใหญ่ของมาเลเซียนอกจากนี้ยังตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างระดับของการเป็นผู้นำทางวิชาการและระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน PIMRS โดยใช้แบบสอบถาม

Anderson (2000) ได้ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน ที่เป็นผู้นำทางการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง 132 คน โดยมีพฤติกรรมดังนี้ คือ 1) การกำหนดภารกิจของโรงเรียนและการสื่อสารการจัดการหลักสูตร และการสอน 2) การควบคุมดูแลการนิเทศ การสอน 3) การตรวจสอบ 4) ความก้าวหน้าของนักเรียน และ 5) การส่งเสริมบรรยากาศการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญเพียง 1 มิติ คือ การตรวจสอบความก้าวหน้าของนักเรียน Mickey (2000) ได้ทำการวิจัยถึงภาวะผู้นำทางวิชาการในเรื่องของวิธีการที่ผู้บริหารสถานศึกษาท้องถิ่น ใช้ในการเปลี่ยนโครงสร้างการทำงานของครูในโรงเรียนขนาดกลาง การศึกษาครั้งนี้ต้องการหลอมรวมการเรียนการสอนเข้ากับการบริหารการศึกษา จากการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะผู้นำทางวิชาการใช้วิธีเชิงระบบในการปรับโครงสร้างการทำงาน ให้รับรู้ถึงความสำคัญของอำนาจในตำแหน่งหรือบทบาทที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลง และพบว่าภาวะผู้นำแบบร่วมกันทำงานเป็นรูปของภาวะผู้นำที่มีความสำเร็จสูง ในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างผู้บริหารจะสนับสนุนการสร้างทีมงาน และการร่วมมือระหว่างหน่วยงาน นอกจากนั้น ยังคำนึงถึงความปลอดภัยกฎระเบียบและบรรยากาศในการทำงานผู้บริหารจะช่วยให้มีการพัฒนาศักยภาพซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญอันจะนำไปสู่ความสำเร็จ และในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างนี้เป็นการปฏิบัติ ซึ่งต้องใช้เวลามากจำต้องอาศัยการวางแผนและการจัดการที่อาศัยความร่วมมือของครูผู้บริหารจะเป็นผู้มีความสามารถ ผู้อำนวยการมีความสะดวก และคอยกระตุ้นรวมทั้งจะต้องเต็มใจใส่อำนาจ และยอมรับบทบาทใหม่จากผู้ร่วมงานหรือครูได้ศึกษากระบวนการรับรู้ความรู้ความเข้าใจในทางสังคมของนักเรียน และวิธีการสอนของครู ที่มีอิทธิพลต่อการจูงใจของนักเรียน ความรู้ความเข้าใจ ได้นิยามว่า เป็นความรู้ที่รับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับความสามารถความเป็นอิสระ และความผูกพันในโรงเรียน วิธีการสอนของครูนิยามว่า ครูใช้วิธีการที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง พบว่ารูปแบบการ

ปฏิบัติการทดสอบแสดงให้เห็นกระบวนการโดยมีลักษณะภูมิหลังของนักเรียน บริบทโรงเรียน และตัวแปรทางจิตวิทยา ซึ่งสามารถส่งอิทธิพลต่อการจูงใจ

Walter and Others (2000) ทำการศึกษา งานวิจัยเพื่อค้นหาคำตอบว่าในช่วงเวลา 30 ปีที่ผ่านมา งานวิจัยได้บอกอะไรบ้างเกี่ยวกับผลของภาวะผู้นำที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ซึ่งในบทนำของรายงานการวิจัยระบุว่า ไม่มีวิธีแก้ปัญหาคิดที่สามารถนำมาใช้ได้อย่างสมบูรณ์แบบ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะ เป็นปัญหาทางการศึกษา หรือปัญหาขององค์กรใด ๆ ก็ตาม เช่นเดียวกันกับเรื่องภาวะผู้นำ ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับความมีประสิทธิภาพของการศึกษา อย่างไรก็ตามผลการวิจัยที่เรียบเรียงใหม่ให้ สะดวกต่อการเข้าถึงและหากผู้บริหารศึกษานำไปประยุกต์ใช้ย่อมเพิ่มความมีประสิทธิภาพของภาวะผู้นำทางวิชาการได้ สำหรับข้อค้นพบจากการวิจัยครั้งนี้ชี้ให้เห็นว่า มีความสัมพันธ์อย่างเด่นชัดระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารกับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน การที่ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการเพิ่มสูงขึ้น ทำให้ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเพิ่มสูงขึ้น ตามไปด้วย มีพฤติกรรมภาวะผู้นำ 21 ข้อ ที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่พฤติกรรมภาวะผู้นำในด้าน 1) คำมั่นถึง วัฒนธรรมขององค์กร 2) วางระเบียบและแนวทางการปฏิบัติงาน 3) ออกกฎข้อบังคับที่ปกป้องครูให้ สามารถทุ่มเทเพื่อการสอน 4) แสวงหาทรัพยากร 5) สร้างและพัฒนาหลักสูตร การสอน และการวัดผล 6) กำหนดจุดเน้นเป้าหมาย 7) แสดงความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับหลักสูตร การวัดผล และการสอน 8) สร้างวิสัยทัศน์ร่วม 9) ใ้รางวัลสำหรับความสำเร็จ 10) มีทักษะและการสื่อสาร 11) เป็นนัก ประชาสัมพันธ์ 12) ให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมตัดสินใจ 13) ยอมรับทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว 14) มี มนุษยสัมพันธ์ 15) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 16) มองโลกในแง่ดี 17) มีอุดมการณ์ 18) ติดตาม ความก้าวหน้าของโรงเรียน 19) ยืดหยุ่น ปรับตัวง่าย 20) คำมั่นถึงสถานการณ์ 21) เป็นผู้กระตุ้นให้ เกิดสติปัญญา

Cavazos (1999) ได้วิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามัธยมศึกษา ที่ประสบความสำเร็จในโรงเรียน Hispanic Majority High Schools ผลการศึกษาพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการที่ทำให้โรงเรียนประสบความสำเร็จคือ ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำที่เข้มแข็งในการสนับสนุน การพัฒนาเป้าหมายการปฏิบัติงานทางวิชาการของนักวิชาการ การกำหนดวัฒนธรรมของโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอน การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพกับผู้ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งการมอบอำนาจ ให้ครูร่วมกันเป็นผู้นำของโรงเรียน

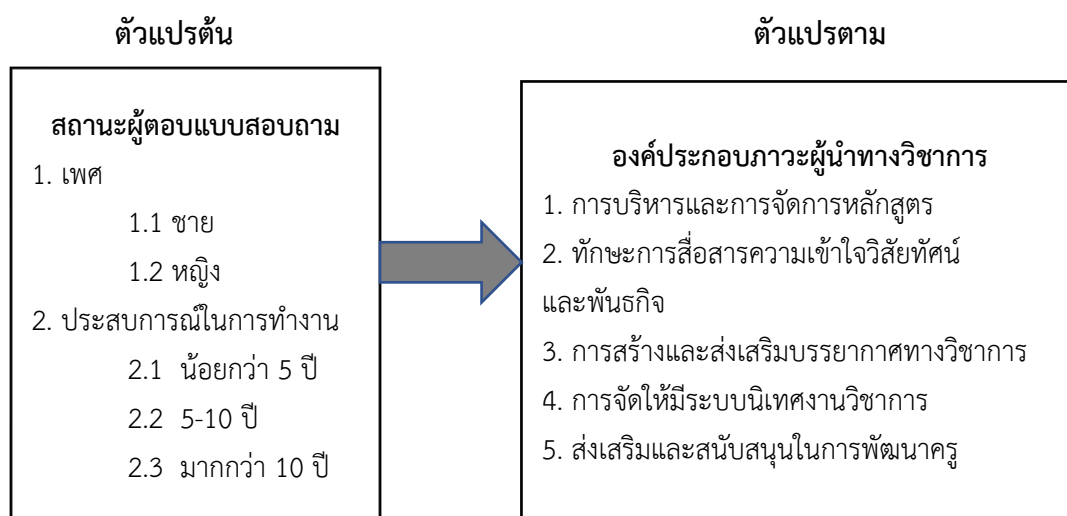
Hallinger (1987) พบว่า ผู้อำนวยการโรงเรียนในประเทศมาเลเซีย ประสบความสำเร็จในการนำบทบาทผู้นำ 7 ประการมาใช้ (seven dimensions of instructional leadership role) ซึ่งมี 4 ข้อที่พวกเขาให้น้ำหนักเป็นพิเศษ คือ 1) การอธิบายพันธกิจ วิสัยทัศน์ และเป้าประสงค์ของโรงเรียน 2) ฝ้าดูความก้าวหน้าของนักเรียน 3) ส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน และ 4) สนับสนุนความก้าวหน้าในวิชาชีพของครู ผู้อำนวยการได้เน้นไปที่การเรียนการสอนใน โรงเรียนจริง ๆ อาจกล่าวได้ว่าผู้อำนวยการโรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการเป็นผู้นำทางด้าน การสอน เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ของโรงเรียน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศที่เกี่ยวกับพฤติกรรมที่แสดงออกถึงภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยสรุปงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในภาพรวมและรายด้านส่วนใหญ่พบว่า ภาวะผู้นำ

ทางวิชาการอยู่ในระดับมาก และภาวะผู้นำทางวิชาการส่วนใหญ่มีความแตกต่างกันเมื่อจำแนกตามเพศ และประสบการณ์การทำงาน

2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดของการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการจากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้ สมจิตร์ เจริญกร (2561), กัญญาณนต์ อินทวง (2560), พิมพ์พรรณ เพชรสมบัติ (2560), สำนักทดสอบการศึกษา (2554), ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553), สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า (2553), สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) (2552), Glickman (2007), Blase & Blase (2001), Seyfarth (1999), Krug (1992), Mc Ewan (1998), Weber (1996) Bossert (1988), Ubben & Huges (1987), และ Hallinger and Murphy (1985) เพื่อเป็นแนวทางในการเลือกศึกษาเกี่ยวกับ และกำหนดกรอบแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการ ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารและการจัดการหลักสูตร 2) ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ 3) การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 4) การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ และ 5) ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู จึงสรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 และเพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทาง วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

- 3.1 กลุ่มเป้าหมาย
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 3.4 ตัวแปรที่ศึกษา
- 3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

3.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ในปีการศึกษา 2565 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 173 คน ดังตาราง ที่ 3.1

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนกลุ่มเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

อำเภอ	จำนวน	
	โรงเรียน	ผู้บริหารโรงเรียน
พล	49	49
แวงน้อย	26	26
แวงใหญ่	20	20
หนองสองห้อง	61	61
โนนศิลา	17	17
รวม	173	173

(แผนปฏิบัติการประจำปี 2565 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3, 2565)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม เพื่อใช้สอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ซึ่งมี 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check lists) จำนวน 2 ข้อ ประกอบด้วย เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน ดังนี้

1. เพศ
 - 1.1 เพศชาย
 - 1.2 เพศหญิง
2. ประสบการณ์ในการทำงาน
 - 2.1 น้อยกว่า 5 ปี
 - 2.2 5-10 ปี
 - 2.3 มากกว่า 10 ปี

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของ (Likert) ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) การบริหารและการจัดการหลักสูตร
- 2) ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ
- 3) การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ
- 4) การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ
- 5) ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู

โดยกำหนดคะแนนในการตอบแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถาม 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) โดยให้ตอบแบบสอบถามลงในช่องประมาณค่าเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยมีลักษณะเป็นแบบมาตราประมาณค่า มี 5 ระดับ แต่ละระดับมีความหมาย ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมาก
- 3 คะแนน หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย เรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยใช้กระบวนการ ดังต่อไปนี้ ดังนี้

3.3.1 ศึกษาหลักการแนวคิดทฤษฎีจากตำรา เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อกำหนดขอบเขตในการสร้างเครื่องมือ

3.3.2 นำผลการศึกษามาสร้างแบบสอบถาม สำหรับใช้เป็นเครื่องมือศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

3.3.3 นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องและชัดเจนเหมาะสมทั้งเนื้อหาสาระ การใช้ถ้อยคำ สำนวน ภาษา แล้วนำมาจัดทำเป็นแบบสอบถาม อาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้คำแนะนำในการปรับข้อความและภาษาให้เหมาะสมทั้งหมดได้แบบสอบถามทั้งหมด 20 ข้อ ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารและการจัดการหลักสูตร จำนวน 5 ข้อ 2) ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ จำนวน 4 ข้อ 3) การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ จำนวน 3 ข้อ 4) การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ จำนวน 4 ข้อ และ 5) ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู จำนวน 4 ข้อ ผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ก่อนนำไปเสนอผู้เชี่ยวชาญ

3.3.4 นำเสนอแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความถูกต้องของภาษา โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา กับนิยามศัพท์เฉพาะ ผู้วิจัยกำหนดคุณสมบัติของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ มีคุณสมบัติการศึกษาระดับปริญญาโทหรือปริญญาเอก ผู้ที่มีความชำนาญในด้านการบริหารการศึกษาและเชี่ยวชาญในด้านหลักสูตรและการสอน ซึ่งได้รับคำแนะนำให้ปรับปรุงภาษาให้ชัดเจนเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะให้นำข้อคำถามที่มีความหมายใกล้เคียงกันรวมเป็นข้อเดียวกัน และพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามตัวแปรโดยให้คะแนน ดังนี้ +1 เห็นว่าข้อความนั้นสอดคล้องตามนิยามที่ระบุไว้ 0 ไม่แน่ใจว่าข้อความนั้นสอดคล้องตามนิยามที่ระบุไว้ และ -1 แนใจว่าข้อความนั้นไม่สอดคล้องตามนิยามที่ระบุไว้ มีดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ของการวัดตามนิยามศัพท์เฉพาะ ตั้งแต่ 0.60-1.00 มาใช้เป็นข้อคำถามในแบบสอบถาม จากคำถามทั้งหมด 20 ข้อ พบว่ามีค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ ซึ่งสามารถนำข้อคำถามไปใช้ได้ทุกข้อ

3.3.5 ปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำให้ นำข้อคำถามที่มีความหมายใกล้เคียงกันรวมเป็นข้อคำถามเดียวกัน

3.3.6 นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่า IOC ไปจัดเตรียมทำเป็นแบบสอบถามทางอิเล็กทรอนิกส์ในโปรแกรม Google Form เพื่อนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 6

3.3.7 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับและรายด้าน ด้วยวิธีการตรวจสอบความสอดคล้องภายใน (Internal Consistency Method) โดยใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) โดยกำหนดความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.80 ตามหลักวิธีการของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

ตารางที่ 3.2 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) รายด้านและทั้งฉบับ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ค่าความเชื่อมั่น
1. การบริหารและการจัดการหลักสูตร	0.93
2. ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ	0.93
3. การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	0.94
4. การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ	0.95
5. ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู	0.92
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ	0.96

3.4 ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่

1. เพศ
 - 1.1 ชาย
 - 1.2 หญิง
2. ประสบการณ์ในการทำงาน
 - 2.1 น้อยกว่า 5 ปี
 - 2.2 5-10 ปี
 - 2.3 มากกว่า 10 ปี

ตัวแปรตาม ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

- 1) การบริหารและการจัดการหลักสูตร
- 2) ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ
- 3) การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ
- 4) การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ
- 5) ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2566 ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.5.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน ถึง ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย ซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายในการวิจัย

3.5.2 ผู้วิจัยจัดส่งแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม พร้อมสามารถตอบแบบสอบถามการวิจัยผ่าน Google Form โดยผู้วิจัยได้สร้าง QR CODE และ Link ในการเข้าไปตอบแบบสอบถาม

3.5.3 ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการตอบแบบสอบถาม เพื่อสะดวกในการเก็บข้อมูล และได้ข้อมูลคืนแบบออนไลน์ตรงตามที่ระยะเวลาที่กำหนด ภายใน 2 สัปดาห์ หรือ 14 วัน หากเลยกำหนดระยะเวลาได้ติดตามสอบถามออนไลน์หรือทางโทรศัพท์อีกครั้ง โดยผู้วิจัยได้เริ่มเก็บข้อมูลวันที่ 16 มีนาคม 2566 ถึงวันที่ 29 มีนาคม 2566 ผลปรากฏว่า ได้แบบสอบถามมาจำนวน 102 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 58.95 ผู้วิจัยจึงได้ส่งแบบสอบถามออนไลน์ไปยังกลุ่มเป้าหมายที่ยังไม่ตอบแบบสอบถามอีกครั้ง และติดตามขอความอนุเคราะห์ทางโทรศัพท์เพิ่มเติม ตั้งแต่วันที่ 30 มีนาคม ถึง 9 เมษายน 2566 ผลปรากฏว่า ได้แบบสอบถามมาอีกจำนวน 65 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 37.57 รวมแบบสอบถามที่ตอบกลับมาจำนวน 167 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96

3.5.4 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล จากกลุ่มเป้าหมายการวิจัย จำนวน 173 คน ผ่าน Google Form โดยได้ตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องจากกลุ่มเป้าหมายได้แบบสอบถามกลับมาจำนวน 167 คน คิดเป็นร้อยละ 96

3.5.5 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับจากผู้ตอบแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์แล้วไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามแล้วนำมาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปตามขั้นตอนดังนี้

3.6.1 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ประสิทธิภาพในการทำงาน โดยหาร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปตารางและความเรียง

3.6.2 วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์โดยรวม รายองค์ประกอบและรายข้อ กำหนดเกณฑ์แปลผลเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

4.51-5.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.6.3 เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต จำแนกตามเพศ ตามสมมติฐานข้อที่ 1 ใช้การวิเคราะห์วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Sample t-test)

3.6.4 เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ตามสมมติฐานข้อที่ 2 ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) แบบกลุ่มตัวอย่างที่มีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ (Post Hoc Test) โดยใช้วิธีการของ Least Significance Difference Test (LSD) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามแบบอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ผ่าน Google Form โดยผู้ตอบแบบสอบถามสามารถเข้าตอบแบบสอบถามผ่านลิงค์ URL หรือ สแกนผ่าน QR CODE ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำนวน 173 คน และได้แบบสอบถามกลับคืนมา จำนวน 167 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96 แล้วนำข้อมูลที่ได้มาดำเนินการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อคำนวณหาค่าสถิติสำหรับการตอบวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยให้ครบถ้วนตามที่ตั้งไว้ โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
- 4.4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้มีความเข้าใจตรงกันในการแปลผลการวิจัย ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

N	แทน	จำนวนกลุ่มเป้าหมาย
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที (t-test)
F	แทน	ค่าสถิติเอฟ (F-test)
SV	แทน	แหล่งความแปรปรวน (Source of Variance)

SS	แทน	ผลรวมตามแปรปรวนของค่าเฉลี่ย (Sum of square)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสอง (Mean square)
df	แทน	องศาความเป็นอิสระ (Degrees of freedom)
*	แทน	นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
Sig.	แทน	ค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

จากแบบสอบถามผู้วิจัยนำข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายที่ตอบแบบสอบถาม มาวิเคราะห์ โดยการหาค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตาราง และความเรียง ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 สถานะผู้ตอบแบบสอบถามแสดงค่าความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage) ของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (N = 167)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม		ค่าความถี่	ร้อยละ
1. เพศ	ชาย	106	63.50
	หญิง	61	36.50
2. ประสบการณ์ในการทำงาน	น้อยกว่า 5 ปี	36	21.60
	5-10 ปี	65	38.90
	มากกว่า 10 ปี	66	39.50

จากตารางที่ 4.1 พบว่า กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 63.50 และเพศหญิง จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 และส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน มากกว่า 10 ปีจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 38.90 รองลงมาได้แก่ 5-10 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 38.90 และน้อยกว่า 5 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 21.60 ตามลำดับ

4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ผู้วิจัยวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ดังตารางที่ 4.2-4.6

4.3.1 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวม ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวม

ภาวะผู้นำเชิงทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การบริหารและการจัดการหลักสูตร	4.24	0.60	มาก
2. ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู	4.24	0.60	มาก
3. การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.21	0.63	มาก
4. ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ	4.12	0.62	มาก
5. การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ	4.10	0.67	มาก
ภาวะผู้นำเชิงทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	4.18	0.58	มาก

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบพบว่าทุกองค์ประกอบมีภาวะผู้นำทางวิชาการอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ 1. การบริหารและการจัดการหลักสูตร 2. ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู 3. การสร้างส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 4. ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ และ 5. การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24, 4.24, 4.21, 4.12 และ 4.10 ตามลำดับ

4.3.2 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 การบริหารและการจัดการหลักสูตร

ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 องค์ประกอบการบริหารและการจัดการหลักสูตร ใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวมและรายข้อ นำเสนอในรูปแบบตารางและความเรียง ดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 องค์ประกอบการบริหารและการจัดการหลักสูตร

	การบริหารและการจัดการหลักสูตร	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	แสดงพฤติกรรมความเป็นแหล่งวิชาการให้กับครู เช่น ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดสร้างหลักสูตร	3.93	0.61	มาก
2	แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อดำเนินการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา	3.74	0.58	มาก
3	วัดและประเมินผลการใช้หลักสูตร รวมทั้งการพิจารณาหลักสูตรให้มีคุณภาพอยู่เสมอ	3.58	0.58	มาก
4	วางแผนร่วมกับครูผู้สอนในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตร	3.55	0.64	มาก
5	ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ในสถานศึกษา	3.53	0.64	มาก
การบริหารและการจัดการหลักสูตร		4.24	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.3 พบว่า องค์ประกอบการบริหารและการจัดการหลักสูตร โดยรวมอยู่ที่ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.24 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีระดับการปฏิบัติอยู่ใน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1) แสดงพฤติกรรมความเป็นแหล่งวิชาการให้กับครู เช่น ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดสร้างหลักสูตร แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อดำเนินการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา วัดและประเมินผลการใช้หลักสูตร รวมทั้งการพิจารณาหลักสูตรให้มีคุณภาพอยู่เสมอ วางแผนร่วมกับครูผู้สอนในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตร และ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ในสถานศึกษา โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93, 3.74, 3.58, 3.55, และ 3.53 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 องค์ประกอบส่งเสริม และสนับสนุนในการพัฒนาครู

	ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{x}	S.D.	แปลผล
1	กำหนดแผนการพัฒนาวิชาชีพครูในแต่ละปีการศึกษา อย่างชัดเจน	3.79	0.62	มาก
2	ดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาครูอย่าง ต่อเนื่อง เช่นกิจกรรม PLC โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร เป็นต้น	3.57	0.70	มาก
3	กระบวนการพัฒนางานให้ครูมีคุณภาพตามมาตรฐาน วิชาชีพเช่นการสนับสนุนให้ศึกษาต่อ	3.50	0.59	มาก
4	กิจกรรมเพื่อยกระดับสู่ความเป็นครูมืออาชีพเช่น การ ส่งเสริมการใช้สื่อ เทคโนโลยีที่ทันสมัย	3.48	0.66	มาก
	ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู	4.24	0.60	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า องค์ประกอบส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.24 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ กำหนดแผนการพัฒนาวิชาชีพครูในแต่ละปีการศึกษาอย่างชัดเจน ดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เช่นกิจกรรม PLC โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร เป็นต้น กระบวนการพัฒนางานให้ครูมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพเช่น การสนับสนุนให้ศึกษาต่อ กิจกรรมเพื่อยกระดับสู่ความเป็นครูมืออาชีพเช่น การส่งเสริมการใช้สื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79, 3.57, 3.50 และ 3.48 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 องค์ประกอบการสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ

การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1 การส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการ เช่น โครงการยกผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ การจัดแสดงผลงานนักเรียน การประกวดแข่งขันงานวิชาการ	3.86	0.66	มาก
2 การจัดสภาพแวดล้อมเชิงบวกเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กับนักเรียน เช่น สวนสมุนไพร มุมรักการอ่าน แหล่งเรียนรู้การคัดแยกขยะ ป้ายนิเทศตามบริเวณต่าง ๆ ในโรงเรียน เป็นต้น	3.85	0.69	มาก
3 การแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการในการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ	3.28	0.55	ปานกลาง
การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.21	0.63	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่าองค์ประกอบการสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ โดยรวมอยู่ที่ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.21 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า 2 ข้อ มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการ เช่น โครงการยกผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ การจัดแสดงผลงานนักเรียน การประกวดแข่งขันงานวิชาการ การจัดสภาพแวดล้อมเชิงบวกเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กับนักเรียน เช่น สวนสมุนไพร มุมรักการอ่าน แหล่งเรียนรู้การคัดแยกขยะ ป้ายนิเทศตามบริเวณต่าง ๆ ในโรงเรียน เป็นต้น และการแสดงภาวะผู้นำทางวิชาการในการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ พบว่ามีระดับพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.86, 3.85, และ 3.28 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 องค์ประกอบทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์ และพันธกิจ

	ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	ทักษะความรู้ความสามารถในการสื่อสารทำความเข้าใจกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	3.85	0.70	มาก
2	การประชุมชี้แจงเพื่อสื่อสารวิสัยทัศน์และพันธกิจ	3.70	0.62	มาก
3	การประชุมชี้แจงเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทราบถึงเป้าหมายด้านวิชาการ	3.63	0.61	มาก
4	การชี้แจงแนวปฏิบัติในการดำเนินงานด้านวิชาการเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย	3.51	0.64	มาก
	ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ	4.12	0.62	มาก

จากตารางที่ 4.6 พบว่า องค์ประกอบทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ โดยรวมพบว่าอยู่ที่ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.12 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.62 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้อมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ทักษะความรู้ความสามารถในการสื่อสารทำความเข้าใจกับผู้ที่เกี่ยวข้อง การประชุมชี้แจงเพื่อสื่อสารวิสัยทัศน์และพันธกิจ การประชุมชี้แจงเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทราบถึงเป้าหมายด้านวิชาการ และ การชี้แจงแนวปฏิบัติในการดำเนินงานด้านวิชาการเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85, 3.70, 3.63, และ 3.51 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 องค์ประกอบการจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ

	การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1	กำหนดให้มีระบบการนิเทศงานวิชาการเช่น การนิเทศชั้นเรียน การนิเทศกลุ่มเครือข่ายระหว่างโรงเรียน	3.89	0.73	มาก
2	การให้คำแนะนำ คำปรึกษาส่งเสริมให้ครูวัดผลประเมินผลแต่ละรายวิชา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา	3.69	0.58	มาก

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ	ระดับการปฏิบัติ		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3 แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน ของครู เช่น นำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนมาสะท้อนผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ	3.67	0.63	มาก
4 แสดงบทบาทเป็นผู้นิเทศทางวิชาการให้กับครู	3.60	0.61	มาก
การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ	4.10	0.67	มาก

จากตารางที่ 4.7 พบว่า การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ โดยรวมพบว่าอยู่ที่ระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.10 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าทุกข้อมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ได้แก่ กำหนดให้มีระบบการนิเทศงานวิชาการเช่น การนิเทศชั้นเรียน การนิเทศกลุ่มเครือข่ายระหว่างโรงเรียน การให้คำแนะนำ คำปรึกษาส่งเสริมให้ครูวัดผลประเมินผลแต่ละรายวิชา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา แนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน ของครู เช่น นำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนมาสะท้อนผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และแสดงบทบาทเป็นผู้นิเทศทางวิชาการให้กับครู โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.89, 3.69, 3.67 และ 3.60 ตามลำดับ

4.4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน วิเคราะห์ในส่วนนี้เพื่อทดสอบสมมติฐานการวิจัย จำนวน 2 ข้อ ดังต่อไปนี้

4.4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 1

สมมติฐานข้อที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ที่มีเพศต่างกันมีภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกัน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ใช้สถิติทดสอบที (t-test) แบบ Independent Sample t-test ซึ่งใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระกันที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงดังตารางที่

4.8

ตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 3 จำแนกตามเพศ

ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	N	เพศชาย		N	เพศหญิง		t	Sig.
		\bar{X}	S.D.		\bar{X}	S.D.		
1. การบริหารและการจัดการหลักสูตร	106	4.39	0.55	61	3.99	0.60	4.297*	0.000
2. ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู	106	4.37	0.55	61	4.02	0.63	3.655*	0.000
3. การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	106	4.38	0.58	61	3.93	0.61	4.590*	0.000
4. ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ	106	4.25	0.61	61	3.88	0.56	3.904*	0.000
5.การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ	106	4.20	0.67	61	3.92	0.63	2.672*	0.000
ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	106	4.32	0.55	61	3.95	0.54	4.122*	0.000

* $p < 0.05$

จากตารางที่ 4.8 แสดงผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามเพศ โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) แบบ Independent Sample t-test ซึ่งใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างสองกลุ่มที่เป็นอิสระกัน ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % พบว่า ค่า Sig. = 0.00 น้อยกว่า 0.05 หมายความว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ที่มีเพศต่างกันมีภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4.4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อที่ 2

สมมติฐานข้อที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกัน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA) ซึ่งใช้วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างตั้งแต่สามกลุ่มขึ้นไป ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ผลการทดสอบสมมติฐานแสดงตามตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.9 แสดงค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการ	น้อยกว่า 5 ปี		5-10 ปี		มากกว่า 10 ปี	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
1. การบริหารและการจัดการหลักสูตร	4.16	0.65	4.22	0.63	4.31	0.53
2. ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู	4.19	0.65	4.17	0.62	4.34	0.55
3. การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	4.10	0.70	4.21	0.63	4.28	0.59
4. ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ	4.07	0.62	4.06	0.67	4.20	0.56
5. การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ	4.04	0.71	4.09	0.67	4.13	0.64
ภาวะผู้นำทางวิชาการ	4.12	0.62	4.15	0.60	4.25	0.52

ตารางที่ 4.10 แสดงค่าเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	SV	SS	df	MS	F	Sig.
1. การบริหารและการจัดการหลักสูตร	ระหว่างกลุ่ม	0.57	2	0.28	0.785	0.458
	ภายในกลุ่ม	59.68	164	0.36		
	รวม	60.25	166			
2. ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ	ระหว่างกลุ่ม	0.80	2	0.40	1.042	0.355
	ภายในกลุ่ม	63.30	164	0.38		
	รวม	64.10	166			
3. การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	0.80	2	0.40	1.010	0.366
	ภายในกลุ่ม	65.58	164	0.40		
	รวม	66.39	166			
4. การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	183	2	.091	0.201	0.818
	ภายในกลุ่ม	74.58	164	.45		
	รวม	74.76	166			
5. ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู	ระหว่างกลุ่ม	1.04	2	.52	1.428	0.243
	ภายในกลุ่ม	60.20	164	0.36		
	รวม	61.24	166			

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	SV	SS	df	MS	F	Sig.
ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	0.57	2	0.28	0.848	0.430
ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ภายในกลุ่ม	55.28	164	0.33		
	รวม	55.86	166			

จากตารางที่ 4.10 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ที่มีประสบการณ์ในการทำงาน ต่างกัน โดยใช้สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) โดยรวม และรายด้านทุกด้าน พบว่า ค่า Sig. มากกว่า 0.05 หมายความว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ที่มีประสบการณ์ ในการทำงานต่างกันมีภาวะผู้นำทางวิชาการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่ง ไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือวิจัยโดย แบ่งเป็น ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ (Check lists) จำนวน 2 ข้อ ประกอบด้วย เพศ และประสบการณ์ในการทำงาน ตอนที่ 2 แบบสอบถามชนิดปลายปิดแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับตามวิธีของ (Likert) ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ประกอบไปด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารและการจัดการหลักสูตร 2) ทักษะการสื่อสารความเข้าใจ วิสัยทัศน์และพันธกิจ 3) การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 4) การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ และ 5) ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู จำนวน 20 ข้อ และนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นนครราชสีมา เขต 6 จำนวน 30 ชุด ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach, 1990) เท่ากับ .953 ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ออนไลน์ผ่าน Google Form โดยสามารถตอบแบบสอบถามผ่านลิงค์ URL หรือ สแกนผ่าน QR CODE ได้รับข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 กลับคืนมาจำนวน 167 ฉบับ จากผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 173 คน และ คิดเป็นร้อยละ 97

5.1 สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยข้อมูลตามรายละเอียดในแต่ละส่วนต่อไปนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า เป็นเพศชาย จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 63.50 รองลงมาเป็นเพศหญิง จำนวน 61 คน คิดเป็นร้อยละ 36.50 และ ประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า อันดับแรก มากกว่า 10 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็น ร้อยละ 39.50

รองลงมาคือ 5-10 ปี จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 38.90 และ น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 21.60 ตามลำดับ

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่าทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ 1) การบริหารและการจัดการหลักสูตร 2) ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู 3) การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 4) ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ และ 5) การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ

5.1.3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามเพศ ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 โดยผู้บริหารสถานศึกษาเพศชายมีระดับภาวะผู้นำทางวิชาการสูงกว่าผู้บริหารสถานศึกษาเพศหญิง

5.1.4 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ดังนี้

ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2

5.2 อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 สามารถอภิปรายผลโดยจำแนกเป็นระดับต่าง ๆ ดังนี้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาแต่ละองค์ประกอบ พบว่าทุกองค์ประกอบอยู่ในระดับมากเรียงจากมากไปหาน้อย ดังนี้ การบริหารและการจัดการหลักสูตร ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ และทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ ตามลำดับ ซึ่งมีการอภิปรายผลดังนี้

5.2.1 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ได้มีการพัฒนาตนเองเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตนเองอยู่เสมอ เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 อีกทั้งในยุคปฏิรูปการศึกษาซึ่งผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ มีความสามารถ เพื่อให้ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงการบริหารงานวิชาการในยุคปัจจุบัน ตามบทบาทในการบริหารงานโดยมุ่งเน้นการบริหารงานด้านวิชาการเป็นหลักสำคัญ ซึ่งจะทำ

ให้เกิดความสำเร็จในการปฏิรูปการศึกษา การเรียนรู้และการศึกษาโดยรวม ซึ่งจะส่งผลให้โรงเรียนมีศักยภาพด้านวิชาการและส่งผลต่อนักเรียนมีคุณภาพดี ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 ดังนั้นงานวิชาการในสถานศึกษาจึงถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา และสอดคล้องกับ ธนิต รัตนศักดิ์ดา (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 พบว่า ผลการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราชญ์บุรี เขต 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

5.2.1.1 เมื่อได้พิจารณารายด้านภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ดังนี้

1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 องค์ประกอบการบริหารและการจัดการหลักสูตร พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการหลักสูตร โดยแสดงบทบาทในการส่งเสริมให้คำแนะนำและพัฒนาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา หลักสูตรภูมิปัญญาท้องถิ่น ไว้อย่างชัดเจน เพื่อนำข้อมูลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในการนำหลักสูตรไปใช้ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูให้สอดคล้องกับจุดหมายของหลักสูตร และให้ตรงตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง แต่ละสาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับ บุญญา พรหมนะ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ด้านการประสานงานการใช้หลักสูตร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมการประชุม อบรมและ สัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้สนับสนุนงบประมาณในการจัดทำสื่อการเรียนการสอนให้ครูอย่างเพียงพอ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Hallinger & Murphy (1985) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีหน้าที่สร้างความเข้าใจกับครูในโรงเรียนในด้านการนำหลักสูตร ไปปฏิบัติให้เกิดผลโดยครูสามารถทำการสอนได้ผลตามความมุ่งหมายและเนื้อหาสาระใน หลักสูตร ให้มากที่สุด นอกจากนี้ Seyfarth (1999) ได้กำหนดภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนางานการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับมุมมองและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงด้านหลักสูตร และยังสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนเป็นบุคคลที่มีส่วนสำคัญในการส่งเสริม การพัฒนาและใช้หลักสูตรระดับสถานศึกษาให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นตัวจักรสำคัญ ในการกระตุ้นและชักนำให้บุคลากรในโรงเรียนได้ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามต้องการ

2) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 องค์ประกอบส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู พบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 ได้ให้ความสำคัญด้านการส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเอง พัฒนางานวิชาชีพ ให้มี

ความรู้ความสามารถจัดการเรียนการสอนได้ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ประพฤติปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพ โดยสนับสนุนให้ครูเข้ารับการอบรมทางวิชาการที่สอดคล้องกับเป้าหมายของโรงเรียน ส่งเสริมให้ครูนำทักษะต่าง ๆ ที่ได้จากการอบรมมาใช้ในกิจกรรมการเรียนรู้อื่นๆ การใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาที่ทันสมัย รวมทั้งอนุญาตให้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Ubben & Huges, (1987) ได้กำหนดองค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการไว้ เกี่ยวกับการคาดหวังของครู ผู้บริหารมีการส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครูเพื่อให้ครูมีความรู้ ความชำนาญในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพสู่ความเป็นครูมืออาชีพ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ McEwan (1998) ได้เสนอองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการอย่างมีประสิทธิภาพพัฒนาครูแกนนำพัฒนาและรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียนครู Seyfarth (1999) ได้กำหนดภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนางานการจัดการเรียนการสอน ซึ่งการวางแผนเพื่อพัฒนาความก้าวหน้าในอาชีพ Blase & Blase (2001) ได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการและได้ข้อสรุปส่วนหนึ่งว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการเน้นการปฏิบัติที่เห็นได้ชัดเจนแสดงบทบาทผสมผสาน โดยใช้ภาวะผู้นำทางการเปลี่ยนแปลง (Transformational leadership Decision making) ผู้บริหารโรงเรียนที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของครูในห้องเรียนทำให้เกิดผลอย่างมากต่อครูในทางความรู้ ความรู้สึกและพฤติกรรมส่งผลต่อการพัฒนาครู สอดคล้องกับ เกตุสุดา กิ่งการจร (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 สระบุรี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุขฤทัย จันทรทรงกรด (2558) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17 พบว่า ด้านการส่งเสริมให้มีการพัฒนาวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก

3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 องค์ประกอบการสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 ได้ให้ความสำคัญด้านการพัฒนาและเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ โดยจัดให้มีสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน เช่น การจัดสวนสมุนไพร การคัดแยกขยะแต่ละประเภท การจัดมุมรักการอ่าน รวมทั้งสนับสนุนสื่อการเรียนการสอน พัฒนานวัตกรรม ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ Krug (1992) กล่าวว่า พฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนการสอน (Promoting Instructional Climate) เมื่อเป็นบรรยากาศที่แสดงว่าเห็นคุณค่าของการเรียนรู้และเป็นบรรยากาศที่ส่งเสริมให้บรรลุผลสำเร็จได้ จึงเป็นการยากที่จะไม่เรียนรู้ ผู้บริหารโรงเรียนรับผิดชอบการสร้างบรรยากาศการศึกษาทุกระดับและเป็นบรรยากาศที่จะช่วยดึงพลังงานของนักเรียนและครูออกมามีหลายวิธีการที่จะทำให้เกิดผลได้ เช่น การจัดสิ่งแวดล้อมที่ปลอดภัยและเป็นระเบียบ การจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนเป็นสำคัญ และให้เป็นที่เข้าใจโดยทั่วกันว่า สิ่งที่ดีที่สุดคือ การที่แต่ละคนได้ทำในส่วนของตนเองให้ดีที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดมีความคาดหวังอย่างมากกับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) กล่าวถึง องค์ประกอบของภาวะผู้นำทาง

วิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาประกอบด้วยด้านการส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ ภาวะผู้นำทางวิชาการด้านการเสริมสร้าง บรรยากาศทางวิชาการเป็นองค์ประกอบหนึ่งของภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องแสดงบทบาทในการเสริมสร้างบรรยากาศทาง วิชาการ เพื่อสร้างบรรยากาศ แห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างมี ประสิทธิภาพ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชิน ประสานพันธ์ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะ ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ด้านการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ อยู่ในระดับมาก

4) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 องค์ประกอบทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธ กิจ พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 ได้มีการรับแนวทางการปฏิบัติจากกระทรวงศึกษาธิการ และนโยบาย จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 โดยมีสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และ พันธกิจให้แก่แต่ละโรงเรียนนำไปปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกัน สอดคล้องกับทฤษฎีของ Hallinger and Murphy (1985) ได้กล่าวว่า การสื่อสารเป้าหมายของ โรงเรียนอาจจะทำในรูปแบบที่เป็นทางการ เช่น การประชุมคณะครู การชี้แจงในหนังสือคู่มือการปฏิบัติงานของโรงเรียน หรือโดยรูปแบบที่ไม่เป็น ทางการ เช่น การพูดคุยกับครู ผู้ปกครอง เป็นต้น จะทำให้บุคลากรทุกฝ่ายมีการรับรู้และเข้าใจ เป้าหมายของโรงเรียนตรงกัน สามารถร่วมมือกันปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมายของโรงเรียนได้ สอดคล้องกับ พิมลพรรณ เพชรสมบัติ (2560) กล่าวถึง ทักษะการบริหาร หมายถึง ความรู้ ความสามารถของผู้บริหาร ในการบริหารงานที่แสดงออกให้เห็นต่อบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทักษะด้าน เทคนิค (Technical Skill) เป็นทักษะที่ผู้บริหารทำงานกับสิ่งของ ผู้บริหารที่ใช้ความรู้ความสามารถ และเทคนิคต่าง ๆ ในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ในการบริหาร เป็น ทักษะเทคนิคที่เกิดจากการฝึกอบรม การศึกษาหาความรู้ต่าง ๆ จากประสบการณ์ จนทำให้ผู้บริหาร เกิดความชำนาญในการบริหารงาน เช่น การทำทะเบียนนักเรียน การจัดทำงบประมาณ การวางแผน อาคารสถานที่การจัดชั้นเรียน เป็นต้น ในปัจจุบันถือว่าทักษะทางเทคนิคที่สำคัญของผู้บริหาร ประกอบด้วย ทักษะด้านการวางแผน (Planning Skills) ทักษะ ทางด้านกระบวนการกลุ่ม และการติดต่อสื่อสารความหมาย (Group Process and Communication Skills) ทักษะ ทางด้านการจัดการ (Management and Organizational Skills) เป็นต้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริมา พันธ์อาด (2560) ได้ ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด พบว่า ด้านการสื่อสารเป้าหมายของโรงเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร สถานศึกษามีการจัดประชุมชี้แจงให้นักเรียนทราบเกี่ยวกับเป้าหมายที่ต้องการให้ เกิดขึ้นกับตัว นักเรียน และมีการจัดประชุมผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา เพื่อชี้แจงและทำความเข้าใจ ด้าน ความสามารถในการติดต่อประสานงานอยู่ในระดับมาก

5) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 องค์ประกอบการจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ พบว่า อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

ขอนแก่น เขต 3 ได้ให้ความสำคัญและแสดงบทบาทเป็นผู้นิเทศทางวิชาการให้กับครู ให้คำปรึกษา ส่งเสริมให้ครูจัดระบบนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน และกลุ่มเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553) ได้กล่าวไว้ว่า การนิเทศ การศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือ กับครูผู้สอน และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของผู้สอน และเพิ่มคุณภาพของบทเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ Krug (1992) กล่าวว่า พฤติกรรมหรือการกระทำที่แสดงให้เห็นถึงภาวะผู้นำทางวิชาการที่มี ประสิทธิภาพ โดยจัดเป็นองค์ประกอบที่สำคัญได้ 5 องค์ประกอบ ซึ่งถือว่าครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ของผู้นำทางวิชาการที่มีประสิทธิผลการนิเทศการสอน (Supervising Teaching) ผู้บริหารโรงเรียนมี บทบาทในการนิเทศการสอนโดยให้ถือว่าเป็นวิธีการพัฒนาครูอย่างจริงจังมากกว่าจะเป็นเพียงการ นิเทศการสอนตามสภาพปัญหา (clinic supervision) การประเมินการปฏิบัติงานเป็นการพิจารณา ย้อนหลัง แต่ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นการมองไปข้างหน้า ซึ่งเรื่องนี้จะต้องนำมาใส่ใจให้มากกว่าเวลา นี้ทำอะไรได้ไม่ใช่มองว่าทำอะไรแล้ว ผู้นำทางวิชาการต้องให้ออกาสครูได้พัฒนาวิชาชีพทั้งใน โรงเรียนและนอกโรงเรียน ด้วยเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพในตัวของครูแต่ละคนซึ่งจะช่วยเพิ่มพูน การเรียนรู้ของนักเรียนได้ และสอดคล้องกับ Glickman (2007) ได้เสนอองค์ประกอบภาวะผู้นำทาง วิชาการเป็นองค์ประกอบที่มีรากฐานมาจากการนิเทศการสอน ซึ่งเป็นบทบาทโดยตรงของผู้บริหาร โรงเรียนใน การปรับปรุงการเรียนการสอนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนประกอบด้วย 3 ด้าน ใหญ่ ๆ คือ ด้านองค์ความรู้พื้นฐาน ด้านภาระหน้าที่ และด้านทักษะที่จำเป็นด้านภาระหน้าที่ (Tasks) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนที่สัมพันธ์กับ การนิเทศและการประเมินผลการ สอน ซึ่งการนิเทศในห้องเรียนเพื่อช่วยเหลือครูในการปรับปรุงการเรียนการสอน การพัฒนาทีมงาน (Staff development) เป็นภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในการปรับปรุงการสอนของครูใน โรงเรียนให้ประสบผลสำเร็จอย่างมีความหมาย ดังนั้นผู้บริหารโรงเรียนจึงมีหน้าที่หาแนวทางในการ จัดการศึกษาไปพร้อมกับการได้รับการศึกษาคือการวางระบบการนิเทศงานวิชาการอย่างเป็นระบบจะ ส่งเสริมการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น พร้อมทั้งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิตินิภา เสนา ฤทธิ์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูใน ศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการศึกษาพบว่า ด้านการนิเทศการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก

สามารถสรุปได้ว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ประกอบด้วย 1) การบริหารและการจัดการหลักสูตร 2) ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู 3) การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ 4) ทักษะการ สื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ และ 5) การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ แสดงดังภาพที่ 5.1 ดังนี้

องค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาพที่ 5.1 สรุปลองค์ประกอบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

5.2.2 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามเพศ พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาเพศชายและเพศหญิงมีภาวะผู้นำทางวิชาการแตกต่างกัน โดยเพศชายมีค่าเฉลี่ยภาวะผู้นำทางวิชาการมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารเพศชายมีทักษะการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจ และทักษะการแก้ปัญหาเกี่ยวกับประเด็นที่ท้าทายในการบริหารงานด้านวิชาการได้รวดเร็วมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาเพศหญิงจึงส่งผลให้ประสิทธิภาพการบริหารงานด้านวิชาการมีความแตกต่างกัน ซึ่งจะให้เกิดความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา และ ส่งผลให้โรงเรียนมีศักยภาพด้านวิชาการ นักเรียนมีคุณภาพดี ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา และสอดคล้องกับ บาลกีส กาซา (2559) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกรงปินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1 จำแนกตามตัวแปรเพศ ผลการวิจัยพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5.2.3 ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 3 มีการปฏิบัติตามกรอบภาระหน้าที่การบริหารงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งการปฏิบัติตามนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด อีกทั้งผู้บริหารส่วนมากจบการศึกษาระดับมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา และได้ผ่านการอบรมก่อนเข้าสู่ตำแหน่ง รวมทั้งได้รับการสนับสนุนให้ผู้บริหารทุกคนเข้ารับการอบรมทางวิชาการเพิ่มมากขึ้นเพื่อนำความรู้ความสามารถ ด้านการบริหารวิชาการไปใช้ในปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

ส่งผลให้ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ บุญพา พรหมะ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ตามความคิดเห็นของครูผู้สอน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยรวมไม่แตกต่างกัน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการทำวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 ผลการวิจัยนี้ทำให้ทราบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่าทั้ง 5 องค์ประกอบโดยมีองค์ประกอบการบริหารและการจัดการหลักสูตร ได้ค่าเฉลี่ยสูงสุด ซึ่งหน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำข้อมูล สารสนเทศนี้ไปประยุกต์ใช้ และกำหนดแผนการพัฒนาบุคลากรสายบริหารก่อนการเข้าสู่ตำแหน่งให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการให้กับผู้บริหารสถานศึกษาได้ ทำให้เกิดการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการให้ประมามีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืน

5.3.1.2 ผลการวิจัยนี้ทำให้ทราบระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 พบว่า องค์ประกอบการจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ ได้ค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ควรนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาองค์ประกอบการจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ และนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารการศึกษาที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการที่สูงขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรทางการศึกษา

5.3.2.2 ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 หรือ เขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ

บรรณานุกรม

1. ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *เอกสารประกอบพัฒนาหลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553* จาก <https://ผู้บริหารสถานศึกษา.moe.go.th/พรบ-การศึกษาแห่งชาติ-พ-ศ-2542/>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). *การเตรียมความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการก่อนเปิดภาคเรียน 1 กรกฎาคม 2563*. สืบค้นเมื่อ 19 เมษายน 2565, จาก <https://moe360>. การเตรียมความพร้อมของกระทรวงศึกษาธิการก่อนเปิดภาคเรียน 1 กรกฎาคม 2563.
- สพฐ.(2562). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่) พ.ศ. 2545*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กิตติกาญจน์ ปฎิพันธ์. (2565). *ภาวะผู้นำ Leadership*. สืบค้นเมื่อ 4 กันยายน 2565. สืบค้นจาก <https://www.academia.edu> ภาวะผู้นำ
- กัญญามน อินหว่าง. (2560). *รูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการด้วยการจัดการความรู้ของผู้บริหารในมหาวิทยาลัยเอกชน, วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ, สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (มกราคม-มิถุนายน 2560) เล่มที่ 6 ฉบับที่ 1, หน้า 114*.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, *ผู้นำที่ดี โลกวันนี้มีความสุข*, July 25, 2018, สืบค้นเมื่อ 12 ธันวาคม 2565, สืบค้นจาก <http://drdancando.com> ผู้นำที่ดี โลกวันนี้มีความสุข
- จรุงจิต สมบัติวงศ์. (2561). *ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา, มหาวิทยาลัยขอนแก่น* Journal of Roi Kaensarn Academi Vol. 3 No. 2 July - December 2018.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2555). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ไชยา ภาวะบุตร. (2555). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของสถานศึกษา*. สกลนคร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ชุมศักดิ์ อินทร์รักษา. (2551). *การบริหารงานวิชาการและการนิเทศภายในสถานศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 5. ปัตตานี: ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษาสำนักงานวิทยบริการ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ธีระ รุณเจริญ. (2553). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: แอล.ที.เพรส.
- นฤมล เพ็ญศิริวรรณ. (2561). *ภาวะผู้นำกับการพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพสูงสุด*. *วารสาร มจร มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 4(2), กรกฎาคม-ธันวาคม 2561
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บาลกีส กาชา. (2559). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกรงปินัง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร. มหาวิทยาลัยบัณฑิตวิทยาลัย สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.*
- ปรียาพร วงศอนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี ศูนย์สื่อเสริม.
- ปานหทัย ปลงใจ และ กัลยมน อินทุสุต. (2564). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตบางบอน กรุงเทพมหานคร, วารสารร้อยแก่นสาร, ปีที่ 6 ฉบับที่ 5 ประจำเดือน พฤษภาคม 2564.*
- ประดิษฐ์ ฉัตรจรสกูล, องอาจ เทียมกลาง, คัมภีร์ สุดแท้ และเกตุจันทร์ทา ศรีวะรมย. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1, การประชุมเชิงวิชาการระดับชาติ วิทยาลัย นครราชสีมา ครั้งที่ 9 ประจำปี พ.ศ.2565 วันที่ 14 พฤษภาคม 2565.*
- ประเวศ วะสี. (2560). *ภาวะผู้นำ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หมอชาวบ้าน,
- แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ. (2565). หน้า 2 สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3
- พิมลพรรณ เพชรสมบัติ. (2560). *ทักษะการบริหารของผู้บริหาร*. ปทุมธานี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- พัชสิรี ชมพุดำ. (2552). *องค์การและการจัดการ*. กรุงเทพฯ: แมคกรอ-ฮิล.
- ภาวดี อนันต์นาวิ. (2551). *หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษาลบุรี: ภาควิชาการ บริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2550). *การจัดและการบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย รามคำแหง.
- รุ่งนภา นุตราวังศ์. (2552). *หลักสูตรอิงมาตรฐานการพัฒนาศักยภาพ. วารสารวิชาการ. ฉบับเดือน 4 ตุลาคม - ธันวาคม 2552.*
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2554). *ภาวะผู้นำ = Leader*. กรุงเทพฯ: Daimond in Business Word.
- คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย.(2560).เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก ราชกิจจา นุเบกษา 6 เมษายน 2560. สืบค้นเมื่อ 25 กันยายน 2565, จาก [dhttps://cdc.parliament.go.th/draftconstitution2/more_news.php?cid=87](https://cdc.parliament.go.th/draftconstitution2/more_news.php?cid=87)
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2555). *แนวคิด ทฤษฎี และประเด็นเพื่อการบริหารทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 8), กรุงเทพฯ: ทิพยวิสุทธิ.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2557). *ภาวะผู้นำ ทฤษฎีและนวัตที่คณะร่วมสมัยปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: ทิพยวิสุทธิ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *แนวทางการกระจายอำนาจ การบริหารและ การจัดการศึกษาให้คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา ตามกฎกระทรวง กำหนด หลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพฯ: โรง พิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2550). *มาตรฐานตัวบ่งชี้และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อประเมินคุณภาพนอกระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2* (พ.ศ. 2549-2552). กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง* (พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพฯ: สกศ.
- สำนักทดสอบทางการศึกษา. (2554). *แนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- สถาบันพัฒนาความก้าวหน้า. (2553). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาวิชาชีพผู้บริหารสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ใหม่*. กรุงเทพมหานคร : เอส.พี.เอ็นการพิมพ์
- สมุทร ชำนาญ. (2553). *ภาวะผู้นำทางการศึกษา ทฤษฎีและปฏิบัติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). ระยอง. พี.เอส. การพิมพ์.
- สมจิตร เจริญกร. (2561). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบการปฏิรูปการเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะผู้นำทางวิชาการ*. มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ .วารสารร้อยแก่นสาน. ปีที่ 3 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน กรกฎาคม ถึง ธันวาคม 2561.
- หนังสือพิมพ์ไทยโพสต์. (2564). บอร์ด กพฐ. เผยผลวิจัยพบ ผอ.โรงเรียนยังขาดความเป็นผู้นำทางวิชาการอย่างชัดเจน. ค้นเมื่อ 1 ธันวาคม 2565, สืบค้นจาก <https://www.thaipost.net/main/detail/93569>.
- อำนวยการของไปรุ่ง. (2555). *ภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: มิตรภาพการพิมพ์และสตูดิโอ.
- อัศนีย์ สุกใจ. (2560). *วารสารวิจัยพุทธศาสตร์ ปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2560*.
- อัจฉรา นิยมมาภา. (2651). *ภาวะผู้นำทางวิชาการ คักยภาพผู้บริหารยุคใหม่*. กรุงเทพฯ: วิสต้า อินเตอร์ปริ้น. สืบค้นเมื่อ 29 กุมภาพันธ์ 2566 , สืบค้นจาก <https://jfklib.oas.psu.ac.th/opac2/BibDetail.aspx?bibno=1279667>

2. วิทยานิพนธ์

- เกตสุดา กิ่งการจร. (2560). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 4 สระบุรี. วิทยานิพนธ์. คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.*
- ฉัตรชัย ไชยมงค์. (2552). *ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา กับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนที่เปิดสอนช่วงชั้นที่ 3-4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์. ค.ม.สกลนคร. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- ธนิต รัตนศักดิ์. (2565). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ.*

- บุญพา พรหมณะ. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุราษฎร์ธานีเขต 1. *วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.*
- นิตินิภา เสนาฤทธิ์. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. *วิทยานิพนธ์. สาขาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยบูรพา.*
- บาลกีส กาศา. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอกรงปินัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษายะลา เขต 1. *วิทยานิพนธ์. ปริญญาครุศาสตร. มหาวิทยาลัยบัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.*
- ปิยพร บุญใบ. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. *วิทยานิพนธ์. ปริญญามหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.*
- แพรวดาว สมองฝัน. (2557). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. *วิทยานิพนธ์., มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2552). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สงขลา: ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยทักษิณ.
- ศิริมา พันสอาด. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด. *วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สุขฤทัย จันทรทรงกรด. (2558). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 17. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต.*
- สุกฤตา เกตานนท์. (2555). ปัญหาและแนวทางการพัฒนางานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอโคกเจริญ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 กรณีศึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก. *วิทยานิพนธ์. ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สุชิน ประสานพันธ์ .(2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. *วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.*
- อมร บุญโญปกรณ์. (2554). พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 1. *วิทยานิพนธ์. ค.ม. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.*

3. ภาษาอังกฤษ

- Anderson. C. A. D., (2000). *The importance of instructional leadership behavior as Perceived by Middle schoolteacher, middle school Principal, and Educational leadership Professors* Ed.D. Dissertation, Faculty of Graduate School, University of Georgia. Mickey (2000, p. 99)

- Blase & Blasé. (2001). *Empower Teacher: What Successful Principle Do*. Thousand Oask: Corwin Press.
- Bossert, A. (1988). *Leadership in organization*. Eagle wood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Chester,N.M. (2006). *An introduction to school administration : Selected reading*. New York: McMillan.
- Donaldson. (2001). *Cultivating leadership in school*. NY: Teachers College Press.
- Doll, C. Ronald. (1974). *Curriculum Improvement. 3rd ed Boston*: Allyn and Bacon.
- Donaldson. (2001). *Cultivating leadership in school*. NY: Teachers College Press.
- Davis & Thomas. (1 9 8 9). *Effective schools and effective teachers*. Boston: Allyn and Bacon.
- Faber, Charles F; & Gilbert F Shearson. (1970). *Elementary School Administration*. New York: Holt, Rinehart and Winton.
- Glickman, C. D., (2007). *Super Vision and instructional leadership: A developmental Approach*. (7th ed.). Boston: Pearson
- Gunningham, W.G., and Cordeiro, D.A. (2000). *Educational Administration Problembased Approach*. Boston; Allyn.
- Good, C.V. (1973). *Dictionary of education*. New York: McGraw-Hill.
- Good, C.V. (1993). *Dictionary for education (3re ed.)*. New York: Mc Graw-Hall Book
- Hallinger and Murphy. (1983). *Work stress and social support*. Reading Massachusetts: Addison-Wesley.
- Hallinger, P. & Murphy, J. (1985). *Assessing the Instructional Management Behavior of Principals*. Chicago: The University of Chicago.
- Hallinger, P. (2009). *Assessing the contribution of distributed leadership to school improvement and growth in math achievement*. American Educational Research Journal, 46, 626-658.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). *Determining Sample Size for Research Activities*. Educational and Psychological Measurement, 30, 607-610. Retrieves October 25, 2022, from <https://psycnet.apa.org/record/1971-03263-001>
- Krug, S. E. (1992). *Leadership craft and the crafting of school leaders*. Phi Delta Kappan. 75(3).
- Lunenburg F.C. and Ornstein. (2000). *Educational Administration: concept and practices. 3rd .ed Belmont*: Wodsworth.
- Likert, Rensis. (1967). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. In Reading in Fishbeic, M.Ed.. *Attitude Theory and Measurement*. New York: Wiley & Son.
- Katz, J. (1995). *Identification of Stream Drift Mechanisms: An Experimental and Observational Approach*. AmericanJournal of Clinical Nutrition, 61(1), 155-60.

- Krug.(1992). *Instructional leadership : A constructivist perspective. Education Administration Quarterly*, 28(3): 430-443.
- McEwan, E.K. (1998). *Seven step to Effective Instructional Leadership*. Thousand Oaks: Corwin Press.
- Murphy.(1999). What is positive leadership?. Retrieved December 24, 2022 from Owens. *Organizational Behavior in Education*.8th ed. Boston: Pearson Education.
- Quah Cheng Sim. (2011). *Instructional leadership among principals of secondary schools in Malaysia*. *International Research Journals*, 2(12), 1784-1800.
- Sergiovanni, T.J. (1980). *Educational governance and administration*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Smith, H. B. (1974). *Description of Effective and Ineffective Behavior of School Principals*. *Dissertation Abstracts International*. 35 : 1936- A.
- Seyfarth. (1999). *The principal: New leadership for new challenges*. NJ: Prentice Hall.<http://www.kappanmagazine.org/content/82/8/598.abstract>.
- Seyfarth. (1999). *The principal: New leadership for new challenges*. NJ: PrenticeHall. <http://www.kappanmagazine.org/content/82/8/598.abstract>.
- Ubben, G. C., Hughes, L. W., & Norris, C. J. (2001). *The principal: creative leadership for effective School*. Boston: Allyn & Bacon.
- Walter and Others. (2000). *Instructional leadership in primary and secondary schools in Western Australia. Journal of Educational Administration*, 31(2), 43. Retrieved January 18, 2011, from ABI/INFORM Global. (Document ID: 1064832).
- Weber. K. (1996). *Marketing convention of tourism. Journal of Convention Tourism International Research and Industry Perspectives*. Binghamton New York: The Haworth Press.
- Wildy Helen, Dimmock Clive. (1993). *Instructional Leadership in Primary and Secondary Schools in Western Australia*, *Journal of Educational Administration*. 31(2), 34; January,

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1. ชื่อ – นามสกุล นายสุนทร ทองโพธิ์
 วุฒิการศึกษา ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (ปร.ด.)
 สาขา การบริหารการศึกษา
 สถาบัน มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 สถานที่ทำงาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2
 ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2

2. ชื่อ – นามสกุล นายธีรพล แพ้ไธสง
 วุฒิการศึกษา ปริญญาโท ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (ศษ.ม.)
 สาขา การบริหารการศึกษา
 สถาบัน มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านตลาดหนองแก
 ตำแหน่ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านตลาดหนองแก

3. ชื่อ – นามสกุล นางสาวญาณัจฉรา สุดแท้
 วุฒิการศึกษา ปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.)
 สาขา การวัดผลการศึกษา
 สถาบัน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านไผ่ประถมศึกษา
 ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ

ภาคผนวก ข
หนังสือขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน

๘/๑๗ หมู่ ๑๒ ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทร ๐-๔๓๒๕-๓๕๕๘ โทรสาร ๐-๔๓๒๕-๕๕๑๖
www.mbus.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๔/๐๔๕๔

๗ มีนาคม ๒๕๖๖

เลขที่	๒๕๖๖
วันที่	๐๘ มี.ค. ๒๕๖๖
เรื่อง	ขอความอนุเคราะห์...
เรื่อง	เรื่อง...
เรื่อง	เรื่อง...
เรื่อง	เรื่อง...
เรื่อง	เรื่อง...
เรื่อง	เรื่อง...
เรื่อง	เรื่อง...

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย

เจริญพร ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต ๖

เนื่องด้วย นางอิงอร บัวขจร เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๔๔๐๔๓๒๐๒๒ นักศึกษาลัทธิสุตร
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ ๑๐/๒๕๖๔ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ภาวะ
ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๓”
ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดูงานหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี ดร.เอกชาติ สุขเสน เป็นที่ปรึกษา
วิทยานิพนธ์

ดังนั้น เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานที่ใช้ในการทำวิทยานิพนธ์
และเป็นไปตามกระบวนการของการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขต
อีสาน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อใช้ประกอบเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการทำวิทยานิพนธ์และขออนุญาต
ใช้หน่วยงานของท่านเป็นพื้นที่ในการทำวิทยานิพนธ์เป็นลำดับต่อไป ตามเอกสารที่แนบมาพร้อมนี้

จึงเจริญพามาเพื่อพิจารณาและให้ความอนุเคราะห์ ขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

เรียน ออ. สพป. นนท. ๖

- ด้วยทาง อิงอร บัวขจร นักศึกษาชั้น
ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
รุ่นที่ ๑๐/๒๕๖๔ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ภาวะ
ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๓”
ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดูงานหลักสูตร
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต โดยมี ดร.เอกชาติ สุขเสน
เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

- เป็นขอเรียนตบแต่งเอกสาร
- คือเรียนสงวนสิทธิ์ไม่แจ้งทาง / หรือทาง

นายสังคม พระไตรยะ
นักประชาสัมพันธ์

ขอเจริญพร

(พระครูสุจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

- เป็นขอเรียนตบแต่งเอกสาร
- คือเรียนสงวนสิทธิ์ไม่แจ้งทาง / หรือทาง
๘ มี.ค. ๖๖

- เป็นขอเรียนตบแต่งเอกสาร

อธิการบดี

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน
ติดต่อประสานงาน : นางอิงอร บัวขจร ๐๖๓-๓๖๔๒๖๔๑

ผลการพิจารณาแบบประเมินค่า ดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
ผลการพิจารณาแบบประเมินค่า ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการวิจัย
 เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

รายการข้อความความคิดเห็น		ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ผลรวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3			
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม							
ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา							
การบริหารและการจัดการหลักสูตร							
1	ท่านได้แสดงพฤติกรรมความเป็นแหล่งวิชาการให้กับครู เช่น ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดสร้างหลักสูตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
2	ท่านมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อดำเนินการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
3	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ในสถานศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
4	ท่านได้วางแผนร่วมกับครูผู้สอนในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตร	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
5	ท่านมีการวัดและประเมินผลการใช้หลักสูตรรวมทั้งการพิจารณาหลักสูตรให้มีคุณภาพอยู่เสมอ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ							
6	ท่านมีทักษะความรู้ความสามารถในการสื่อสารทำความเข้าใจกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
7	ท่านมีการประชุมชี้แจง เพื่อสื่อสารวิสัยทัศน์และพันธกิจ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
8	ท่านมีการประชุมชี้แจง เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทราบถึงเป้าหมายด้านวิชาการ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
9	ท่านมีการชี้แจงแนวปฏิบัติในการดำเนินงานด้านวิชาการเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

รายการข้อความคิดเห็น		ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ผลรวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3			
การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ							
10	ท่านได้แสดงภาวะผู้นำทางวิชาการในการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
11	ท่านมีการส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการเช่น โครงการยกผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ การจัดแสดงผลงานนักเรียน การประกวดแข่งขันงานวิชาการ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
12	ท่านมีการจัดสภาพแวดล้อมเชิงบวกเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กับนักเรียน เช่น สวนสมุนไพร มุมรักการอ่าน แหล่งเรียนรู้การคิดแยกขยะ ป้ายนิเทศตามบริเวณต่าง ๆ ในโรงเรียน เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ							
13	ท่านได้แสดงบทบาทเป็นผู้นิเทศทางวิชาการให้กับครู	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
14	ท่านได้กำหนดให้มีระบบการนิเทศงานวิชาการ เช่น การนิเทศชั้นเรียน การนิเทศกลุ่มเครือข่ายระหว่างโรงเรียน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
15	ท่านได้มีการให้คำแนะนำ คำปรึกษาส่งเสริมให้ครูวัดผลประเมินผลแต่ละรายวิชา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
16	ท่านมีแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนของครู เช่น นำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนมาสะท้อนผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู							
17	ท่านมีกระบวนการพัฒนางานให้ครูมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพเช่นการสนับสนุนให้ศึกษาต่อ	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
18	ท่านมีการกำหนดแผนการพัฒนาวิชาชีพครูในแต่ละปีการศึกษาอย่างชัดเจน	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

รายการข้อความคิดเห็น		ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ผลรวม	ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3			
19	ท่านมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เช่นกิจกรรม PLC โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร เป็นต้น	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
20	ท่านมีกิจกรรมเพื่อยกระดับสู่ความเป็นครูมืออาชีพเช่น การส่งเสริมการใช้สื่อ เทคโนโลยีที่ทันสมัย	+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้
โดยรวม		+1	+1	+1	3	1.0	ใช้ได้

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบย่อย นิยามเชิงปฏิบัติการ สารการวัด และข้อ

คำถาม ของแต่ละองค์ประกอบหลัก

องค์ประกอบย่อย และนิยามเชิง ปฏิบัติการ (1)	สารการวัด (2)	ข้อคำถาม (3)	การใช้ภาษาของข้อ คำถาม	ความ สอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ จาก ผู้เชี่ยวชาญ
				+	0	-	
				1	0	1	
องค์ประกอบหลัก ภาวะผู้นำเชิงวิชาการ							
ภาวะผู้นำทางวิชาการ หมายถึง ภาวะผู้นำทางวิชาการหมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา ด้านวิชาการโรงเรียนโดยกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาการจัดการศึกษา และพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้							
1.การบริหารและการจัดการหลักสูตร หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษา ให้คำแนะนำกับครูในการดำเนินงานจัดสร้างหลักสูตร ให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ เลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสม การวัดและประเมินผล การใช้หลักสูตร และการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร	1) มีการแสดงพฤติกรรมความเป็นแหล่งวิชาการให้กับครู 2) มีการให้คำแนะนำกับครูเกี่ยวกับงานวิชาการ 3) มีดำเนินการจัดทำสร้าง หลักสูตร สถานศึกษา 4) ให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ในสถานศึกษา 5) มีการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสม 6) มีการวัดและประเมินผลการใช้หลักสูตร 7) มีการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร	1) การแสดงพฤติกรรมความเป็นแหล่งวิชาการให้กับครู 2) การให้คำแนะนำกับครูเกี่ยวกับการดำเนินงานวิชาการ 3) การจัดทำ และสร้างหลักสูตรสถานศึกษา 4) มีการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ในสถานศึกษาแก่ครู 5) ท่านมีการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสมให้กับครู 6) มีการวัดและประเมินผลการใช้หลักสูตร 7) มีการพิจารณาปรับปรุงการใช้หลักสูตร	1.ท่านได้แสดงพฤติกรรมความเป็นแหล่งวิชาการให้กับครู เช่นให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดสร้างหลักสูตร 2.ท่านมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อดำเนินการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา 3.ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ในสถานศึกษา 4.ท่านได้วางแผนร่วมกับครูผู้สอนในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตร 5.ท่านมีการวัดและประเมินผลการใช้หลักสูตร รวมทั้งการพิจารณาหลักสูตรให้มีคุณภาพอยู่เสมอ				ผู้เชี่ยวชาญได้แนะนำให้เพิ่มคำว่าท่าน เพราะกลุ่มเป้าหมายคือผู้บริหารและปรับข้อความคำถามที่มีความหมายใกล้เคียงกัน มารวมเป็นข้อความเดียวกัน เมื่อนำมารวมกันจึงเหลือข้อความ 5 ข้อ
2. ทักษะการสื่อสาร ความเข้าใจวิสัยทัศน์ และพันธกิจ หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษา มีความรู้ความสามารถที่แสดงออกต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง	1) มีการแสดงพฤติกรรมกรรมการทักษะการสื่อสารความเข้าใจในวิสัยทัศน์ และพันธกิจ 2) มีความรู้ความสามารถที่แสดงออกต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง	1) ท่านการแสดงออกถึงพฤติกรรมทักษะการสื่อสารวิสัยทัศน์และพันธกิจ 2) ท่านมีความรู้ความสามารถที่แสดงออกต่อครู นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	1.ท่านมีทักษะความรู้ความสามารถในการสื่อสารทำความเข้าใจกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง 2.ท่านมีการประชุมชี้แจง เพื่อสื่อสารวิสัยทัศน์และพันธกิจ 3.ท่านมีการประชุมชี้แจง เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้อง				ภาษามีความถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ สามารถนำไปใช้เป็นข้อคำถามได้

องค์ประกอบย่อย และนิยามเชิง ปฏิบัติการ (1)	สาระการวัด (2)	ข้อคำถาม (3)	การใช้ภาษาของข้อ คำถาม	ความ สอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ จาก ผู้เชี่ยวชาญ
				+	0	-	
				1	0	1	
และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อชี้แจง สื่อสาร ความเข้าใจเกี่ยวกับ วิสัยทัศน์และพันธกิจ รวมทั้งเป้าหมายด้าน วิชาการของโรงเรียน เพื่อทราบถึงแนว ปฏิบัติให้บรรลุ เป้าหมาย	และผู้มีส่วน เกี่ยวข้อง 3) มีการชี้แจง เป้าหมายด้าน วิชาการ 4) การชี้แจง แนว ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุ เป้าหมาย	3) ท่านมีการประชุม ชี้แจง เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้อง ทราบถึงเป้าหมายด้าน วิชาการ 4) ท่านมีการชี้แจงแนว ปฏิบัติในการดำเนินงาน ด้านวิชาการเพื่อให้ บรรลุเป้าหมาย	ทราบถึงเป้าหมายด้าน วิชาการ 4.ท่านมีการชี้แจงแนว ปฏิบัติในการดำเนินงาน ด้านวิชาการเพื่อให้ ผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อให้ บรรลุเป้าหมาย				
3.การสร้างและ ส่งเสริมบรรยากาศ ทางวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออก ของผู้บริหาร สถานศึกษาในการ เสริมสร้างบรรยากาศ ทางวิชาการ ส่งเสริม สนับสนุน และจัด สภาพแวดล้อมเพื่อ สร้างบรรยากาศเชิง บวกแห่งการเรียนรู้ ให้กับนักเรียนอย่าง เหมาะสม สร้าง บรรยากาศเชิงบวก แหล่งการเรียนรู้ให้กับ นักเรียนอย่าง เหมาะสม	1) มีพฤติกรรมที่ แสดงออกในการ สร้างบรรยากาศทาง วิชาการ 2) มีการส่งเสริม ให้ เกิดบรรยากาศทาง วิชาการ 3) มีการสนับสนุนให้ เกิดบรรยากาศทาง วิชาการ 4) มีการจัด สภาพแวดล้อมเชิง บวก เพื่อเป็นแหล่ง เรียนรู้ให้กับนักเรียน	1) ท่านได้แสดงออกถึง พฤติกรรมการ เสริมสร้างบรรยากาศ ทางวิชาการ 2) ท่านมีการส่งเสริม ให้เกิดบรรยากาศทาง วิชาการ 3) ท่านมีการสนับสนุน ให้เกิดบรรยากาศทาง วิชาการ 4) ท่านมีการจัด สภาพแวดล้อมเชิงบวก เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ ให้กับนักเรียน	1.ท่านได้แสดงภาวะ ผู้นำทางวิชาการในการ เสริมสร้างบรรยากาศ ทางวิชาการ 2.ท่านมีการส่งเสริม สนับสนุนให้เกิด บรรยากาศทางวิชาการ เช่น โครงการยก ผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ การจัดแสดงผลงาน นักเรียน การประกวดแข่งขันงาน วิชาการ 3.ท่านมีการจัด สภาพแวดล้อมเชิงบวก เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ที่ เหมาะสมให้กับนักเรียน เช่น สวนสมุนไพร มุม รักการอ่าน แหล่งเรียนรู้ การคิดแยกขยะ ป้าย นิเทศตามบริเวณต่าง ๆ ในโรงเรียน เป็นต้น				ภาษามีความ ถูกต้อง เหมาะสมและ สอดคล้องกับ นิยาม ปฏิบัติการ สามารถ นำไปใช้เป็น ข้อคำถามได้
4.การจัดให้มีระบบ นิเทศงานวิชาการ หมายถึง พฤติกรรมที่ แสดงออกของ ผู้บริหารสถานศึกษา ในบทบาทการเป็นผู้ นิเทศ จัดให้มีระบบ นิเทศงานวิชาการ และให้คำปรึกษา เกี่ยวกับการวัดและ ประเมินผลการ ปฏิบัติงาน พัฒนาการ	1) มีพฤติกรรมที่ แสดงออกถึงบทบาท การเป็นผู้นิเทศ 2) มีการจัดระบบ การนิเทศงาน วิชาการ 3) มีการให้ คำปรึกษาแนะนำ เกี่ยวกับการวัดผล ด้านวิชาการ 4) มีการให้ คำปรึกษาแนะนำ	1) ท่านได้แสดง พฤติกรรมที่แสดงออก ถึงบทบาทการเป็นผู้ นิเทศ 2) ท่านได้จัดให้มีระบบ การนิเทศงานวิชาการ 3) ท่านได้มีการให้ คำปรึกษา แนะนำ เกี่ยวกับการวัดผล ประเมินผล	1.ท่านได้แสดงบทบาท เป็นผู้นิเทศทางวิชาการ ให้กับครู 2.ท่านได้กำหนดให้มี ระบบการนิเทศงาน วิชาการเช่น การนิเทศ ชั้นเรียน การนิเทศกลุ่ม เครือข่ายระหว่าง โรงเรียน 3.ท่านได้มีการให้ คำแนะนำ คำปรึกษา ส่งเสริมให้ครูวัดผล				ผู้เชี่ยวชาญ แนะนำให้ นำข้อคำถามที่มี ความหมาย ใกล้เคียงกัน มารวมเป็นข้อ คำถาม เดียวกัน เมื่อ นำมารวมกัน จึงเหลือข้อ คำถาม 4 ข้อ

องค์ประกอบย่อย และนิยามเชิง ปฏิบัติการ (1)	สาระการวัด (2)	ข้อคำถาม (3)	การใช้ภาษาของข้อ คำถาม	ความ สอดคล้อง			ข้อเสนอแนะ จาก ผู้เชี่ยวชาญ
				+	0	-	
				1	0	1	
เรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพ	เกี่ยวกับการ ประเมินผลด้าน วิชาการ 5) มีแนวทางการ พัฒนาการเรียนการ สอนให้มี ประสิทธิภาพ	4) ท่านได้ให้คำปรึกษา แนะนำเกี่ยวกับการ ประเมินผลด้านวิชาการ 5) ท่านมีแนวทางการ พัฒนาการเรียนการ สอนให้มีประสิทธิภาพ	ประเมินผลแต่ละ รายวิชา ให้สอดคล้อง กับมาตรฐานการศึกษา 4.ท่านมีแนวทางการ พัฒนาการเรียนการ สอน ของครู เช่นนำ ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของ นักเรียนมาสะท้อนผล การปฏิบัติงานของ ครูผู้สอนเพื่อเป็นแนว ทางการพัฒนาการเรียน การสอนให้มี ประสิทธิภาพ				
5.ส่งเสริมและ สนับสนุนการพัฒนา ครู หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออก ของผู้บริหาร สถานศึกษาเกี่ยวกับ กระบวนการพัฒนา งานและให้ครูมี คุณภาพตามมาตรฐาน วิชาชีพประกอบด้วย การวางแผนเพื่อ พัฒนาวิชาชีพ การ พัฒนาครู เพิ่ม ความสามารถของครู ทั้งด้านการดำเนิน โครงการและส่งเสริม ให้ครูแลกเปลี่ยน เรียนรู้เพื่อความเป็น ครูมืออาชีพ	1) มีพฤติกรรมที่ แสดงออกถึง กระบวนการพัฒนา งานให้ครูมีคุณภาพ ตามมาตรฐาน วิชาชีพ 2) การวางแผนเพื่อ พัฒนาวิชาชีพ 3) การพัฒนาครู 4) การเพิ่ม ความสามารถด้าน การดำเนินโครงการ 5) ส่งเสริมให้ครู แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อความเป็นครูมือ อาชีพ	1) ท่านมีพฤติกรรมที่ แสดงออกถึง กระบวนการพัฒนางาน ให้ครูมีคุณภาพตาม มาตรฐานวิชาชีพ 2) ท่านมีการกำหนด แผนการพัฒนาวิชาชีพ ครู 3) ท่านมีการพัฒนาครู 4) ท่านมีกิจกรรมเพื่อ ยกระดับสู่ความเป็นครู มืออาชีพ	1.ท่านมี กระบวนการพัฒนางาน ให้ครูมีคุณภาพตาม มาตรฐานวิชาชีพเช่น การสนับสนุนให้ศึกษา ต่อ 2.ท่านมีการกำหนด แผนการพัฒนาวิชาชีพ ครูในแต่ละปีการศึกษา อย่างชัดเจน 3.ท่านมีการดำเนิน กิจกรรมเพื่อส่งเสริมการ พัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เช่นกิจกรรม PLC โครงการพัฒนา ศักยภาพบุคลากร เป็นต้น 4.ท่านมีกิจกรรมเพื่อ ยกระดับสู่ความเป็นครู มืออาชีพเช่น การ ส่งเสริมการใช้สื่อ เทคโนโลยีที่ทันสมัย				ผู้เชี่ยวชาญ แนะนำให้ตัด คำฟุ่มเฟือย ออกและ เลือกให้คำให้ ชัดเจน

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ผู้ตอบคือผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 มีวัตถุประสงค์ เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศ และประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งคำตอบที่ได้จากท่านจะนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนพัฒนา ส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อการบริหารด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. โปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตรงและทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคำตอบที่ตรงกับความเป็นจริง

3. ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะนำมาใช้ในการวิจัยเท่านั้น โดยผู้วิจัยจะถือเป็นความลับและจะนำเสนอในภาพรวม ซึ่งไม่ได้ผลกระทบต่อการทำงานและสถานภาพทางราชการของท่านแต่ประการใด

4. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านมา ณ โอกาสนี้ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยครั้งนี้

นางอิงอร บัวขจร

นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

แบบสอบถามงานวิจัย

เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความตามความเป็นจริงสถานภาพของ
ผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ

() ชาย

() หญิง

ประสบการณ์ในการทำงาน

() น้อยกว่า 5 ปี

() 5 - 10 ปี

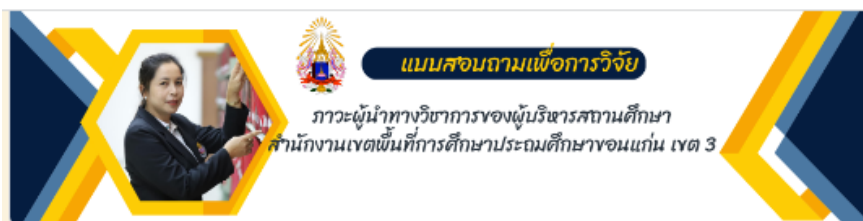
() มากกว่า 10 ปี

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ข้อ	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
การบริหารและการจัดการหลักสูตร						
1.	ท่านได้แสดงพฤติกรรมความเป็นแหล่งวิชาการให้กับครู เช่น ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดสร้างหลักสูตร					
2.	ท่านมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อดำเนินการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา					
3.	ท่านมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ในสถานศึกษา					
4.	ท่านได้วางแผนร่วมกับครูผู้สอนในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตร					
5.	ท่านมีการวัดและประเมินผลการใช้หลักสูตร รวมทั้งการพิจารณาหลักสูตรให้มีคุณภาพอยู่เสมอ					
ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ						
6.	ท่านมีทักษะความรู้ความสามารถในการสื่อสารทำความเข้าใจกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง					
7.	ท่านมีการประชุมชี้แจง เพื่อสื่อสารวิสัยทัศน์และพันธกิจ					

8.	ท่านมีการประชุมชี้แจง เพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทราบถึงเป้าหมายด้านวิชาการ					
9.	ท่านมีการชี้แจงแนวปฏิบัติในการดำเนินงานด้านวิชาการเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย					
การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ						
10.	ท่านได้แสดงภาวะผู้นำทางวิชาการในการเสริมสร้างบรรยากาศทางวิชาการ					
11.	ท่านมีการส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการเช่น โครงการยกผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ การจัดแสดงผลงานนักเรียน การประกวดแข่งขันงานวิชาการ					
12.	ท่านมีการจัดสภาพแวดล้อมเชิงบวกเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมให้กับนักเรียน เช่น สวนสมุนไพร มุมรักการอ่าน แหล่งเรียนรู้การคัดแยกขยะ ป้ายนิเทศตามบริเวณต่าง ๆ ในโรงเรียน เป็นต้น					
การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ						
13.	ท่านได้แสดงบทบาทเป็นผู้นิเทศทางวิชาการให้กับครู					
14.	ท่านได้กำหนดให้มีระบบการนิเทศงานวิชาการเช่น การนิเทศชั้นเรียน การนิเทศกลุ่มเครือข่ายระหว่างโรงเรียน					
15.	ท่านได้มีการให้คำแนะนำ คำปรึกษาส่งเสริมให้ครูวัดผลประเมินผลแต่ละรายวิชา ให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา					
16.	ท่านมีแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอน ของครู เช่น นำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนมาสะท้อนผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอน เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ					
ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู						
17.	ท่านมีกระบวนการพัฒนางานให้ครูมีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ เช่น การสนับสนุนให้ศึกษาต่อ					
18.	ท่านมีการกำหนดแผนการพัฒนาวิชาชีพครูในแต่ละปีการศึกษา อย่างชัดเจน					
19.	ท่านมีการดำเนินกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาครูอย่างต่อเนื่อง เช่น กิจกรรม PLC โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากร เป็นต้น					
20.	ท่านมีกิจกรรมเพื่อยกระดับสู่ความเป็นครูมืออาชีพเช่น การส่งเสริมการใช้สื่อ เทคโนโลยีที่ทันสมัย					

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลผ่าน Google Form

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER KHON KAEN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

เรียน ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 ข้าพเจ้านางอิงอร บัวขจร นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3 เพื่อนำผลการวิจัยไปพัฒนางานด้านการบริหารวิชาการต่อไป ซึ่งการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าว จำเป็นต้องได้รับข้อมูลจากท่าน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

2. โปรดอ่านคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามแต่ละตอน กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง โดยผู้วิจัยขอรับรองว่าคำตอบของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ ซึ่งจะไม่มีผลกระทบใดๆทั้งสิ้นต่อสถานศึกษา และตัวท่านเอง ขอความกรุณาให้ท่านตรวจสอบความเรียบร้อยก่อนส่งคืนกลับมายังผู้วิจัยภายในหนึ่งสัปดาห์หลังจากได้รับแบบสอบถาม หากมีข้อสงสัยประการใด กรุณาติดต่อ นางอิงอร บัวขจร โทร.063-3691641

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้
นางอิงอร บัวขจร

นักศึกษาปริญญาโทสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

 ingorn240326@gmail.com (ยังไม่แนช) สลับบัญชี

*จำเป็น

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมายในช่องว่างซึ่งตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1.เพศ *

เพศชาย

เพศหญิง

2.ประสบการณ์ในการทำงาน *

น้อยกว่า 5 ปี

5-10 ปี

มากกว่า 10 ปี

กลับ จัดไป ล้างแบบฟอร์ม

การบริหารและการจัดการหลักสูตร *

	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1.ท่านได้แสดงพฤติกรรมความเป็นแหล่งวิชาการให้กับครู เช่น ให้คำแนะนำเกี่ยวกับการจัดสร้างหลักสูตร	☐	☐	☐	☐	☐
2.ท่านมีการแต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อดำเนินการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา	☐	☐	☐	☐	☐
3.ท่านมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรที่นำมาใช้ในสถานศึกษา	☐	☐	☐	☐	☐
4.ท่านได้วางแผนร่วมกับครูผู้สอนในการเลือกกิจกรรมการเรียนการสอนและสื่ออุปกรณ์ที่เหมาะสมสอดคล้องกับหลักสูตร	☐	☐	☐	☐	☐
5.ท่านมีการวัดและประเมินผลการใช้หลักสูตร รวมทั้งการพิจารณาหลักสูตรให้มีคุณภาพอยู่เสมอ	☐	☐	☐	☐	☐

ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ *

5 มากที่สุด 4 มาก 3 ปานกลาง 2 น้อย 1 น้อยที่สุด

6.ท่านมีทักษะ ความรู้ความ สามารถใน การสื่อสาร ทำความเข้าใจ กับผู้ที่มีส่วน เกี่ยวข้อง	☐	☐	☐	☐	☐
7.ท่านมีการ ประชุมชี้แจง เพื่อสื่อสาร วิสัยทัศน์และ พันธกิจ	☐	☐	☐	☐	☐
8.ท่านมีการ ประชุมชี้แจง เพื่อให้ผู้ เกี่ยวข้อง ทราบถึงเป้า หมายด้าน วิชาการ	☐	☐	☐	☐	☐
9. ท่านมีการ ชี้แจงแนว ปฏิบัติในการ ดำเนินงาน ด้านวิชา	☐	☐	☐	☐	☐

การสร้างและส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการ*

5 มากที่สุด 4 มาก 3 ปานกลาง 2 น้อย 1 น้อยที่สุด

10.ท่านได้ แสดงภาวะ ผู้นำทาง วิชาการในการ เสริมสร้าง บรรยากาศ ทางวิชาการ	○	○	○	○	○
11.ท่านมีการส่งเสริม สนับสนุน ให้เกิด บรรยากาศ ทางวิชาการ เช่น โครงการ ยกผลสัมฤทธิ์ ทางวิชาการ การจัดแสดง ผลงานนักเรียน	○	○	○	○	○
12.ท่านมีการจัดสภาพ แวดล้อมเชิง บวกเพื่อเป็น แหล่งเรียนรู้ที่ เหมาะสมให้กับ นักเรียน เช่น สวนสมุนไพร มุมรักการอ่าน แหล่งเรียนรู้ การคัดแยก ขยะ ป้ายนิเทศ ตามบริเวณ ต่างๆใน โรงเรียน เป็นต้น	○	○	○	○	○

การจัดให้มีระบบนิเทศงานวิชาการ*

	5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
13.ท่านได้แสดงบทบาทเป็นผู้นิเทศทางวิชาการให้กับครู	☐	☐	☐	☐	☐
14.ท่านได้กำหนดให้มีระบบการนิเทศงานวิชาการเช่น การนิเทศชั้นเรียน การนิเทศกลุ่มเครือข่ายระหว่างโรงเรียน	☐	☐	☐	☐	☐
15.ท่านได้มีการให้คำแนะนำ คำปรึกษาส่งเสริมให้ครูวัดผลประเมินผลแต่ละรายวิชาให้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษา	☐	☐	☐	☐	☐
16.ท่านมีแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนของครู เช่น นำข้อมูลผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนมาสะท้อนผลการปฏิบัติงานของครูผู้สอนเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ	☐	☐	☐	☐	☐

ส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาครู *

5 มากที่สุด 4 มาก 3 ปานกลาง 2 น้อย 1 น้อยที่สุด

17.ท่านมี กระบวนการ พัฒนางานให้ ครูมีคุณภาพ ตามมาตรฐาน วิชาชีพเช่นการ สนับสนุนให้ ศึกษาต่อ	☐	☐	☐	☐	☐
18.ท่านมีการ กำหนด แผนการพัฒนา วิชาชีพครูใน แต่ละปีการ ศึกษาอย่าง ชัดเจน	☐	☐	☐	☐	☐
19.ท่านมีการ ดำเนินกิจกรรม เพื่อส่งเสริมการ พัฒนาครูอย่าง ต่อเนื่องเช่น กิจกรรม PLC โครงการ พัฒนา ศักยภาพ บุคลากร เป็นต้น	☐	☐	☐	☐	☐
20.ท่านมี กิจกรรมเพื่อยก ระดับสู่ความ เป็นครูมืออาชีพ เช่น การส่ง เสริมการใช้สื่อ เทคโนโลยีที่ทันสมัย	☐	☐	☐	☐	☐

**ขอขอบพระคุณอย่างสูงที่ท่านกรุณาเสียสละเวลาในการแสดง
ความคิดเห็นตอบแบบสอบถาม คำตอบของท่านจะเป็น
ประโยชน์อย่างยิ่งในการวิจัยครั้งนี้**

นางอิงอร บัวขจร
นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

คำตอบของคุณ _____

ล้างแบบฟอร์ม

ภาคผนวก จ
หนังสือเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน
๘/๓๓ หมู่ ๑๒ ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทร. ๐ ๔๓๒๕ ๑๕๕๘ โทรสาร. ๐ ๔๓๒๕ ๕๖๐๖
www.mbusc.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๔/ว๐๓๓๑

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร นายธีรพล แพโรสง

ด้วย นางอิงอร บัวขจร เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๔๔๐๔๓๒๐๒๒ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ ๑๐/๒๕๖๔ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๓ (ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER KHON KAEN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3)” ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาต่อไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็น อย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระครูสุจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

รับ
เรื่อง นอ.
ขอความอนุเคราะห์เป็น
ผู้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
- เกือบทราบแล้วแต่ยังไม่ทราบ

๒๐ ก.พ. ๖๖

รับ
ได้เรียบร้อยแล้ว
๒๐ ก.พ. ๖๖

หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ติดต่อประสานงาน : นางอิงอร บัวขจร ๐๖๓-๓๖๕๒๖๔๑

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตอีสาน

๙/๓๗ หมู่ ๑๒ ตำบลในเมือง
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ๔๐๐๐๐
โทร. ๐ ๔๓๒๔ ๑๔๘๘ โทรสาร. ๐ ๔๓๒๔ ๑๔๐๒
www.mbuisc.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๔/ว๐๓๓๑

๑๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๖

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เจริญพร นางสาวญาณัจฉรา สุดแท้

ด้วย นางอิงอร บัวขจร เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๔๔๐๔๓๒๐๒๒ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา รุ่นที่ ๑๐/๒๕๖๔ กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๓ (ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER KHON KAEN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3)” ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จำเป็นต้องให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและพิจารณาเนื้อหาของเครื่องมือการวิจัยก่อนที่จะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำการศึกษาต่อไป

ในการนี้ เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์เป็น อย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและพิจารณาเครื่องมือวิจัยของนักศึกษา และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีเช่นเคย ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ผศ.ดร.)

รองอธิการบดี

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

ภาคผนวก ข
หนังสือขออนุญาตลงเก็บข้อมูลของโรงเรียน

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษา
ขอนแก่น เขต 3

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

ข้าพเจ้า นางอิงอร บัวขจร นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน อยู่ระหว่างการทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3” เพื่อนำมาเป็นข้อมูลทางวิชาการ เพื่อการศึกษาหลักการภาวะผู้นำ และเผยแพร่ต่อไป ซึ่งการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับข้อมูลจากท่าน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

2. โปรดอ่านคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามแต่ละตอน กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง โดยผู้วิจัยขอรับรองว่าคำตอบของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ ซึ่งจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ทั้งสิ้นต่อสถานศึกษาและตัวท่านเอง ขอความกรุณาให้ท่านตรวจสอบความเรียบร้อยก่อนจัดส่งคืนกลับมายังผู้วิจัยภายในหนึ่งสัปดาห์หลังจากได้รับแบบสอบถามหรือท่านสามารถตอบแบบสอบถามผ่านทาง Google Form หากมีข้อสงสัยประการใด กรุณาติดต่อ นางอิงอร บัวขจร โทร. 063 - 3691641

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

<https://forms.gle/ErJgpaMGHS4vDzmE8>

นางอิงอร บัวขจร

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

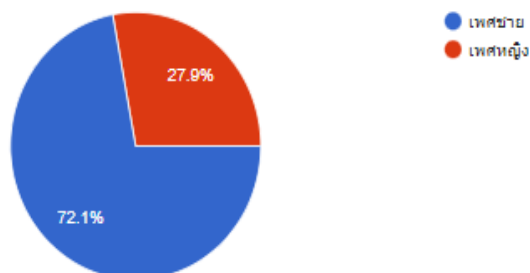
ภาคผนวก ซ
ผลการเก็บข้อมูลแบบสอบถามผ่าน Google Form ของกลุ่มเป้าหมาย
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมสำเร็จรูป

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมายในช่องว่างซึ่งตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

คำตอบ 179 ข้อ

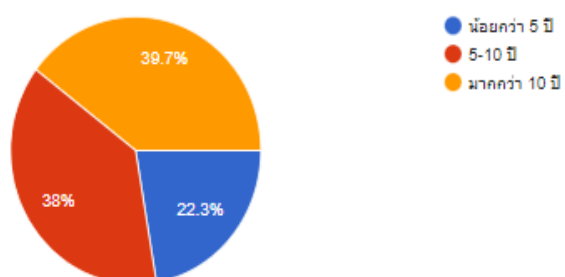
 คัดลอก

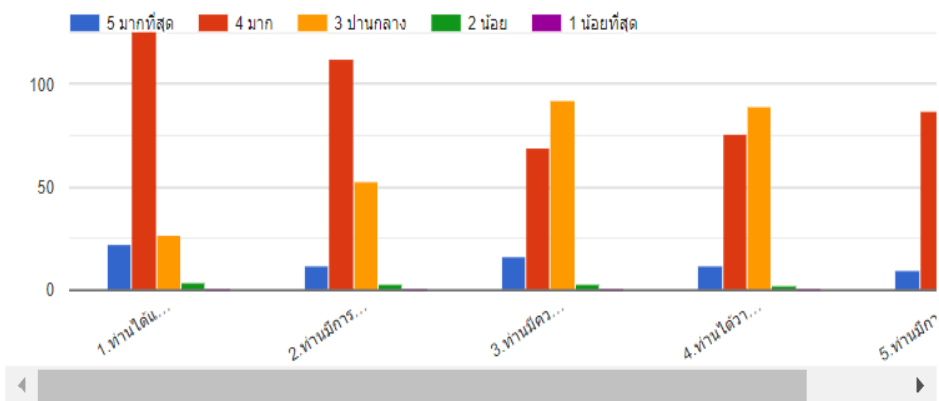
2. ประสบการณ์ในการทำงาน

คำตอบ 179 ข้อ

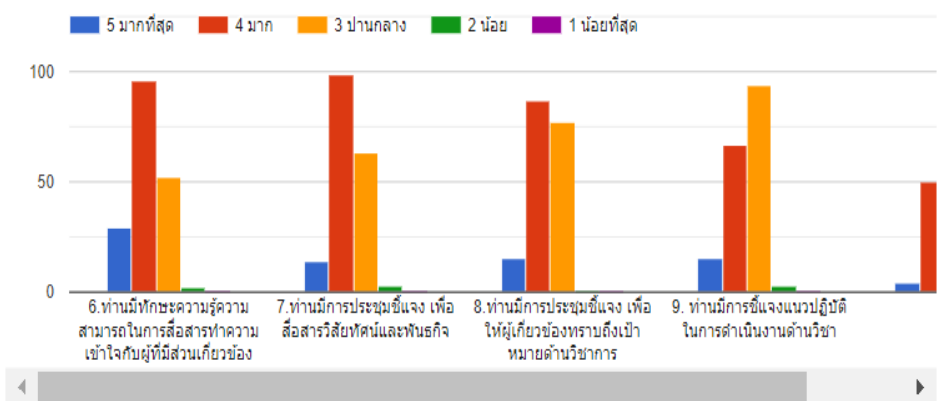
 คัดลอก

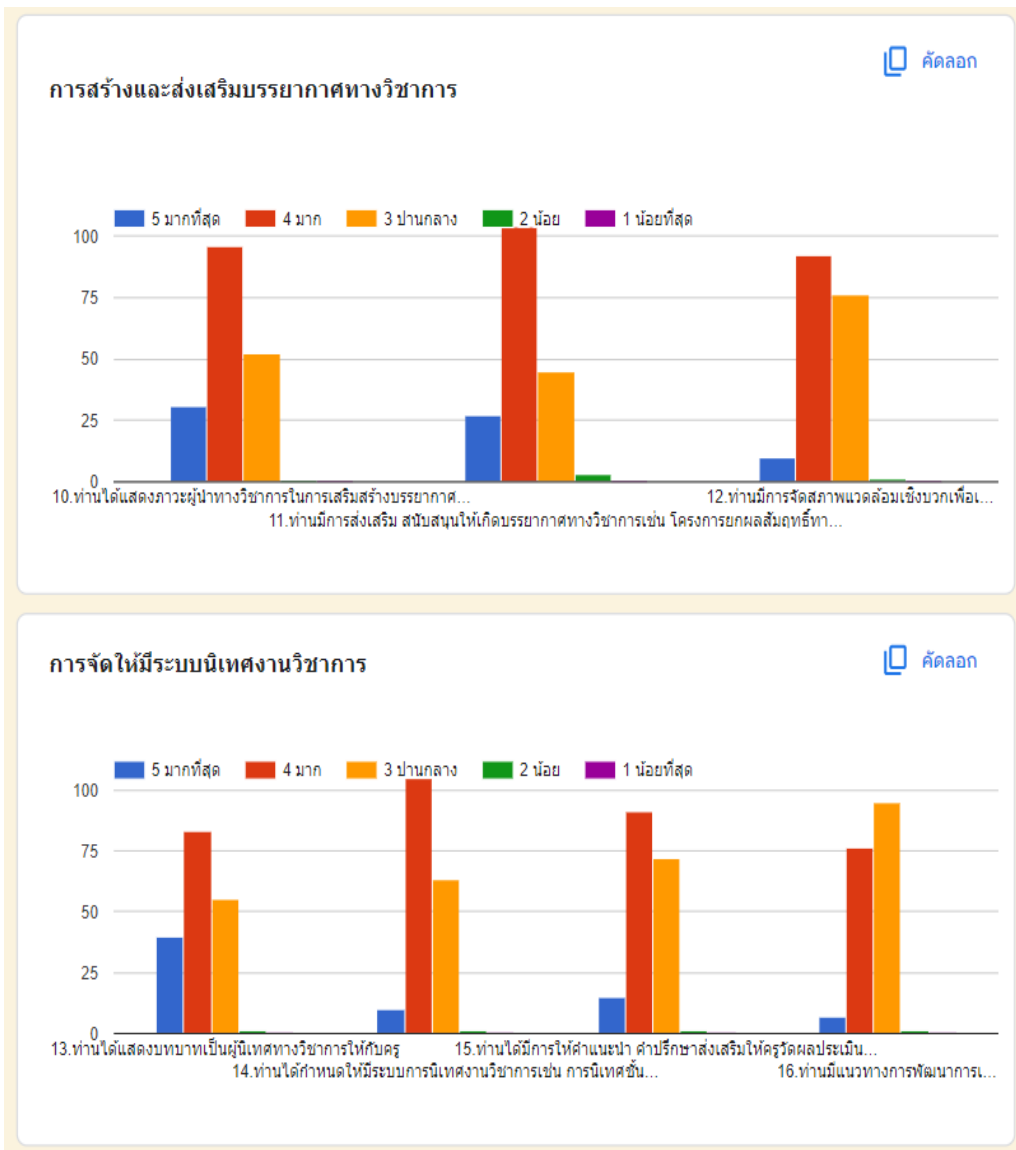

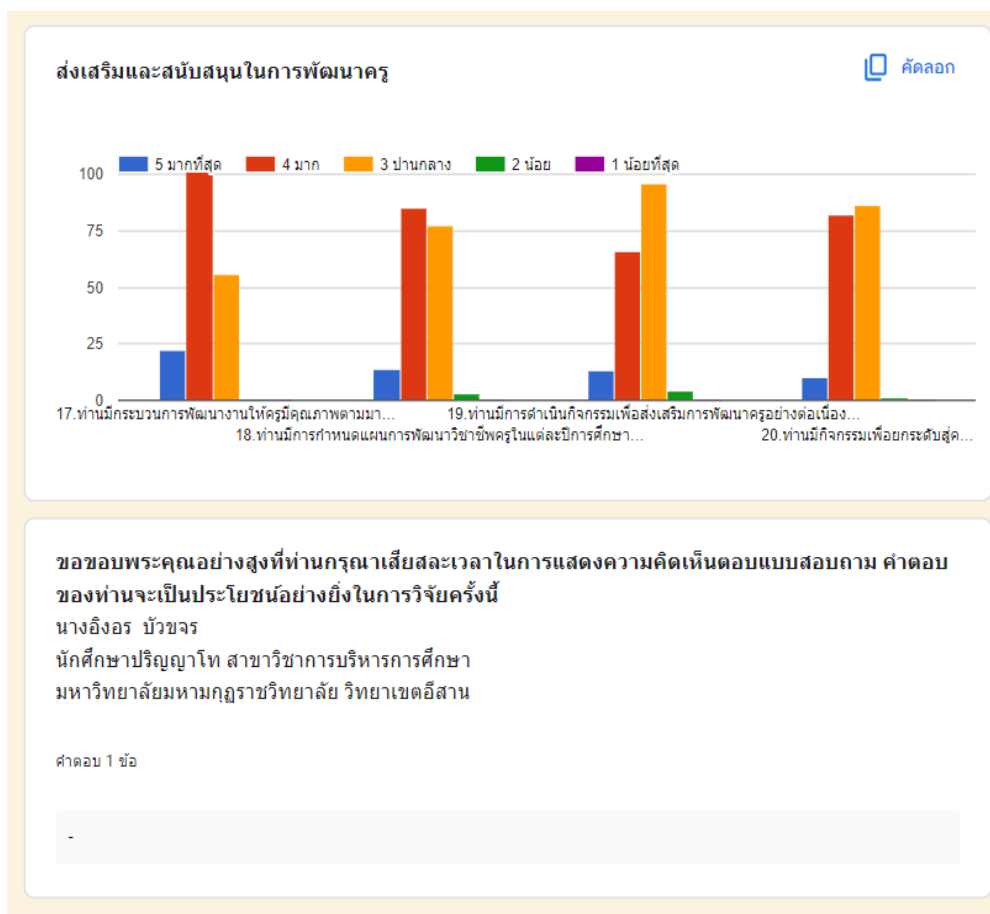
การบริหารและการจัดการหลักสูตร

ทักษะการสื่อสารความเข้าใจวิสัยทัศน์และพันธกิจ

ภาคผนวก ฅ
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากโปรแกรมสำเร็จรูป

Reliability

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
.965	20

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
การบริหาร	16.9684	4.581	.880	.937
ทักษะการสื่อสาร	17.0736	4.465	.887	.935
ส่งเสริมบรรยากาศ	17.0190	4.550	.853	.941
ระบบนิเทศ	17.0736	4.436	.790	.954
การพัฒนาครู	16.9529	4.444	.927	.929

Case Processing Summary

	Cases					
	Included		Excluded		Total	
	N	Percent	N	Percent	N	Percent
เพศ	167	87.9%	23	12.1%	190	100.0%
ประสบการณ์	167	87.9%	23	12.1%	190	100.0%

Report

	เพศ	ประสบการณ์
Mean	1.37	2.18
N	167	167
Std. Deviation	.483	.763

Statistics

		ประสบการณ์	B10	B11	B12
N	Valid	167	167	167	167
	Missing	23	23	23	23

		ประสบการณ์			
		Frequency	Percent	Valid Percent	Cumulative Percent
Valid	น้อยกว่า 5 ปี	36	18.9	21.6	21.6
	5-10 ปี	65	34.2	38.9	60.5
	มากกว่า 10 ปี	66	34.7	39.5	100.0
	Total	167	87.9	100.0	
Missing	System	23	12.1		
Total		190	100.0		

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ภาพรวมรายด้าน	167	3.10	5.00	4.1892	.58009
การบริหารและการจัดการ หลักสูตร	167	3.00	5.00	4.2479	.60249
ทักษะการสื่อสารความเข้าใจ วิสัยทัศน์และพันธกิจ	167	3.00	5.00	4.1228	.62145
การสร้างและส่งเสริม บรรยากาศทางวิชาการ	167	3.00	5.00	4.2196	.63243
การจัดให้มีระบบการนิเทศ	167	3.00	5.00	4.1018	.67113
ส่งเสริมและสนับสนุนในการ พัฒนาครู	167	3.00	5.00	4.2470	.60743
Valid N (listwise)	167				

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Ad1	167	2	5	3.93	.612
Ad2	167	2	5	3.74	.580
Ad3	167	2.0	5.0	3.533	.6474
Ad4	167	2	5	3.55	.646
Ad5	167	3	5	3.58	.584
Valid N (listwise)	167				

Descriptive Statistics					
	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
S6	167	2	5	3.85	.700
S7	167	2	5	3.70	.626
S8	167	3	5	3.63	.616
S9	167	2	5	3.51	.648
Valid N (listwise)	167				

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
ประสบการณ์	167	1	3	2.18	.763
B10	167	2	5	3.28	.558
B11	167	3	5	3.86	.667
B12	167	2	5	3.85	.691
Valid N (listwise)	167				

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
M13	167	2	5	3.60	.611
M14	167	2	5	3.89	.737
M15	167	2	5	3.69	.580
M16	167	2	5	3.67	.635
Valid N (listwise)	167				

Descriptive Statistics

	N	Minimum	Maximum	Mean	Std. Deviation
Su17	167	2	5	3.50	.590
Su18	167	3	5	3.79	.629
Su19	167	1	5	3.57	.706
Su20	167	2	5	3.48	.666
Valid N (listwise)	167				

Group Statistics

	เพศ	N	Mean	Std. Deviation	Std. Error Mean
รวมด้าน	ชาย	106	4.3226	.55819	.05422
	หญิง	61	3.9574	.54741	.07009
การบริหาร	ชาย	106	4.3925	.55544	.05395
	หญิง	61	3.9967	.60276	.07718
ทักษะการสื่อสาร	ชาย	106	4.2594	.61521	.05975
	หญิง	61	3.8852	.56194	.07195
การสร้างบรรยากาศ	ชาย	106	4.3805	.58993	.05730
	หญิง	61	3.9399	.61013	.07812
การนิเทศ	ชาย	106	4.2052	.67241	.06531
	หญิง	61	3.9221	.63499	.08130
การสนับสนุน	ชาย	106	4.3726	.55875	.05427
	หญิง	61	4.0287	.63097	.08079

Independent Samples Test

		Levene's Test for Equality of Variances		t-test for Equality of Means						
		F	Sig.	t	df	Sig. (2- tailed)	Mean Differenc e	Std. Error Differe nce	95% Confidence Interval of the Difference	
									Lower	Upper
รวมด้าน	Equal variances assumed	.035	.851	4.100	165	.000	.36526	.08908	.18938	.54115
	Equal variances not assumed			4.122	127.25 2	.000	.36526	.08861	.18992	.54060
การบริหาร	Equal variances assumed	.940	.334	4.297	165	.000	.39573	.09210	.21388	.57758
	Equal variances not assumed			4.203	117.00 2	.000	.39573	.09416	.20925	.58222
ทักษะการ สื่อสาร	Equal variances assumed	1.891	.171	3.904	165	.000	.37419	.09585	.18495	.56343
	Equal variances not assumed			4.001	134.69 6	.000	.37419	.09353	.18922	.55916
การสร้าง บรรยากาศ	Equal variances assumed	.244	.622	4.590	165	.000	.44061	.09600	.25107	.63016
	Equal variances not assumed			4.548	121.78 5	.000	.44061	.09688	.24883	.63240
การนิเทศ	Equal variances assumed	1.449	.230	2.672	165	.008	.28306	.10592	.07393	.49218
	Equal variances not assumed			2.714	131.20 2	.008	.28306	.10429	.07676	.48936
การ สนับสนุน	Equal variances assumed	3.048	.083	3.652	165	.000	.34395	.09418	.15800	.52991
	Equal variances not assumed			3.534	113.19 8	.001	.34395	.09732	.15114	.53676

Descriptives

		N	Mean	Std. Deviation	Std. Error	95% Confidence Interval for Mean		Minimu m	Maximu m
						Lower Bound	Upper Bound		
รวมด้าน	น้อยกว่า 5 ปี	36	4.1208	.62363	.10394	3.9098	4.3318	3.10	5.00
	5-10 ปี	65	4.1554	.60661	.07524	4.0051	4.3057	3.10	5.00
	มากกว่า 10 ปี	66	4.2598	.52807	.06500	4.1300	4.3897	3.10	5.00
	Total	167	4.1892	.58009	.04489	4.1006	4.2778	3.10	5.00
การบริหาร	น้อยกว่า 5 ปี	36	4.1667	.65465	.10911	3.9452	4.3882	3.00	5.00
	5-10 ปี	65	4.2246	.63591	.07888	4.0670	4.3822	3.00	5.00
	มากกว่า 10 ปี	66	4.3152	.53787	.06621	4.1829	4.4474	3.00	5.00
	Total	167	4.2479	.60249	.04662	4.1559	4.3400	3.00	5.00
ทักษะการ สื่อสาร	น้อยกว่า 5 ปี	36	4.0764	.62054	.10342	3.8664	4.2863	3.00	5.00
	5-10 ปี	65	4.0615	.67174	.08332	3.8951	4.2280	3.00	5.00
	มากกว่า 10 ปี	66	4.2083	.56769	.06988	4.0688	4.3479	3.00	5.00
	Total	167	4.1228	.62145	.04809	4.0278	4.2177	3.00	5.00
การสร้าง บรรยากาศ	น้อยกว่า 5 ปี	36	4.1019	.70292	.11715	3.8640	4.3397	3.00	5.00
	5-10 ปี	65	4.2154	.63034	.07818	4.0592	4.3716	3.00	5.00
	มากกว่า 10 ปี	66	4.2879	.59308	.07300	4.1421	4.4337	3.00	5.00
	Total	167	4.2196	.63243	.04894	4.1229	4.3162	3.00	5.00
การนิเทศ	น้อยกว่า 5 ปี	36	4.0486	.71419	.11903	3.8070	4.2903	3.00	5.00
	5-10 ปี	65	4.0962	.67704	.08398	3.9284	4.2639	3.00	5.00
	มากกว่า 10 ปี	66	4.1364	.64923	.07992	3.9768	4.2960	3.00	5.00
	Total	167	4.1018	.67113	.05193	3.9993	4.2043	3.00	5.00
การ สนับสนุน รวมด้าน	น้อยกว่า 5 ปี	36	4.1944	.65496	.10916	3.9728	4.4160	3.00	5.00
	น้อยกว่า 5 ปี	36	4.1208	.62363	.10394	3.9098	4.3318	3.10	5.00
	5-10 ปี	65	4.1554	.60661	.07524	4.0051	4.3057	3.10	5.00
	มากกว่า 10 ปี	66	4.2598	.52807	.06500	4.1300	4.3897	3.10	5.00

ANOVA

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
รวมค้ำ	Between Groups	.572	2	.286	.848	.430
	Within Groups	55.289	164	.337		
	Total	55.861	166			
การบริหาร	Between Groups	.571	2	.286	.785	.458
	Within Groups	59.685	164	.364		
	Total	60.257	166			
ทักษะการสื่อสาร	Between Groups	.804	2	.402	1.042	.355
	Within Groups	63.304	164	.386		
	Total	64.109	166			
การสร้างบรรยากาศ	Between Groups	.808	2	.404	1.010	.366
	Within Groups	65.586	164	.400		
	Total	66.394	166			
การนิเทศ	Between Groups	.183	2	.091	.201	.818
	Within Groups	74.587	164	.455		
	Total	74.769	166			
การสนับสนุน	Between Groups	1.049	2	.524	1.428	.243
	Within Groups	60.200	164	.367		
	Total	61.249	166			

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล : นางอิงอร บัวขจร
วัน เดือน ปีเกิด : 24 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2526
ชาติภูมิ : จังหวัดขอนแก่น
ที่อยู่ปัจจุบัน : บ้านเลขที่ 203 หมู่ 12 ตำบลแก้งสนามนาง
อำเภอแก้งสนามนาง จังหวัดนครราชสีมา 30440
สถานที่ทำงาน : ครู อันดับ คศ. 1 โรงเรียนบ้านโนนระเวียง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

การศึกษา

พ.ศ. 2545 : สำเร็จการศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
โรงเรียนกุนนทีรุทธารามวิทยาคม กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2549: สำเร็จการศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี
หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต
สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
พ.ศ. 2554 : สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู
มหาวิทยาลัยรามคำแหง
พ.ศ. 2564 : หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

หน้าที่การงานปัจจุบัน

ครู อันดับ คศ. 1 โรงเรียนบ้านโนนระเวียง
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6